

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ПОЛТАВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА
ІМЕНІ ЮРІЯ КОНДРАТЮКА»**

Факультет філології, психології та педагогіки
Кафедра психології та педагогіки

Рекомендовано до захисту
«___» _____ 2024р.,
протокол № _____
Зав. кафедри _____
(підпис)

**Кваліфікаційна робота
на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти**

**ІНДИВІДУАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ПАМ'ЯТІ
ТА ЇХ ВПЛИВ НА АКАДЕМІЧНУ УСПІШНІСТЬ
СТУДЕНТІВ**

Виконав: студент II курсу, групи 601-ФП
денної форми навчання
спеціальності 053 «Психологія»

Захарченко Є. В.

(прізвище та ініціали)

ОПП «Практична психологія»

Керівник: канд. пед. наук, доцент

Клевака Л. П.

(науковий ступінь та/або вчене звання, прізвище, ініціали)

Рецензент: _____

(науковий ступінь та/або вчене звання, прізвище, ініціали)

Захищено «___» _____ 2024 р.

кількість балів: _____

значення оцінки _____

Голова Екзаменаційної комісії _____

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Полтава – 2025 року

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПАМ'ЯТІ У СТУДЕНТІВ	7
1.1. Проблема дослідження пам'яті у науковій психологічній літературі	7
1.2. Соціально-психологічні особливості студентської молоді	15
1.3. Особливості розвитку пам'яті студентської молоді та їх вплив на успішність навчання	19
Висновки до першого розділу	25
РОЗДІЛ 2 МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПАМ'ЯТІ У СТУДЕНТІВ	27
2.1. Опис і обґрунтування вибору психодіагностичного інструментарію	27
2.2. Визначення опосередкованого запам'ятовування за методикою Л. Виготського	28
2.3. Методика діагностики логічного, або опосередкованого, запам'ятовування О. Леонтьєва	30
2.4. Діагностика продуктивності запам'ятовування за методикою О. Лурії «Піктограми»	32
2.5. Визначення обсягу оперативної пам'яті за методикою Е. Крепеліна «Рахунок»	34
2.6. Тест зорової та слухової пам'яті К. Мейлі	35
Висновки до другого розділу	40
РОЗДІЛ 3 ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПАМ'ЯТІ У СТУДЕНТІВ	41
3.1. Організація емпіричного дослідження	41
3.2. Аналіз результатів емпіричного дослідження	42
3.3. Обґрунтування взаємозв'язку індивідуальних особливостей пам'яті студентів та їх впливу на успішність навчання	75
3.4. Умови покращення пам'яті у студентів	77
Висновки до третього розділу	79
ВИСНОВКИ	82
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	86
ДОДАТКИ	90
Додаток А. Зразки бланків психодіагностики	90
Додаток Б. Первинні дані обробки результатів	97

ВСТУП

В основі пізнавальних та когнітивних процесів людини лежать вищі психічні функції, що беруть участь у забезпеченні таких психічних процесів як увага, пам'ять, сприйняття. Усі перелічені процеси беруть участь у різних видах діяльності та формують індивідуальні особливості людини.

Основною властивістю живого є пам'ять, яка є психофізіологічним процесом сприйняття, кодування, обробки, зберігання та відтворення інформації людиною. Пам'ять забезпечує основу та можливість діяльності, об'єднуючи всі інші психічні процеси. Будь-яку діяльність індивіда в соціумі не можна уявити без запам'ятовування та відтворення.

Неможливо зрозуміти дійсність, не сприймаючи інформацію ззовні. Ця інформація надається нам через розумові процеси, такі як відчуття та сприйняття. Проте образи зовнішнього світу, що виникають у корі головного мозку, не зникають безслідно. Слід, який вони залишають, може залишатися надовго. Запам'ятовування, збереження та подальша репрезентація особистістю її досвіду становить суть процесу пам'яті.

Вже на перших навчальних заняттях в університеті можна помітити різницю між студентами, які встигають на «відмінно» та швидко схоплюють інформацію, та тими, які повільно засвоюють матеріал і мають проблеми з навчанням.

Усе, що ми знаємо та можемо знати, є результатом здатності мозку зберігати в пам'яті образи, думки, пережиті відчуття та рухи. Пам'ять є основою здібностей людини та умовою навчання, засвоєння знань, формування вмінь і навичок.

Актуальність дослідження полягає в тому, що однією з актуальних проблем сучасної вищої освіти є побудова такого процесу навчання, який буде сприяти покращенню пам'яті у студентів і підвищить їх успішність.

У зв'язку з цим виникають суперечності між існуючим рівнем успішності навчання студентської молоді та індивідуальними особливостями їх пам'яті.

Короткий аналіз стану розробки проблеми. Особливості пам'яті у студентської молоді та її вплив на їх успішність досліджували як вітчизняні, так і зарубіжні вчені, такі як Д. А. Борисенко, М. С. Дмитрієва, К. С. Купрік, Е. Кануей, Б. Г. Ананьєв, В. І. Степнова та інші. Праці цих вітчизняних і зарубіжних психологів дозволяють визначити механізм дії пам'яті та методи її розвитку. Однак вплив індивідуальних особливостей пам'яті на успішність навчання студентів розглянутий досить мало.

Мета дослідження – визначити вплив індивідуальних особливостей пам'яті на успішність навчання студентів.

Завдання дослідження:

1. Проаналізувати теоретичні основи дослідження психологічних особливостей пам'яті у студентів.
2. Теоретично обґрунтувати методичну процедуру дослідження психологічних особливостей пам'яті у студентів.
3. За допомогою емпіричного дослідження виявити психологічні особливості пам'яті у студентів.
4. Визначити умови покращення пам'яті у студентів.

Об'єктом дослідження є пам'ять студентів.

Предмет дослідження: вплив індивідуальних особливостей пам'яті на академічну успішність студентів.

Гіпотеза дослідження: якщо студент має високий рівень продуктивності запам'ятовування та оперативної, зорової пам'яті, то йому притаманна висока успішність навчання. Неуспішні студенти мають низький рівень продуктивності запам'ятовування та оперативної, зорової пам'яті.

Теоретико-методологічною основою дослідження стали загальнотеоретичні положення наукової психології про сутність пам'яті, праці у сфері психологічних особливостей пам'яті у студентської молоді. Дослідженням пам'яті займалися зарубіжні (Б. Спероу, С. Кноу, Ж. Піаже та ін.) та вітчизняні (Б. Г. Ананьєв, Т. Є. Белянська, О. Р. Бусарова, Н. Д. Джиґа, Г. О. Єпанчинцева,

Р. А. Ілаєва, В. В. Лєшин, О. Б. Мазкіна, М. Ю. Пантюх, Л. З. Сердюк, Т. Г. Целуйкіна, І. М. Щербакова та інші) вчені.

Серед психологів, які займались вивченням психологічних особливостей студентського віку слід згадати таких дослідників: Т. Є. Белянська, О. Г. Видра, Р. С. Кацавець, В. В. Кутішенко, Л. А. Марцева, В. М. Поліщук, О. А. Сергєєнкова, І. М. Ушакова.

Методи дослідження. Для розв'язання поставлених завдань, досягнення мети, перевірки гіпотези використано загальнонаукові методи теоретичного рівня (аналіз, синтез, порівняння, систематизація, узагальнення науково-теоретичних та емпіричних даних), методи емпіричного дослідження (анкетування, тестування).

Емпірична база дослідження. Дослідження виконувалось на базі Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» у вересні-жовтні 2024 року. У дослідженні брали участь 60 студентів першого та шостого курсів, які навчаються на факультеті психології та педагогіки. Загальна кількість вибірки складає 60 студентів, з яких 20 хлопців і 40 дівчат. З них – 35 студентів першого курсу, з яких 20 дівчат і 15 хлопців; та 25 студентів шостого курсу, з яких 18 дівчат і 7 хлопців.

Наукова новизна роботи полягає в уточненні, поглибленні, подальшому розвитку наукових уявлень про особливості розвитку пам'яті студентської молоді на сучасному етапі розвитку психологічної науки, а також в комплексному вивченні їх впливу на успішність навчання.

Теоретичне значення роботи полягає в детальному аналізі пам'яті в методологічних дослідженнях, виявленні її особливостей, описі її розвитку у студентської молоді.

Практичне значення роботи полягає в здійсненому дослідженні впливу пам'яті студентської молоді на успішність навчання. Відповідно отримані результати можна використовувати викладачам і кураторам спеціальностей з практичними цілями по розвитку пам'яті у студентів.

Апробація. Основні ідеї та результати дослідження були представлені на студентській науково-практичній конференції «Пам'ять та її процеси» (Полтава, 2024) [11]).

Структура та обсяг роботи. Дана магістерська робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел який включає 51 найменування (47 української і 4 англійською мовами) та 2 додатки. У першому розділі висвітлені теоретичні основи дослідження психологічних особливостей пам'яті у студентів, проаналізовані соціально-психологічні особливості студентської молоді, а також досліджені особливості розвитку пам'яті студентської молоді та їх вплив на успішність навчання. У другому розділі подано детальний опис методів, за допомогою яких можна досліджувати психологічні особливості пам'яті у студентів, а також описані методики, які використовуються у нашому дослідженні. Третій розділ присвячено опису результатів емпіричного дослідження пам'яті у студентської молоді. Загалом робота викладена на 88 сторінках друкованого тексту, містить 7 таблиць та 35 рисунків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПАМ'ЯТІ У СТУДЕНТІВ

В цьому розділі подано теоретичний аналіз психолого-педагогічної літератури з проблеми дослідження пам'яті. Розкрити визначення пам'яті, визначені соціально-психологічні особливості студентської молоді, а також виявлені особливості розвитку пам'яті студентської молоді та їх вплив на успішність навчання.

1.1. Проблема дослідження пам'яті у науковій психологічній літературі

У психологічній науковій літературі визначення пам'яті дуже схожі. Так, Л. А. Марцева трактує це поняття як процес, який формується в психіці людини під дією різних зовнішніх та внутрішніх факторів та сприяє накопиченню, збереженню та відтворенню матеріалу [27]. Пам'ять допомагає індивіду згадувати події та емоційні переживання, і навіть оцінювати їх у своєму життєвому досвіді. Процес «згадування» допомагає людині розширити свої когнітивні здібності.

А. Р. Лурія визначає пам'ять, як зйомку (запис), збереження та відтворення слідів колишнього досвіду, що дає людині можливість накопичити інформацію і мати справу зі слідами колишнього досвіду, після того, як явища зникли. Явлення пам'яті можуть однаково ставитися до емоційної сфери та сфери сприйняття, до закріплення рухових процесів та інтелектуального досвіду. Все закріплення знань і навичок та можливість користуватися ними, на думку автора, відноситься до розділу пам'яті [24].

На думку Н. А. Доброштан пам'ять – це «психічна властивість людини, яка відкриває їй можливість для нагромадження досвіду. Завдяки цій психічній властивості людина здобуває різноманітну інформацію, засвоюємо знання про світ, розвиває вміння та вправність» [8].

С. М. Коц і В. П. Коц трактують пам'ять як «психофізіологічний процес, під час якого людина здатна фіксувати у мозку, зберігати та відтворювати у потрібний момент раніше закладену інформацію, минулий досвід, дії» [17].

За визначенням М. А. Кузнєцова «пам'ять – це система процесів, що забезпечують придбання, зберігання й повторне використання інформації й досвіду» [18].

В. В. Захаров визначає пам'ять як здатність засвоювати, зберігати та багаторазово відтворювати інформацію, отриману від органів чуття. У поведінковій неврології, нейропсихології та нейропсихіатрії пам'ять розглядається як одна з семи когнітивних функцій, поряд із сприйняттям, праксисом, мовленням, керуючою функцією, увагою та соціальним інтелектом [10].

На думку С. М. Дмитрієвої, пам'ять – це «відображення предметів і явищ дійсності у психіці людини в той час, коли вони вже безпосередньо не діють на органи чуття. Вона являє собою ряд складних психічних процесів, активне оволодіння якими надає людині здатності засвоювати й використовувати потрібну інформацію» [7].

З. П. Москалець визначив пам'ять як «процеси накопичення, зберігання і відтворення (актуалізації у внутрішньо-психічному плані) відображеної органами чуття та розумово опрацьованої інформації» [30].

Схоже визначення навів Т. М. Титаренко, який трактує її як «процеси запам'ятовування, збереження, відтворення і забування індивідом свого досвіду. Це характеристика пізнавальної функції психіки, складова пізнавальної діяльності індивіда» [44].

Таким чином, всі дослідники включають до визначення пам'яті ті процеси, якими вона зумовлена.

Є. С. Оленко та Р. Р. Рамазанова дійшли висновку, що пам'ять являє собою складний комплекс процесів вищої нервової діяльності, який забезпечує цілісність та єдність людської особистості, а також інтеграцію людини у навколишній світ [33].

Це визначення виділяється на фоні інших і зосереджує увагу на тому, що пам'ять є інструментом формування людської особистості та допомагає людині взаємодіяти з навколишнім світом.

Процес запам'ятовування та відтворення інформації є складним за структурою.

Пам'ять відноситься до вищих психічних функцій людини, яка відповідає за процес навчання. Розглядаючи пам'ять, як психологічну категорію можна визначити її як сукупність психічних процесів і збереження отриманого досвіду, що дозволяє застосовувати їх у подальшій життєдіяльності. Дані процеси називаються в психології мнемічними (від грец. «мнемос» – пам'ять) [42].

До них відносяться:

– запам'ятовування інформації – це відображення у своїй свідомості образу якогось конкретного об'єкта. До об'єктів запам'ятовування можна віднести предмети з навколишнього світу, події, знаки вербальної та невербальної комунікації, емоційні реакції, інакше кажучи будь-які прояви людської життєдіяльності можуть вважатися предметами запам'ятовування. Фактори, що визначають успішність запам'ятовування, включають: емоційний і фізичний стан (поганий настрій і хвороба можуть погіршити продуктивність цього процесу), вік (пам'ять має періоди піку і спаду (підлітковий і старість відповідно), налаштування (завдання, поставлені людьми), характеристика самого матеріалу (його значення, логіка, обсяг та ін.);

– збереження інформації. Процес збереження інформації характеризується тим, що об'єкт може зберігатися у свідомості як довгостроково, так і може бути забутим з часом. Збереження інформації залежить від способу запам'ятовування, від актуальності інформації для особистості, а також від кількості відтворень даного об'єкта. Фактори, що визначають якість збереження інформації: використання в діяльності (за рахунок повторення матеріали зберігаються краще і довше), встановлення (завдання щодо тривалості та якості зберігання інформації), характеристика самого матеріалу (осмисленість, значимість подовжують збереження знань);

- впізнавання запам'ятованої інформації;
- відтворення інформації – це процес відтворення образу, що сприймався особистістю раніше, а не зараз. Процеси відтворення (пригадування), впізнавання відрізняються один від одного тим, що при відтворенні об'єкт згадується без повторного сприйняття, тобто можна просто відтворити у пам'яті вигляд або настрій знайомої людини;
- забування проявляється у неможливості відновлення сприйнятої інформації. З погляду фізіології це пояснюється втручанням процесів гальмування у корі великих півкуль, які заважають актуалізувати тимчасові нервові зв'язки [44].

Отже, інформація, що накопичена, збережена та відтворена в пам'яті особи, є матеріалом, який використовують всі психічні процеси, без якого вони не можливі.

В основу вивчення процесу пам'яті лягло вчення П. І. Павлова про умовні рефлекси. Відомо, що умовні рефлекси є фізіологічною основою найбільш простих і примітивних явищ пам'яті. За сучасними даними процес пам'яті являє собою збудження нейронів, що поширюється, що супроводжується встановленням нервових зв'язків. Причому тривалість і надійність зберігання інформації, обсяг пам'яті та здатність до сприйняття складних сигналів середовища прямо пропорційні кількості задіяних у цьому нервових клітин. Нові дані реєструються та запам'ятовуються в центральній нервовій системі шляхом побудови синаптичних зв'язків між нейронами, або на основі зміни конфігурації та ефективності наявних нейронних мереж [33].

Основними характеристиками пам'яті є обсяг, швидкість запам'ятовування, тривалість зберігання, точність відтворення, швидкість відтворення, завадостійкість.

Обсяг – це максимально можливий обсяг інформації, вимірний і збережений блоком пам'яті. Одиниця пам'яті – це частина перцептивної інформації про об'єкт, досягнута під час пам'яті, і не може бути розділена на частини без втрати якісної специфіки інформації. Прикладами таких

мнемонічних одиниць можуть бути букви, склади, слова, цілі фрази тощо. Одиниці пам'яті можна синтезувати, щоб утворити розширені мнемонічні одиниці, які концентрують все більше інформації.

Швидкість запам'ятовування характеризується часом, необхідним для закріплення інформації з урахуванням кількості повторень. Від швидкості пам'яті залежить швидкість, з якою інформація, що надходить, поглинається і консолідується.

Тривалість зберігання – це час між моментом, коли інформація досягає мнемонічної системи, і моментом, коли вона втрачається або спотворюється, змінюючи характер пов'язаної інформації.

Точність відтворення являє собою ступінь відповідності між інформацією, що надійшла в пам'ять (тобто «на вхід»), та інформацією, що відтворюється на «виході». Точність «фотографічної» пам'яті є досить рідкісним явищем через активний характер збереження, під час якого інформація зазнає обробки, збагачення, спотворення та перетворення різного характеру. Висока точність вказує на загальну ефективність пам'яті суб'єкта. Порушення точності можуть бути зовнішніми (формальними) і включати втрату (або посилення) певних сенсорно-перцептивних якостей в образі пам'яті. Зміст і характер того, що запам'ятовується, істотно не порушується. Швидше, внутрішнє (значуще) спотворення обов'язково відноситься до значення того, що запам'ятовується, тобто до його особистої значущості для суб'єкта.

Швидкість відтворення – це швидкість, з якою необхідна інформація витягується з пам'яті, вимірюється як час, втрачений на відновлення необхідної інформації.

Завадостійкістю є здатність пам'яті протистояти зовнішнім і внутрішнім впливам, які перешкоджають повному запам'ятовуванню, збереженню або відтворенню матеріалу. Чим більше число та інтенсивність перешкод, які пам'ять може ігнорувати, тим вище її завадостійкість [18].

Пам'ять займає особливе місце серед усіх психічних функцій, і жодна з інших функцій не може бути виконана без її безпосередньої участі. Через це

форми прояву пам'яті досить різноманітні, але дуже багато її типів і видів можна класифікувати.

За тривалістю збереження запам'ятованого матеріалу розрізняють короткочасну (робочу, оперативну), сенсорну та довготривалу пам'ять.

Короткочасна пам'ять характеризується швидким запам'ятовуванням матеріалу і коротким строком зберігання (від кількох секунд до хвилин), вона має обмежений обсяг. Визначають можливості короткочасної пам'яті вимірюванням кількості одиниць (предметів, зображень, слів, чисел тощо), які може згадати індивід після їх одноразового сприймання. Це і є обсяг короткочасної пам'яті.

Зазвичай в оперативній пам'яті інформація зберігається від кількох секунд до кількох хвилин, але це може бути триваліший час за умови уявного повторення цієї інформації [1].

А. Беделлі і Х. Хітч запропонували при дослідженні пам'яті замінити термін «короткочасна пам'ять» на «робоча». У нейропсихології ці типи пам'яті розрізняють, оскільки вони відбуваються в різних нейронних підсистемах префронтальної кори. Робоча пам'ять – це буфер короткочасної пам'яті, який дозволяє маніпулювати та зберігати, тоді як короткочасна пам'ять лише зберігає інформацію.

Робоча пам'ять розвивається пізніше, повільніше, ніж короткочасна пам'ять, але довше, і вона забезпечує процеси міркування, керівництво прийняття рішень і доречність поведінки, оскільки є перетином «власної пам'яті» та когнітивних процесів.

Довготривала пам'ять характеризується тим, що матеріал запам'ятовується протягом тривалого часу (днів, місяців, років або навіть назавжди). Довготривала пам'ять включає декларативну (явну) пам'ять, довільну, свідому актуалізацію об'єктів, подій, епізодів (епізодичну, семантичну, автобіографічну), процедурну пам'ять причинно-наслідкових зв'язків між діями і подіями [8].

Короткочасна та довготривала пам'ять пов'язані один з одним: спочатку діє короткочасна пам'ять, потім поступово виникає довготривала. Таке двоступінчасте запам'ятовування має велике біологічне значення. Воно дає змогу відокремити життєво значущі відомості від маси випадкових. Справжні сигнали важливої події обов'язково повторюються, випадковий зв'язок між подіями не повторюватиметься і тому не перейде у довготривалу пам'ять.

Різниця між довготривалою та короткочасною пам'яттю полягає не тільки в тимчасовому періоді зберігання даних, але й у способі їх обробки. Отже, короткочасна пам'ять являє собою механічну зйомку, а довготривала пам'ять передбачає найбільш складну обробку даних, що гарантує оптимальне, а також економічне зберігання. Поліпшення якості та обсягу відтворюваних даних при їх тривалому зберіганні порівняно з короткочасним називається ремінісценцією [32].

Оперативна пам'ять – це короткочасний мнемічний процес, який обслуговує певні проміжні операції (розв'язування математичних рівнянь), які людина виконує за короткий проміжок часу.

Сенсорна пам'ять триває 0,2-0,5 секунди, вона дозволяє людині орієнтуватися в навколишньому середовищі і пов'язана з функцією органів чуття. Він дуже короткий, і якщо інформацію не потрібно запам'ятовувати, вона швидко замінюється новою інформацією [4].

Виділяють також різні види біологічної пам'яті: генетичну, імунологічну, нейронну. Носієм генетичної пам'яті є нуклеїнова кислота. Імунологічна пов'язана з генетичною пам'яттю, яка забезпечує посилення захисної реакції організму від повторного проникнення антигенів. Нейронна пам'ять забезпечує формування пристосувальних поведінкових реакцій організму [16].

Розвиток нейронної пам'яті залежить від інтересу особистості до продуктивної діяльності, особливо навчальної діяльності, спрямованої на самостійне пізнання світу або досягнення нових видів діяльності. Чим сильніше мотивація, що супроводжує діяльність суб'єкта, тим успішніше буде результат

пам'яті. При цьому запам'ятовування є ефективним незалежно від того, чи є метою запам'ятати [21].

Дослідники поділяють пам'яті також за змістом діяльності.

Рухова пам'ять (рух, дія) - запам'ятовування, збереження і відтворення різноманітних рухів та їх комплексів. Вона є основою для формування різноманітних практичних і трудових умінь і звичок: ходьби, їзди на велосипеді, плавання, письма та інших навичок. Більшість практичних навичок автоматизовано. Здобуваючи певну професію, людина набуває певних навичок завдяки руховій пам'яті. Рухова пам'ять є філогенетично найдавнішою і тому найтривалішою. Рухова пам'ять пов'язана з роботою аналізаторів (слухового, зорового, тактильного) і рухових відчуттів [47]. У зв'язку з індивідуальними особливостями кожен має свій стиль рухів під час ходьби, письма, гри на інструментах, фізичних вправ.

Емоційна пам'ять характеризується пам'яттю почуттів. Пам'ять і емоції контролюються ділянками мозку, які називаються мигдалеподібним тілом і гіпоталамусом. Це пояснює, чому нам легше відтворювати емоційно насичену інформацію. Досить стійка подія, предмет, думка, що зазнали емоційного впливу, можуть надовго залишитися в пам'яті з першого разу. У дітей особливо добре розвинена емоційна пам'ять. Ми краще запам'ятовуємо приємну інформацію. Пережиті та збережені в пам'яті почуття є рушійною силою діяльності людини [36].

Образна пам'ять пов'язана зі збереженням й відтворенням образів раніше сприйнятих предметів і явищ дійсності. Вона формується при взаємодії з образами, найбільш активна у дитинстві і триває все життя. Образна пам'ять буває зоровою, слуховою, дотиковою, нюховою та смаковою. У творчих людей розвинена зорова пам'ять. Багато художників, письменників й акторів часто мають високорозвинену зорову пам'ять, яка дозволяє їм точно відтворювати або навіть коротко бачити об'єкти, обличчя та сцени на картинах, малюнках, описах і діях [34].

Запам'ятовування, збереження та відтворення ідей, концепцій, думок і словесних висловлювань - це словесно-логічна пам'ять, що тісно пов'язана з метафорами. Без мови немає думки, тому цю пам'ять називають не тільки логічною, а й словесною. Це специфічно людське, а не кінестетичне, емоційне та символічне. Цей вид пам'яті ставить людину на вищий рівень, ніж представників тваринного світу, і забезпечує функціонування іншого психічного процесу – мислення, пов'язаного з інтелектом. Провідну роль у засвоєнні знань у процесі навчання відіграє саме словесно-логічна пам'ять [31].

Залежно від характеру мети діяльності пам'ять поділяється на мимовільну (здійснюється без спеціальної мети та без навмисного зусилля) і довільну (передбачається існування зі спеціальною метою запам'ятати або відтворити щось).

Матеріальною основою процесу пам'яті є здатність мозку формувати та фіксувати тимчасові нейронні зв'язки між нейронами й відновлювати сліди попередніх зв'язків або гальмувати і руйнувати їх [30].

Таким чином, пам'ять класифікується залежно від того, що запам'ятовується, як запам'ятовується та наскільки довго зберігається. Всі розглянуті типи та види пам'яті відіграють певну роль у житті та діяльності людини.

1.2. Соціально-психологічні особливості студентської молоді

Студенту притаманні загальні вікові особливості: біологічна (тип вищої нервової діяльності, безумовні рефлексії, інстинкти, фізична сила та ін.); психологічна (єдність психологічних процесів, станів та властивостей); соціальна (суспільні відносини, якості, належність до певної соціальної групи тощо). Разом з тим, вивчаючи конкретного студента, необхідно враховувати індивідуальні особливості кожного, його психічних процесів і станів.

У цьому віці люди намагаються знайти своє місце в суспільстві, прагнуть зрозуміти себе, більш критично ставитися не лише до себе, а й до інших.

Р. С. Кацавець вважає, що студентський період є перехідним етапом від зрілості до дорослості, який визначається як віковий період від 18 до 25 років (повноліття). Автор відмічає, що з урахуванням соціально-психологічного підходу відбувається виділення студентства всередині періоду зрілості – дорослості [15].

О. Г. Видра розглядає студентство як особливу соціальну категорію, специфічну групу людей, організовану та об'єднану закладами вищої освіти. Автор вказала на основні характеристики, які відрізняють студентську вікову категорію від інших вікових груп – високий освітній рівень, високу пізнавальну мотивацію, найвищу соціальну активність і досить гармонійне поєднання інтелектуальної та соціальної зрілості [6].

Психологічні особливості віку визначаються конкретними завданнями, які вирішує особистість, і діяльністю нового характеру, відповідними психологічними новоутвореннями, що виникають на цьому етапі розвитку та визначають свідомість людини по відношенню до себе та навколишнього світу як ціле.

З точки зору загального психічного розвитку студентський період – це період інтенсивної соціалізації людини, розвитку розвинутих психічних функцій, формування всієї інтелектуальної системи та особистості в цілому [43].

В. М. Поліщук зробив висновок, що статус студентства – це об'єднання молодих людей, зайнятих одним видом діяльності, а саме підготовкою до спеціальної освіти, які мають однакові цілі та мотивацію, приблизно одного віку, мають єдиний освітній рівень. Період існування такого статусу обмежений у часі (в середньому 4-6 років) [37].

В якості відмінних рис студентської молоді можна виділити наступні:

- характер роботи передбачає систематичне засвоєння й оволодіння новими знаннями, новими діями та способами навчальної діяльності, а також самостійне «добування» цих знань;
- соціальні ролі та приналежність до великої соціальної групи (молодь).

Студенти як специфічна соціальна група мають особливі умови життя, праці та побуту, систему ціннісних орієнтацій. Їх головними відмінними характеристиками є прагнення до нових ідей, прогресивних змін, активна взаємодія з різними суспільними формами, пошук сенсу життя та соціального престижу [14].

І. М. Ушакова підкреслила, що студентський період – це час професійного становлення. Процес професійної підготовки починається з психологічної підготовки: формування установок, якостей особистості, необхідних для гармонійного засвоєння освіти та виховних норм [45].

Студентські роки – це кризовий період у житті, час зустрічі з дорослим життям. Труднощі, які виникають у цей період життя людини, пов'язані переважно з однією відмінністю: при повній фізичній зрілості соціальна реалізація у професійній діяльності неможлива, оскільки навчання займає основну частину часу студента, що перешкоджає можливості самоактуалізації в повній мірі.

Важливою психологічною характеристикою розвитку студента є турбота про майбутнє, прагнення до самовизначення, побудови перспективних життєвих планів.

Більшість дослідників підкреслюють, що в студентські роки відбувається значний розвиток світогляду, естетичних і моральних емоцій [20].

Порівняно з іншими групами студенти у соціально-психологічному контексті вирізняються тим, що мають найвищий освітній рівень, найактивніше культурне споживання та високий рівень пізнавальної мотивації, а також найвищу соціальну активність і досить гармонійне поєднання інтелекту й соціальної зрілості [41].

Сучасне покоління студентів дуже відрізняється від попередніх поколінь. Особливо яскраво це проявляється в особливості світогляду та ціннісних орієнтацій студентів. Сучасні студенти мають вищу здатність адаптуватися до мінливих умов. Вони відомі такими якостями, як креативність, ініціативність, підприємливість тощо.

Згідно з результатами досліджень багатьох вчених, сучасні студенти мають такі якості, як комунікативні навички високого рівня, здатність змінюватися в різних життєвих ситуаціях, здатність керувати власною поведінкою, хороші здібності до розвитку, добре продумані рішення [46].

Провідною діяльністю студентської молоді є навчальна та професійна діяльність. Психологічна готовність до кар'єрного самовизначення проявляється в таких аспектах:

- формування когнітивних психологічних процесів;
- розвиток особистісних орієнтацій, мотивацій, переконань, ідеальних структур;
- розуміння власних здібностей, кваліфікації та інтересів для забезпечення формування своєї особистості;
- критичне ставлення, рефлексія власної діяльності [27].

У студентські роки психологічні процеси найбільш концентровані та дають багато можливостей для подолання труднощів. Це завершальний етап формування внутрішнього світу, якісний стрибок неповторності особистості, стилю діяльності.

При однакових зовнішніх умовах навчальної діяльності на успішність навчання у закладі вищої освіти впливають такі індивідуальні особливості студентів, як статура, здібності, темперамент, особистість. Студенти зі слабкою конституцією зазвичай витрачають менше зусиль і вивчають матеріал без великої кількості повторень; студенти з реактивною будовою тіла зазвичай першими відповідають на питання і намагаються відповісти на складні питання в першу чергу.

Характеристики нервової діяльності вищого рівня лежать в основі темпераменту та впливають на успішність студента у вищій освіті. Адже людина з сильною та гнучкою нервовою системою під час навчання у закладі вищої освіти зможе більш успішно адаптуватися до вимог організації навчання.

Людям зі слабкою інертною нервовою системою необхідно використовувати деякі методи, щоб не відставати від однолітків: давати собі

перепочинок під час вивчення матеріалів, відповідей на іспитах, частого аналізу та прогнозування результатів навчальної діяльності. Тут також важлива чутливість викладача до особливостей таких учнів: не вимагати негайної відповіді, а займатися виконанням завдань, швидко переходячи від одного завдання до іншого.

Характер студента безпосередньо не впливає на успішність навчання, але його упередженість може викликати певні труднощі або, навпаки, сприяти успішності навчання, залежно від організації навчального процесу закладу, стилю та методів навчання. Студентам необхідно опрацювати виявлені акценти характеру, щоб уникнути труднощів у навчанні [2].

Твердження про те, що рівень розвитку здібностей впливає на успішність навчання, є беззаперечним, але слід зазначити, що необхідний також розвиток інтелектуального рівня та спеціальних здібностей.

1.3. Особливості розвитку пам'яті студентської молоді та їх вплив на успішність навчання

У процесі вузівського навчання та завершення шкільної освіти навчальна діяльність студентів потребує розвиненої спроможності та звички до значного інтелектуального навантаження, до інтенсифікованих процесів сприйняття та переробки інформації у досить обмежені тимчасові періоди, що обумовлено навчальними програмами та недостатньо часу.

Л. С. Виготський визначав новоутворення як якісно новий тип особистості та взаємодії людини з дійсністю, якого в цілому не було на попередніх вікових етапах розвитку. Новоутворення сприяють створенню умов для включення особистості в нові системи стосунків, прийняття нових життєвих цілей, досягнення більш високого рівня саморегуляції діяльності та поведінки [5].

До найважливіших новоутворень в інтелектуальній сфері молоді Г. Лебон відносив:

- розвиток теоретичного мислення;

- філософська рефлексія;
- прагнення до абстрагування та широкого узагальнення;
- пошук загальних законів і принципів, що стоять за приватними фактами;
- збільшення ступеня індивідуалізації в інтересах та здібностях перебільшення сили інтелекту, рівня знань і незалежності;
- формування індивідуального образу прозумової діяльності [22].

М. В. Савчин також вказував на прогрес у розвитку вищих психічних функцій: абстрактне мислення посідає домінуюче місце в пізнавальній діяльності, продовжує розвиватися загальне пізнання світу, формуються глибокі взаємозв'язки між різними сферами досліджуваної дійсності [39].

Новий етап інтелектуального розвитку, посилення особистісного контролю та самоконтролю, відкриття свого внутрішнього світу і його емансипація сприятиме формуванню нової форми молодості – стійкої самосвідомості і сталого образу «Я». Г. Б. Ляля вважає, що професійне та особистісне самовизначення стають стрижневими новоутвореннями студентської молоді. Автор підкреслює близькість використовуваного у вітчизняній психології поняття «самовизначення» та поняття «ідентичність особистості» Е. Еріксона [25].

В умовах широкого застосування інформаційних технологій у навчальній діяльності високі вимоги висуваються до всіх основних когнітивних функцій особистості:

- до можливостей уваги, оскільки потік онлайн-інформації, що наростає, вимагає розподілу уваги між численними джерелами замість підтримки його стійкої концентрації;
- до процесів пам'яті, оскільки наявність величезного та повсюдно доступного віртуального джерела інформації скасовує традиційний підхід до отримання, зберігання та цінності знання;

– до соціального пізнання, пов'язаного з можливістю відтворювати та підтримувати соціальні процеси реального світу у віртуальному соціальному середовищі та створює нові аспекти взаємозв'язку Інтернету та соціального життя, включаючи я-концепцію та самооцінку людини [9].

Багато дослідників у галузі психології та педагогіки виявили той факт, що одні студенти багато і охоче працюють над оволодіннями новими знаннями. Виникаючи у своїй проблемі лише додають їм енергії і бажання досягти поставленої мети. Інші ж все роблять «під палиці», а перешкоди різко знижують їхню активність.

Педагоги та психологи пояснюють це індивідуально-психологічними особливостями учнів. До таких особливостей відносяться інтелект (здатність засвоювати нові знання), креативність (здатність самостійно виробляти нові знання), висока самооцінка та ін.

За характером навчальної діяльності та відповідним їй моделям поведінки виділяють три типи студентів.

У першого типу пізнавальні інтереси виходять за межі знань, окреслених навчальним планом та програмами дисциплін. Студенти виявляють активність у всіх сферах життя вузу та орієнтовані на широку спеціалізацію та різнобічну професійну підготовку.

Для студентів, які віднесені до другого типу, характерна чітка орієнтація на вузьку спеціалізацію. Тут також пізнавальна діяльність виходить за межі навчальних програм, але скоріше не вшир, а вглиб. Вся система активності обмежена рамками «професійних інтересів».

Зрештою, у студентів третього типу пізнавальна активність суворо спрямована на засвоєння знань та навичок лише у рамках навчальної програми. Цей тип демонструє мінімальний рівень активності та творчості [12].

Студентська молодь характеризується найвищими показниками в швидкості оперативної пам'яті, переключенні уваги, здатності приймати рішення, пов'язані з мовними та логічними завданнями. Цей вік характеризується також мінімальним значенням латентності реакції на прості, комбіновані та

словесні сигнали, оптимальним значенням абсолютної та диференціальної чутливості аналізатора, максимальною пластичністю у вихованні складних психомоторних та інших навичок. Тому ця вікова група характеризується досягненнями, пов'язаними з найвищими, «піковими» результатами на основі всього попереднього біологічного, психологічного та соціального розвитку [26].

Когнітивні процеси дають більш ефективні результати за рахунок підвищення рівня вольової саморегуляції. Дж. Піаже вказував, що «логіка юнацького віку є складною цілісною системою, яка відрізняється від логіки дітей і становить основу сутності логіки дорослого і основну форму наукового мислення» [35].

На пам'ять студентської молоді великий вплив має процес цифровізації.

У зв'язку з цифровізацією освіти, що активно розвивається, можна припустити, що залучення молоді до використання цифрових технологій постійно зростатиме.

Одним із трендів інформатизації є зміна мислення підростаючого покоління: поява так званого кліпового мислення. Відмінною рисою кліпового мислення є виражена здатність до багатозадачності, що призводить до розсіяності, гіперактивності, дефіциту уваги та творчої пасивності.

Крім деструктивної поведінки надмірне захоплення гаджетами породжує неуважність, зниження здатності до концентрації уваги та контролю, ослаблення зосередженості в організації реакції у відповідь.

Дослідниками відмічено погіршення оперативної пам'яті, зниження її обсягу (який із віком має зростати), фізичне та емоційне виснаження.

Повсюдне поширення мобільних технологій суттєво змінило життя сучасних людей: як дорослих, так і особливо представників молодого покоління. У російській науковій літературі дані про позитивний вплив залучення у використання цифрових технологій на спосіб життя, здоров'я, а також інтелектуальний розвиток юнацтва представлені значно рідше.

На думку дослідників, саме високий рівень цифровізації, а також віково-психологічні особливості роблять підлітків та молодь найбільш уразливими до

вищезгаданих ризиків. Тому вони вимагають ретельного вивчення з урахуванням позиції самих підлітків та молоді [13].

Як зазначають дослідники, сучасні цифрові технології формують покоління, яке «легко відволікти», оскільки необхідність взаємодіяти з кількома джерелами інформації одночасно веде до поведінкового шаблону засвоєння на поверхневому рівні та зростання звички відволікатися на неістотні подразники зовнішнього середовища [50].

Лонгітюдні дослідження зарубіжних вчених виявили, що регулярне надмірне споживання молодими людьми інтернет-технологій виступає предиктором розвитку дефіциту уваги, насамперед, у юнацькому віці, що може негативно впливати на когнітивний розвиток особистості в цілому через зниження її навчальної та соціальної активності та відсутності у неї творчого мислення [49].

За даними вітчизняних авторів, при освоєнні інтернет-технологій протягом перших півтора року ефективність мнемонічних здібностей юнаків знижується, а рішення віртуальних завдань понад трьох років призводить до оволодіння ефективними способами запам'ятовування (мнемотехніки), які стають менш різноманітними й більш автоматизованими [29].

У той же час отримання інформації за допомогою Інтернету та можливість онлайн-доступу до інформації створює ситуацію, за якої люди пам'ятають, швидше, те, де можна отримати факти, але не факти самі по собі, що формує залежність від Інтернету при пошуку інформації та суттєво знижує семантичну (системну смислову) пам'ять. Як показали дослідження, виконані в тому числі за допомогою МРТ, знижена здатність до відтворення інформації, отриманої з Інтернету, зумовлена зниженням вентрального («що») потоку під час збору інформації онлайн та недостатнім задіянням ділянок головного мозку, які відповідають за довгострокове збереження інформації. Ймовірно, така ж картина (збережена активація дорсального потоку «де» та зниження активації вентрального потоку «то») спостерігається під час читання лекцій у режимі онлайн. Отримані результати свідчать, що інтернет-технології значною мірою

призначені для збереження фактологічної інформації та дозволяють використовувати «вивільнені» когнітивні здібності для вирішення творчих завдань [51].

Таким чином, у міру того, як інтернет-технології стають все більш інтегровані в процес навчання та професійної освіти, змінюються способи отримання інформації, побудованої на основі процесів уваги, пам'яті, мислення та засоби спілкування студентів один з одним.

Особливості пам'яті у студентської молоді та її вплив на їх успішність досліджували як вітчизняні, так і зарубіжні вчені.

Д. А. Борисенко досліджувала вікові особливості пам'яті у сучасної студентської молоді. Авторка дійшла висновку, що для молоді характерне зростання обсягу зорової пам'яті та незначне зниження обсягу слухової порівняно із середньою віковою групою. Домінування зорової пам'яті стає більш вираженим саме у цьому віці [3].

М. С. Дмитрієва у дослідженнях пам'яті осіб юнацького віку встановила певні тенденції, що довільне запам'ятовування переважає над мимовільним [7].

К. С. Купрік представив дослідження короткочасної зорової, слухомовної пам'яті, уваги, зорово-просторового сприйняття у шульг і правшів. Віє встановив, що способи сприйняття та переробки одержуваної інформації, пам'яті, залежать від того, яка з півкуль головного мозку набуває у них провідного значення. Лівші проти правшами мають слабкості зорової пам'яті [19].

Е. Кануей та його колеги провели дослідження за участю 120 піддослідних, метою якого стало вивчення взаємодії між чотирма характеристиками когнітивної сфери: флюїдним інтелектом, робочою пам'яттю, короткочасною пам'яттю та швидкістю переробки інформації [48].

Флюїдний інтелект у найзагальнішому вигляді можна визначити як здатність індивіда до вирішення нових абстрактних завдань без опори на наявні в нього знання. Робоча пам'ять є найпотужнішим предиктором флюїдного інтелекту [38].

В інтерпретації даних, отриманих Е. Кануєєм та його колегами, було використано конфірмаційний факторний аналіз, з якого порівнювалися дві структурні моделі. У першій моделі враховувався кореляційний зв'язок між двома видами пам'яті (короткочасною та робочою), при цьому обидві ці змінні, а також швидкість переробки інформації виступили предикторами флюїдного інтелекту. Друга модель була побудована таким чином, що вплив робочої та короткочасної пам'яті на флюїдний інтелект було розраховано незалежно один від одного.

Порівняння двох моделей з використанням статистичних критеріїв достовірності дозволило авторам зробити висновок про те, що вплив робочої пам'яті на флюїдний інтелект не залежить від обсягу короткочасної пам'яті, при цьому короткочасна пам'ять, і швидкість переробки інформації не були значними предикторами для флюїдного інтелекту [48].

Дослідження Б. Г. Ананьєва, В. І. Степної проводилися на особах з вищою освітою та середньою. Результати свідчать про переваги у показниках короткочасної мимовільної пам'яті та об'єму довгострокової пам'яті, у показниках короткочасної механічної пам'яті та швидкості запам'ятовування у групи, учасники якої мали вищу освіту. Швидкість мнемічних процесів осіб першої групи була вища, особи з вищою освітою успішніше виконували завдання. Тому можна стверджувати, що навчання сприяє розширенню кругозору та інформаційної ємності інтелекту шляхом тренуваності пам'яті та розвинення інших психічних процесів. Рівень освіти має формуючий вплив на пізнавальні психічні процеси.

Висновки до першого розділу

Отже, в першому розділі ми проаналізували проблеми дослідження пам'яті. Розглянуті дослідження таких зарубіжних й вітчизняних психологів, які стосувалися обраної проблематики, як С. М. Дмитрієва, Н. А. Доброштан, В. В. Захаров, С. М. Коц, В. П. Коц, М. А. Кузнєцов, А. Р. Лурія, Л. А. Марцева, Є. С. Оленко, Р. Р. Рамазанов, О. В. Скрипченко та ін..

Так, виявлено, що всі дослідники включають до визначення пам'яті ті процеси, якими вона зумовлена. Розглядаючи пам'ять, як психологічну категорію можна визначити її як сукупність психічних процесів і збереження отриманого досвіду, що дозволяє застосовувати їх у подальшій життєдіяльності. Інформація, що накопичена, збережена та відтворена в пам'яті особи, є матеріалом, який використовують всі психічні процеси, без якого вони не можливі. Основними характеристиками пам'яті є обсяг, швидкість запам'ятовування, тривалість зберігання, точність відтворення, швидкість відтворення, завадостійкість.

Другим аспектом розгляду було визначення соціально-психологічні особливості студентів. Визначено, що студентська молодь характеризується найвищими показниками в швидкості оперативної пам'яті, переключенні уваги, здатності приймати рішення, пов'язані з мовними та логічними завданнями. Цей вік характеризується також мінімальним значенням латентності реакції на прості, комбіновані та словесні сигнали, оптимальним значенням абсолютної та диференціальної чутливості аналізатора, максимальною пластичністю у вихованні складних психомоторних та інших навичок. Тому ця вікова група характеризується досягненнями, пов'язаними з найвищими, «піковими» результатами на основі всього попереднього біологічного, психологічного та соціального розвитку.

Також визначено, що для молоді характерне зростання обсягу зорової пам'яті та незначне зниження обсягу слухової пам'яті; довільне запам'ятовування переважає над мимовільним; навчання сприяє розширенню кругозору та інформаційної ємності інтелекту шляхом тренуваності пам'яті та розвинення інших психічних процесів.

РОЗДІЛ 2

МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПАМ'ЯТІ У СТУДЕНТІВ

У цьому розділі розглянуто принципи підбору методів для даного дослідження а також зазначені методики, за допомогою яких, можливо досліджувати психологічні особливості пам'яті у студентської молоді. Нами обрано такі методики для дослідження: 1. Методика визначення опосередкованого запам'ятовування (Л. Виготського). 2. Методика діагностики логічного, або опосередкованого, запам'ятовування (О. Леонтьєва). 3. Методика «Піктограми» (О. Лурії). 4. Методика визначення обсягу оперативної пам'яті «Рахунок» (Е. Крепеліна). 5. Тест зорової та слухової пам'яті (К. Мейлі).

2.1 Опис і обґрунтування вибору психодіагностичного інструментарію

Методологічною та теоретичною основою нашого дослідження є психологічні процеси, основні принципи вітчизняної психології: принцип єдності свідомості та діяльності; принцип розвитку; принцип соціальної та діяльнісної обумовленості розвитку особистості, принцип об'єктивності. А також у своєму дослідженні ми спиралися на принцип системності, який передбачає вивчення предметів та явищ дійсності в їх суттєвих взаємозв'язках та взаємозалежностях [9].

При підборі методів дослідження ми виходили з вимог вивчення психічних процесів.

Крім того, ми керувалися також принципом об'єктивності, який полягає в застосуванні єдиних за змістом але відмінних за формою методик для вивчення того чи іншого психічного процесу. А також у своєму дослідженні ми спиралися на принцип системності, який передбачає вивчення предметів та явищ дійсності в їх суттєвих взаємозв'язках та взаємозалежностях.

Цей принцип вимагає розгляду об'єкта дослідження як цілісності, виявлення елементів його структури, взаємозв'язків, його характеристик,

вивчення об'єкта як частини більш загальної структури та взаємовідношень між ними.

При підборі конкретних методик дослідження ми, перш за все, керувалися близькістю їх за змістом і відмінністю за формою, що забезпечило б різнобічність дослідження, підвищило достовірність й надійність експериментальних даних. При цьому ми виходили із особливостей предмету дослідження. Тому ми обрали методики, які безпосередньо стосуються дослідження психологічних особливостей пам'яті у студентів. Далі ми звернемось до детального розгляду методик, які використовувались в нашому дослідженні. А саме: 1. Методика визначення опосередкованого запам'ятовування (Л. Виготського). 2. Методика діагностики логічного, або опосередкованого, запам'ятовування (О. Леонтьєва). 3. Методика «Піктограми» (О. Лурії). 4. Методика визначення обсягу оперативної пам'яті «Рахунок» (Е. Крепеліна). 5. Тест зорової та слухової пам'яті (К. Мейлі).

2.2. Визначення опосередкованого запам'ятовування за методикою Л. Виготського

Перед досліджуваним викладаються 15 карток так, щоб їх було добре видно. Досліджуваний шукає до кожного слова таку картинку, яка допоможе йому пригадати ці слова. Коли студент, психолог попереджує його, що перевірка запам'ятовування відбудеться. Перевірка відбувається через годину після того, як студент виконає завдання. Студенту показується картка та пропонується пригадати слово.

Слова для запам'ятовування:

- світло;
- обід;
- ліс;
- навчання;
- одяг;

- поле;
- гра;
- птах;
- кінь;
- шлях;
- ніч;
- миша;
- молоко;
- стілець;
- молоток [23].

Якщо досліджуваний правильно підбирає картки до простих, конкретних слів (наприклад: «ліс», «одяг»), а до складніших, абстрактних (наприклад: «ніч», «гра») нічого підібрати не може, це означає, що процес встановлення складних опосередкованих зв'язків утруднений.

Нормою вважається відтворення 100% запропонованого матеріалу (Додаток А.1).

Якщо досліджуваний нічого не може пригадати, а лише називає малюнки на картках, це свідчить про порушення цілеспрямованості мислення. Вона на момент утворення зв'язку ніби втрачає основну мету роботи, яка полягає в тому, щоб поєднати вибір картки з подальшим відтворенням слова.

Якщо досліджуваний відбирає багато карток на відтворення одного слова, це може свідчити про порушення цілеспрямованості відбору, нестійкість способу роботи. Незвичайні, надоригінальні зв'язки можуть вказувати на певні порушення мислення.

Одна вірно названа картка дорівнює 1 балу.

Підраховується загальна сума балів.

Інтерпретація методики: чим більша сума балів, тим вище рівень опосередкованого запам'ятовування:

- від 1 до 7 балів – низький рівень опосередкованого запам'ятовування;

– від 8 до 11 балів – середній рівень опосередкованого запам'ятовування;

– від 12 до 15 балів – високий рівень опосередкованого запам'ятовування.

2.3. Методика діагностики логічного, або опосередкованого, запам'ятовування О. Леонт'єва

Для запам'ятовування досліджуваному надається 30 картинок:

- 1) рушник;
- 2) стілець;
- 3) чорнильниця;
- 4) велосипед;
- 5) годинник;
- 6) глобус;
- 7) олівець;
- 8) сонце;
- 9) чарка;
- 10) обідній прилад;
- 11) гребінець;
- 12) тарілка;
- 13) дзеркало;
- 14) пір'я (дві штуки);
- 15) таця,
- 16) булочна;
- 17) фабричні труби;
- 18) глечик;
- 19) паркан;
- 20) собака;
- 21) дитячі штани;
- 22) кімната;
- 23) шкарпетки та черевики;

- 24) складаний ніж;
- 25) гусак;
- 26) вуличний ліхтар;
- 27) кінь;
- 28) півень;
- 29) чорна дошка (шкільна);
- 30) сорочка.

Досліджуваному називається слово, він вибирає відповідну картинку.

Слова для запам'ятовування:

- дощ;
- збори;
- пожежа;
- горе;
- день;
- бійка;
- загін;
- театр;
- помилка;
- сила;
- зустріч;
- відповідь;
- свято;
- сусід;
- праця.

Коли всі слова названі та картинки підібрані, останні забираються.

Через годину студенту показують одну за одною картинку та просять згадати слово.

Обстежуваний щоразу пояснює зв'язок між словом і картинкою, що допомагає набути враження про стан його логічної пам'яті (Додаток А.2).

В залежності від рівня логічного запам'ятовування студент може набрати від 2 до 4 балів.

Обробка отриманих результатів:

4 бали – високий рівень логічного запам'ятовування.

Студенти легко запам'ятовують сенс завдання й з цікавістю, творчо проводять вибір картинок до слів. При відтворенні слів вони можуть відразу згадати слово.

3 бали – середній рівень логічного запам'ятовування.

Студенти також встановлюють смислові зв'язки між словами й картинками та відтворюють запропоновані слова. Встановлення більш далеких зв'язків викликає труднощі, але з надання допомоги вони виконують завдання.

2 бали – низький рівень логічного запам'ятовування.

Студенти мають великі труднощі у розумінні інструкції та не можуть встановити зв'язки між словами та зображеннями на картинках. Їм легше відтворити слова (механічно запам'ятати), ніж скористатися картинкою. При показі картинок вони можуть просто називати те, що зображено на картинці.

2.4. Діагностика продуктивності запам'ятовування за методикою О. Лурії «Піктограми»

Досліджуваному пропонується запам'ятати слова та словосполучення. Для полегшення запам'ятовування йому потрібно намалювати малюнки до кожного слова та словосполучення. Але писати назву слів або позначати літерами не можна. Можна малювати все що завгодно, аби малюнок допоміг відтворити назване слово.

Слова та словосполучення зачитуються словосполучення з інтервалом у 50-60 секунд.

Слова для запам'ятовування:

- 1) теплий вечір;
- 2) голодна дитина;
- 3) сміливий учинок;

- 4) беззубий дід;
- 5) щастя;
- 6) перемога;
- 7) ворожнеча;
- 8) багатство;
- 9) мрія;
- 10) розум;
- 11) нудьга;
- 12) надія;
- 13) смачний обід;
- 14) хвора жінка;
- 15) темна ніч;
- 16) снігова буря;
- 17) любов;
- 18) сумнів;
- 19) дружба;
- 20) справедливість;
- 21) страх;
- 22) очікування;
- 23) космос;
- 24) сила.

Відтворити слова за малюнками пропонується через годину (Додаток А.3).

Одне вірно назване слово або словосполучення дорівнює 1 балу.

Інтерпретація методики: чим більша сума балів, тим вище рівень запам'ятовування:

- від 1 до 11 балів – низький рівень запам'ятовування;
- від 12 до 17 балів – середній рівень запам'ятовування;
- від 18 до 24 балів – високий рівень запам'ятовування.

2.5. Визначення обсягу оперативної пам'яті за методикою Е. Крепеліна «Рахунок»

Досліджуваному озвучуються однозначні числа рядками по 5 чисел. Досліджуваному слід скласти їх у пари подумки, а суму записати.

Наприклад: названо числовий рядок: 6, 2, 1, 4, 2 ($6 + 2 = 8$; $2 + 1 = 3$; $1 + 4 = 5$; $4 + 2 = 6$). Записуються одержані суми чисел: 8, 3, 5, 6.

Час для запису – 15 секунд. Потім зачитується другий рядок і так далі:

- 1) 5, 2, 7, 1, 4;
- 2) 3, 5, 4, 2, 5;
- 3) 7, 1, 4, 3, 2;
- 4) 2, 6, 2, 5, 3;
- 5) 4, 3, 6, 1, 7;
- 6) 4, 2, 3, 1, 5;
- 7) 3, 1, 5, 2, 6;
- 8) 2, 3, 6, 1, 4;
- 9) 5, 2, 6, 3, 2;
- 10) 3, 1, 5, 2, 7.

Ключ до методики:

- 1) 7, 9, 8, 5;
- 2) 8, 9, 6, 7;
- 3) 8, 5, 7, 5;
- 4) 8, 8, 7, 8;
- 5) 7, 9, 7, 8;
- 6) 6, 5, 4, 6;
- 7) 4, 6, 7, 8;
- 8) 5, 9, 7, 5;
- 9) 7, 8, 9, 5;
- 10) 4, 6, 7, 9.

Рядки зачитуються тільки один раз.

Результат оцінюється за кількістю правильно записаних сум (Додаток А.4).

Максимальна кількість правильно записаних сум – 40. Норма для студентів – 30 і більше.

Одна вірно названа сума дорівнює 1 балу.

Інтерпретація методики: чим більша сума балів, тим вище обсяг оперативної пам'яті:

- до 29 балів – низький обсяг оперативної пам'яті;
- від 30 до 35 балів – середній обсяг оперативної пам'яті;
- від 36 до 40 балів – високий обсяг оперативної пам'яті.

2.6. Тест зорової та слухової пам'яті К. Мейлі

Перший етап полягає в дослідженні зорової пам'яті за допомогою двох серій картинок. Кожна серія складається з 30 картинок, на яких зображені певні предмети. Картинки пред'являються з інтервалом в 2 секунди одна за одною.

Перша серія картинок:

- 1) горщик;
- 2) осел;
- 3) ключ;
- 4) тачка;
- 5) дзвіночок;
- 6) стіл;
- 7) вишня;
- 8) чобіг;
- 9) вилка;
- 10) риба;
- 11) бочка;
- 12) голова;
- 13) буфет;
- 14) троянда;
- 15) паровоз;
- 16) крісло;

- 17) прапор;
- 18) півень;
- 19) ножиці;
- 20) парасолька;
- 21) ваза;
- 22) корова;
- 23) диван;
- 24) голуб;
- 25) годинник;
- 26) старий;
- 27) окуляри;
- 28) лампа;
- 29) нога;
- 30) піаніно.

Після показу картинок першої серії робиться перерва на 10 секунд, а потім перевіряється скільки предметів запам'ятав обстежуваний. Інструкція повідомляє обстежуваному, що предмети можна називати в будь-якому порядку. Названі предмети реєструються, тому що можливі повторення та привнесення, що не фігурували в завданні.

Друга серія картинок пред'являються наступного дня:

- 1) черепашка;
- 2) ліжко;
- 3) труба;
- 4) груша;
- 5) мітла;
- 6) коза;
- 7) букет;
- 8) трамвай;
- 9) пила;
- 10) стілець;

- 11) хлопчик;
- 12) молоток;
- 13) пляшка;
- 14) підведення;
- 15) гребінець;
- 16) гармата;
- 17) дерево;
- 18) яблуко;
- 19) книжка;
- 20) капелюх;
- 21) будинок;
- 22) собака;
- 23) лава;
- 24) двері;
- 25) чашка;
- 26) річка;
- 27) піч;
- 28) скрипка;
- 29) портсигар;
- 30) кінь.

На першому етапі досліджується здатність до зорового запам'ятовування та утримання у пам'яті ряду предметів, зображених на картинках.

В інший день пред'являється для запам'ятовування ряд слів з метою дослідження здатності до слухового утримання прочитаного набору слів.

Перша серія:

- 1) картон;
- 2) тиждень;
- 3) вагон;
- 4) піаніно;
- 5) ворона;

- 6) дзвінок;
- 7) карта;
- 8) бджола;
- 9) крихта;
- 10) перо;
- 11) мисливець;
- 12) вугілля;
- 13) білка;
- 14) хлопчина;
- 15) тополя;
- 16) груша;
- 17) скатертина;
- 18) суп;
- 19) плащ;
- 20) кіт;
- 21) ніж;
- 22) рука;
- 23) оцет;
- 24) квітка;
- 25) праця;
- 26) небо;
- 27) сірник;
- 28) чорнило;
- 29) ракета;
- 30) сніданок.

Друга серія слів пред'являється наступного дня::

- 1) таблиця;
- 2) селянин;
- 3) гривня;
- 4) черевик;

- 5) домна;
- 6) пагорб;
- 7) окуляри;
- 8) вода;
- 9) баран;
- 10) рушниця;
- 11) хмара;
- 12) олівець;
- 13) самокат;
- 14) козел;
- 15) змія;
- 16) слива;
- 17) кушетка;
- 18) жаба;
- 19) пробка;
- 20) віз;
- 21) ніс;
- 22) берег;
- 23) салон;
- 24) готель;
- 25) гедзь;
- 26) мило;
- 27) сковорода;
- 28) птах;
- 29) салат;
- 30) замок [28].

Це дозволяє диференційовано підійти до аналізу особливостей пам'яті (Додаток А.5).

Отримані результати можуть бути піддані кількісному вимірюванню. Одна вірно названа картинка чи слово дорівнює 1 балу:

- від 1 до 9 балів – низький рівень зорової/слухової пам'яті;
- від 10 до 14 балів – середній рівень зорової/слухової пам'яті;
- від 15 до 19 балів – рівень зорової/слухової пам'яті вище середнього;
- від 20 до 30 балів – високий рівень зорової/слухової пам'яті.

Висновки до другого розділу

Отже, ми проаналізували принципи підбору нами методик для дослідження. Визначено конкретні методики, які підходять нам за метою та максимально розкривають обраний нами феномен дослідження – психологічні особливості пам'яті. Ватро зазначити, що методики підібрано за принципами системності, об'єктивності.

Нами обрано наступні методики: 1. Методика визначення опосередкованого запам'ятовування (Л. Виготського). 2. Методика діагностики логічного, або опосередкованого, запам'ятовування (О. Леонт'єва). 3. Методика «Піктограми» (О. Лурії). 4. Методика визначення обсягу оперативної пам'яті «Рахунок» (Е. Крепеліна). 5. Тест зорової та слухової пам'яті (К. Мейлі).

РОЗДІЛ 3

ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПАМ'ЯТІ У СТУДЕНТІВ

У цьому розділі описано проведене нами емпіричне дослідження, також подано характеристику вибірки та етапів його здійснення. Проаналізовано отримані результати як якісно, так і кількісно, інтерпретовано отримані дані. Так, визначено рівень опосередкованого запам'ятовування, логічного запам'ятовування, обсягу оперативної пам'яті, зорової та слухової пам'яті, а також вплив психологічних особливостей пам'яті студентів на успішність навчання.

3.1 Організація емпіричного дослідження

Дослідження виконувалось на базі Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» у вересні-жовтні 2024 року. У дослідженні брали участь 60 студентів першого та шостого курсів, які навчаються на факультеті психології та педагогіки. Загальна кількість вибірки складає 60 студентів, з яких 20 хлопців і 40 дівчат. З них – 35 студентів першого курсу, з яких 20 дівчат і 15 хлопців; та 25 студентів шостого курсу, з яких 18 дівчат і 7 хлопців.

I етап дослідження – організаційний.

На цьому етапі здійснювалося вивчення літератури, що стосувалася даної проблеми, проаналізовано психологічні особливості пам'яті. Вивчено методики, які можемо використовувати з метою дослідження даного феномену.

На II етапі дослідження проводились методики спрямовані на виявлення психологічних особливостей пам'яті у студентів першого та шостого курсів. Так, було проведено: 1. Методика визначення опосередкованого запам'ятовування (Л. Виготського). 2. Методика діагностики логічного, або опосередкованого, запам'ятовування (О. Леонтьєва). 3. Методика «Піктограми» (О. Лурії). 4. Методика визначення обсягу оперативної пам'яті «Рахунок» (Е. Крепеліна). 5. Тест зорової та слухової пам'яті (К. Мейлі).

На III етапі дослідження проводилась обробка результатів – як кількісна, так і якісна. Отримані дані було проаналізовано, дані занесені у таблиці та діаграми. Також варто зазначити, що проведено аналіз результатів за допомогою математичної статистики.

3.2. Аналіз результатів емпіричного дослідження

Перейдемо до аналізу психологічних особливостей пам'яті у студентів. Кількісні результати оцінки опосередкованого запам'ятовування за методикою Л. Виготського представлені в Додатку Б.1.

Якісні результати оцінки опосередкованого запам'ятовування за даною методикою представлені в таблиці 3.1.

Таблиця 3.1.

Результати оцінки опосередкованого запам'ятовування за методикою Л. Виготського

Студенти	Низький рівень		Середній рівень		Високий рівень	
	Хлопці	Дівчата	Хлопці	Дівчата	Хлопці	Дівчата
Перший курс	17		11		7	
	8	9	5	6	2	5
Шостий курс	11		7		7	
	3	8	2	5	2	5
Загалом	28		18		14	

Загалом, як свідчать отримані дані, більша частина студентської молоді має низький рівень опосередкованого запам'ятовування (рис. 3.1).

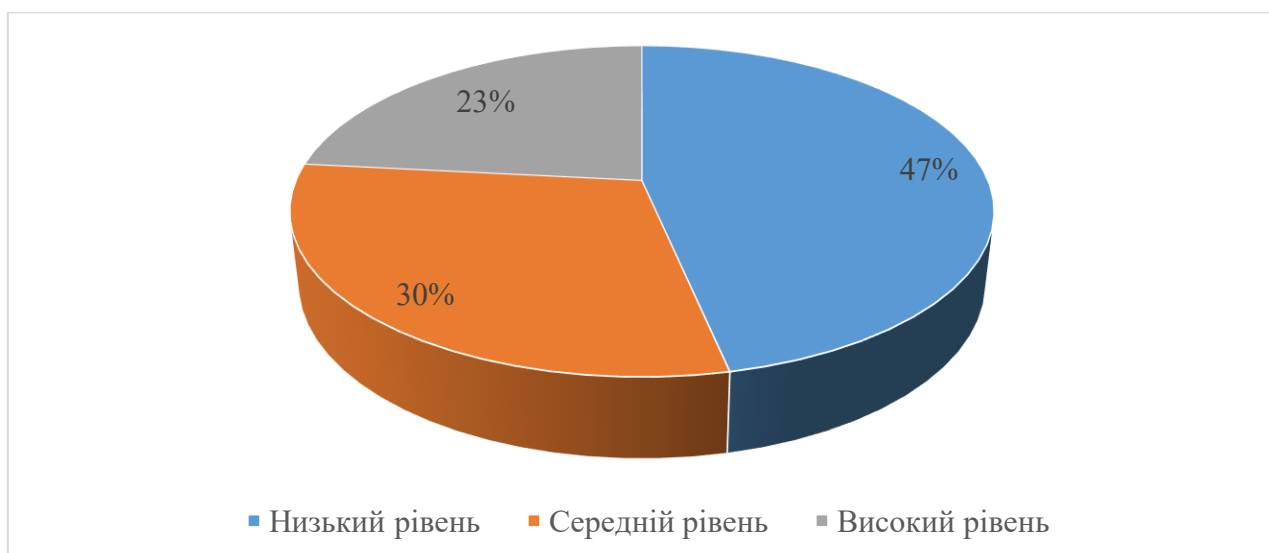

Рис. 3.1. Результати оцінки опосередкованого запам'ятовування за методикою Л. Виготського

Як видно з рис. 3.1, у більшості студентів домінує низький рівень опосередкованого запам'ятовування (47%). Таким студентам важко запам'ятати більше семи слів, встановити зв'язки між словами і зображеннями на картинках. Деякі зі студентів при показі картинок не намагались згадати слово, а називали те, що зображено на картинці, що свідчить про відсутність здатності утримувати в пам'яті опосередковані зв'язки та складність пригадування по асоціаціям.

У 30% студентів спостерігається середній рівень опосередкованого запам'ятовування, вони більш легко утримують в пам'яті опосередковані зв'язки та змогли пригадати по асоціаціям більше половини слів.

23% студентів мають високий рівень опосередкованого запам'ятовування та змогли пригадати по асоціаціям майже всі слова.

На рис. 3.2 представлено порівняння результатів оцінки опосередкованого запам'ятовування за методикою Л. Виготського за статевими відмінностями студентів (хлопців і дівчат).

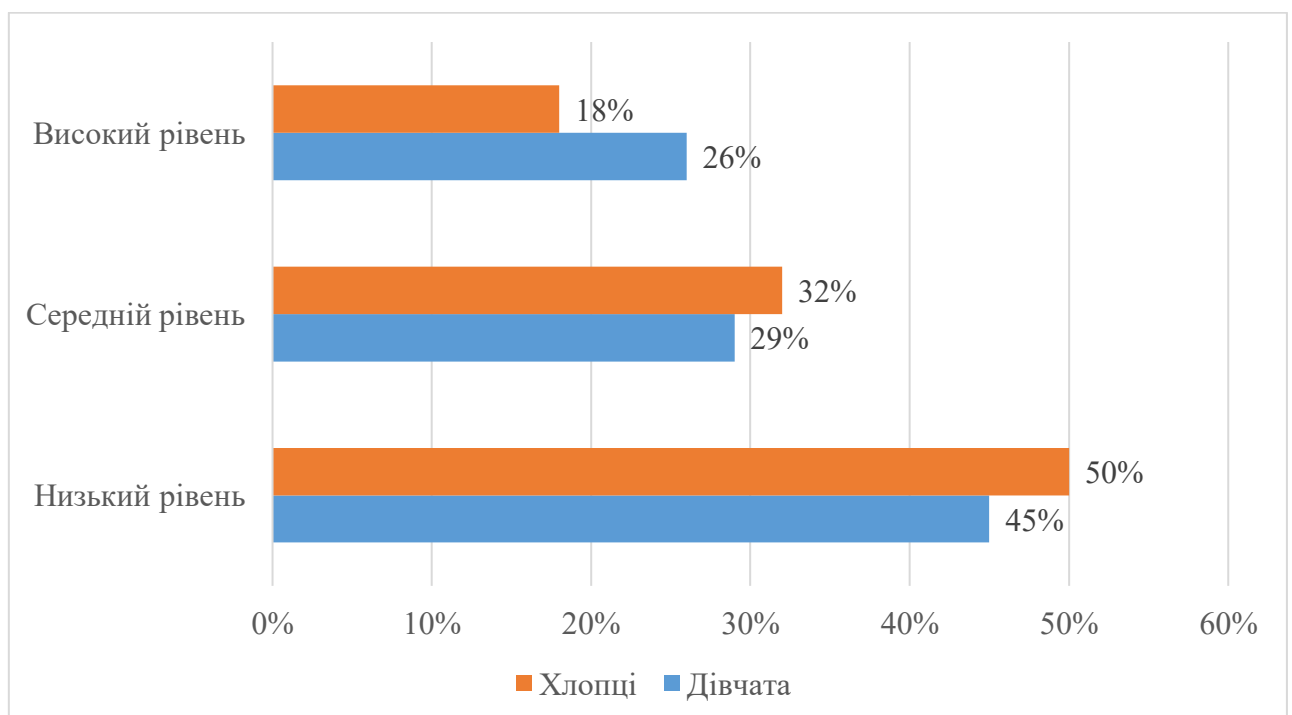

Рис. 3.2. Порівняння результатів діагностики опосередкованого запам'ятовування за методикою Л. Виготського за статевими відмінностями студентів

Як видно з рис. 3.2, дівчата мають вищі показники опосередкованого запам'ятовування.

Далі результати дослідження оцінки опосередкованого запам'ятовування за методикою Л. Виготського у студентської молоді розглянуті окремо по курсах.

На рис. 3.3 представлені результати діагностики оцінки опосередкованого запам'ятовування за методикою Л. Виготського у студентів першого курсу.

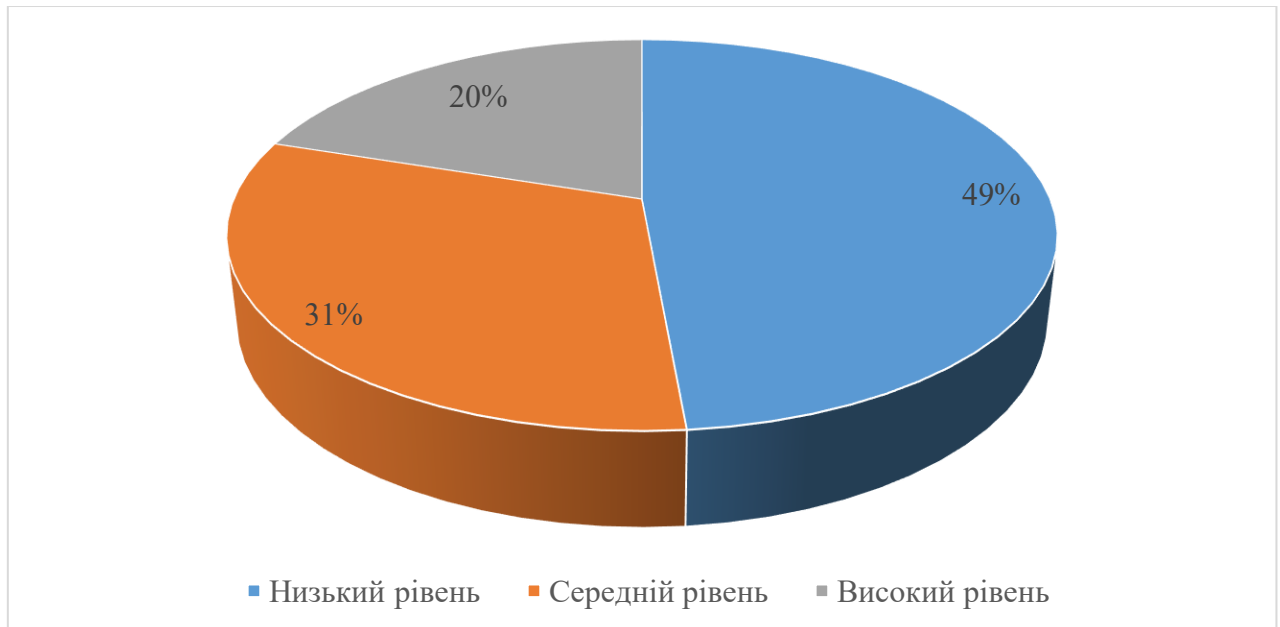

Рис. 3.3. Результати оцінки опосередкованого запам'ятовування за методикою Л. Виготського студентів першого курсу

Представлені дані свідчать про те, що у більшості студентів першого курсу домінує низький рівень опосередкованого запам'ятовування (49%). Таким студентам важко встановити зв'язки між словами і зображеннями на картинках.

У 31% студентів першого курсу спостерігається середній рівень опосередкованого запам'ятовування, вони більш легко утримують в пам'яті опосередковані зв'язки та змогли пригадати по асоціаціям більше половини слів.

20% студентів першого курсу мають високий рівень опосередкованого запам'ятовування та змогли пригадати по асоціаціям майже всі слова.

При порівнянні рівня опосередкованого запам'ятовування за методикою Л. Виготського у студентів першого курсу серед хлопців та дівчат, спостерігається наступна закономірність (рис. 3.4).

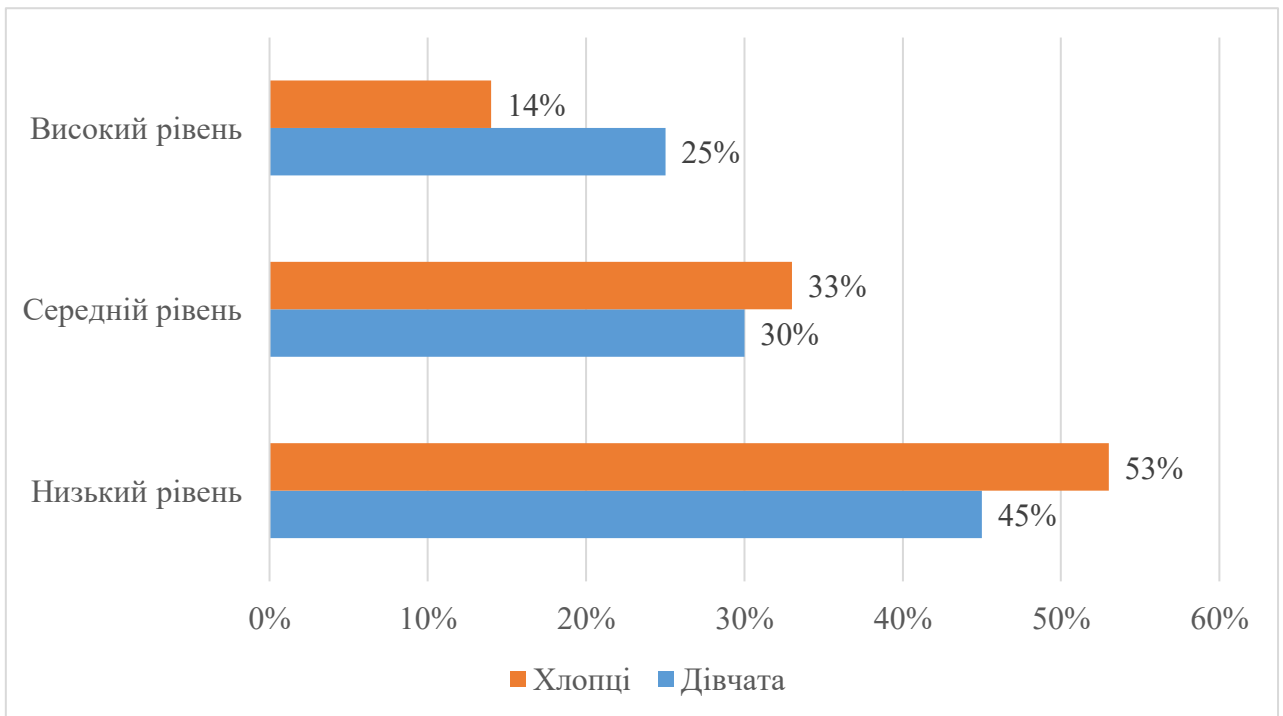

Рис. 3.4. Порівняння результатів діагностики опосередкованого запам'ятовування за методикою Л. Виготського за статевими відмінностями студентів першого курсу

Як видно з рис. 3.4, дівчата першого курсу мають більш високий рівень опосередкованого запам'ятовування, ніж хлопці.

На рис. 3.5 представлені результати діагностики опосередкованого запам'ятовування за методикою Л. Виготського у студентів шостого курсу.

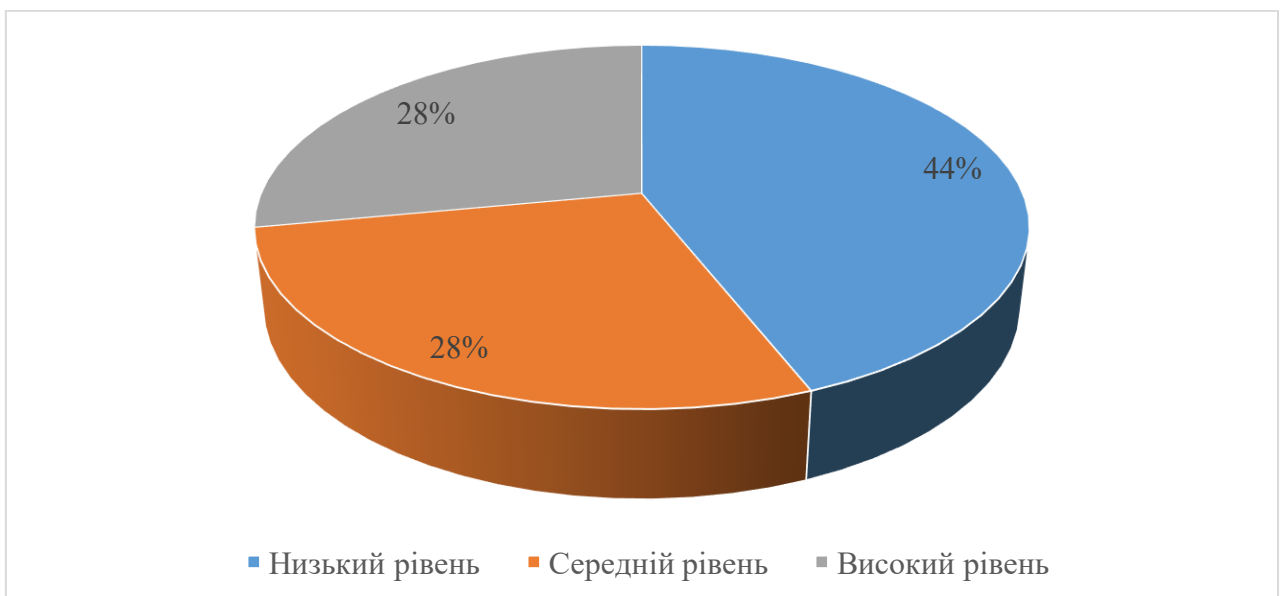

Рис. 3.5. Результати оцінки опосередкованого запам'ятовування за методикою Л. Виготського студентів шостого курсу

Представлені дані свідчать про те, що у більшості студентів шостого курсу спостерігається низький рівень опосередкованого запам'ятовування (44%). Таким студентам важко запам'ятати більше семи слів, встановити зв'язки між словами і зображеннями на картинках. Деякі зі студентів при показі картинок не намагались згадати слово, а називали те, що зображено на картинці, що свідчить про відсутність здатності утримувати в пам'яті опосередковані зв'язки та складність пригадування по асоціаціям.

У 28% студентів шостого курсу домінує середній рівень опосередкованого запам'ятовування, вони більш легко утримують в пам'яті опосередковані зв'язки та змогли пригадати по асоціаціям більше половини слів.

28% студентів шостого курсу мають високий рівень опосередкованого запам'ятовування та змогли пригадати по асоціаціям майже всі слова.

При порівнянні опосередкованого запам'ятовування у студентів шостого курсу серед хлопців та дівчат, спостерігається наступна закономірність (рис. 3.6).

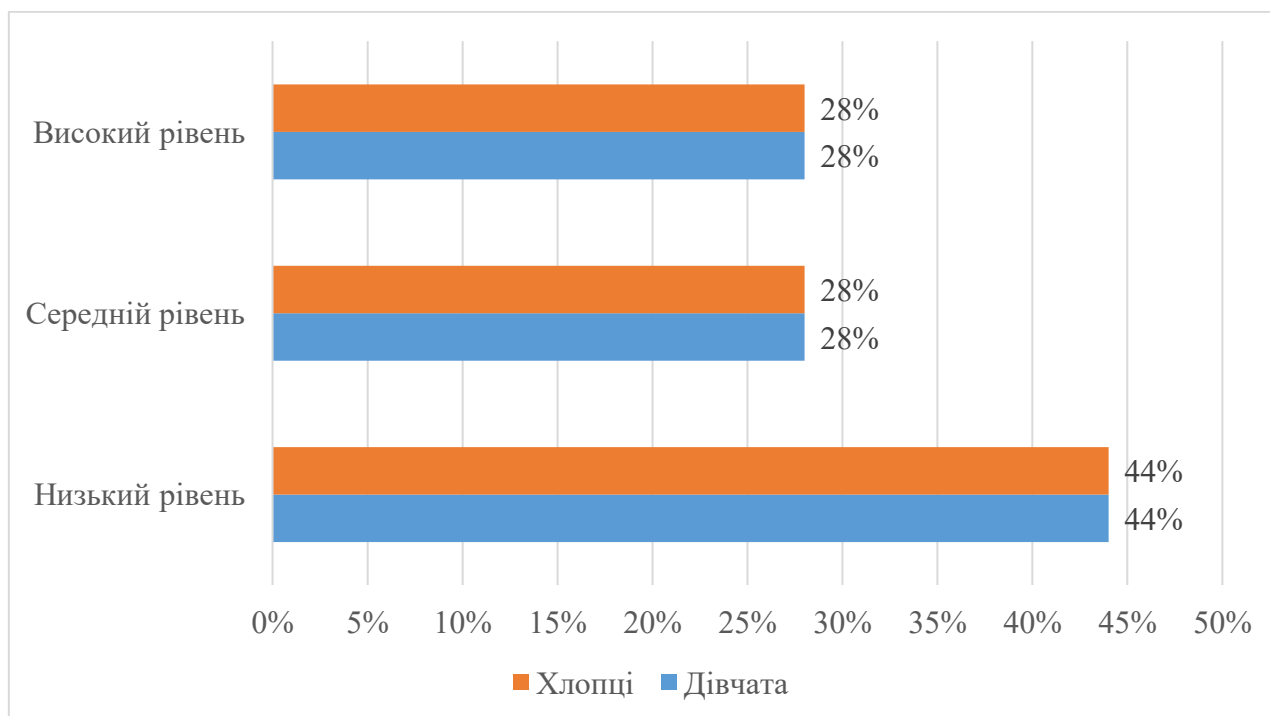

Рис. 3.6. Порівняння результатів діагностики опосередкованого запам'ятовування за методикою Л. Виготського за статевими відмінностями студентів шостого курсу

Як видно з рис. 3.6, у хлопців та дівчат шостого курсу спостерігається однаковий розподіл між рівнями опосередкованого запам'ятовування.

Далі представлено порівняння отриманих результатів дослідження опосередкованого запам'ятовування між студентами першого та шостого курсу (рис. 3.7).

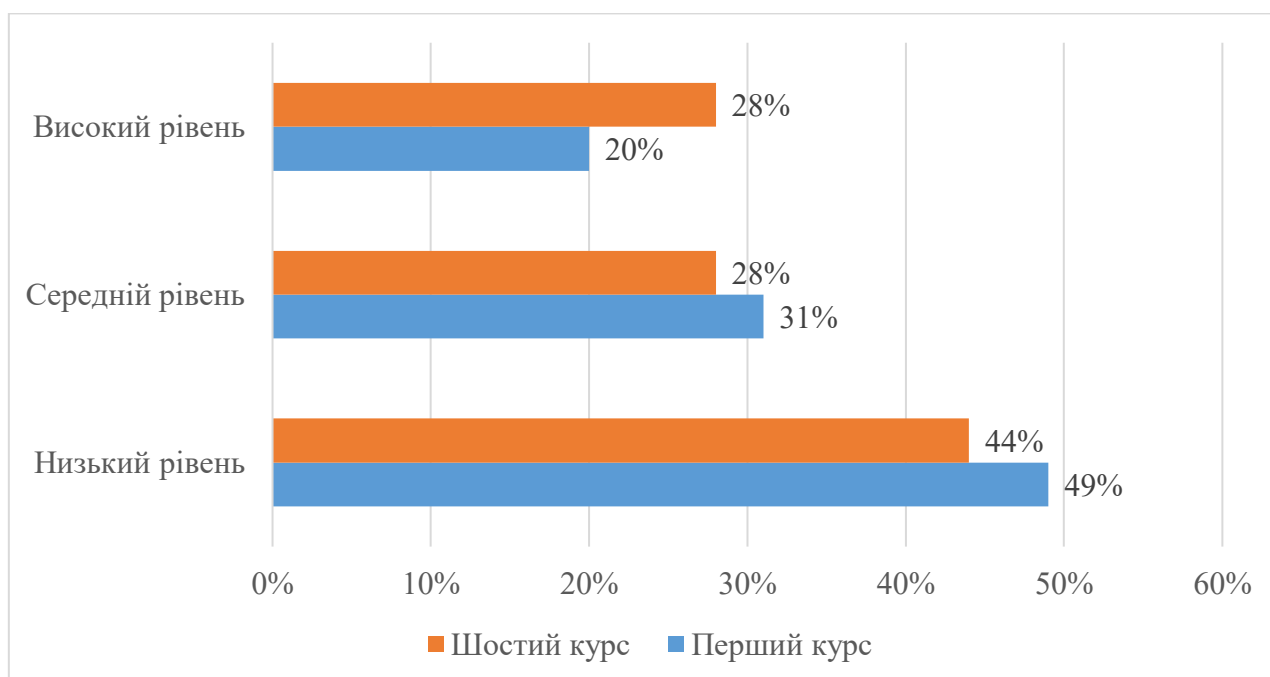

Рис. 3.7. Порівняння результатів діагностики опосередкованого запам'ятовування за методикою Л. Виготського студентів за курсом

Представлені дані свідчать про те, що для студентів шостого курсу більш характерний низький та високий рівень опосередкованого запам'ятовування, а для першого курсу – низький та середній рівень опосередкованого запам'ятовування.

Розрахунок статистичного непараметричного U-критерія Манна-Уїтні, емпіричне значення критерію – 472, критична точка – 0,4846. Оскільки $U_{кр} < U_{емп}$, з ймовірністю 95% відмінність визначається як несуттєва.

Кількісні результати оцінки логічного запам'ятовування за методикою О. Леонтєва представлені в Додатку Б.2.

Якісні результати оцінки логічного запам'ятовування за даною методикою представлені в таблиці 3.2.

Таблиця 3.2.

Результати оцінки логічного запам'ятовування за методикою О. Леонт'єва

Студенти	Низький рівень		Середній рівень		Високий рівень	
	Хлопці	Дівчата	Хлопці	Дівчата	Хлопці	Дівчата
Перший курс	12		14		9	
	5	7	8	6	2	7
Шостий курс	7		8		10	
	2	5	3	5	2	8
Загалом	19		22		19	

Загалом, як свідчать отримані дані, більша частина студентської молоді має середній рівень логічного запам'ятовування (рис. 3.8).

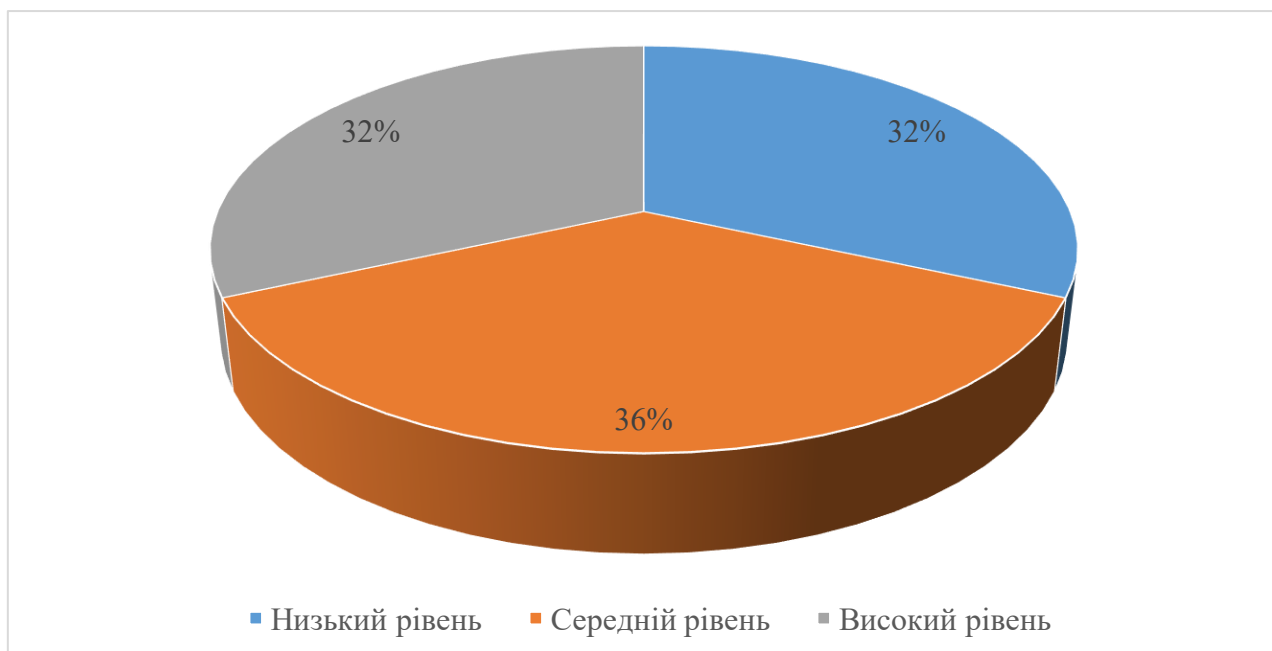

Рис. 3.8. Результати оцінки логічного запам'ятовування за методикою О. Леонт'єва

Як видно з рис. 3.8, у більшості студентів (36%) домінує середній рівень логічного запам'ятовування, вони встановлюють смислові зв'язки між словами й картинками та відтворюють запропоновані слова. Встановлення більш далеких зв'язків викликає у студентів труднощі.

У 32% студентів спостерігається низький рівень логічного запам'ятовування. Таким студентам важко встановити зв'язки між словами та зображеннями на картинках. Їм легше відтворити слова (механічно запам'ятати), ніж скористатися картинкою.

32% студентів мають високий рівень логічного запам'ятовування та легко запам'ятовують сенс завдання й з цікавістю, творчо проводять вибір картинок до слів. При відтворенні слів вони можуть відразу згадати слово.

Можна припустити, що пояснення респондентами зв'язку між словом і картинкою сприяє кращому запам'ятовуванню.

На рис. 3.9 представлено порівняння результатів оцінки логічного запам'ятовування за методикою О. Леонт'єва за статевими відмінностями студентів (хлопців і дівчат).

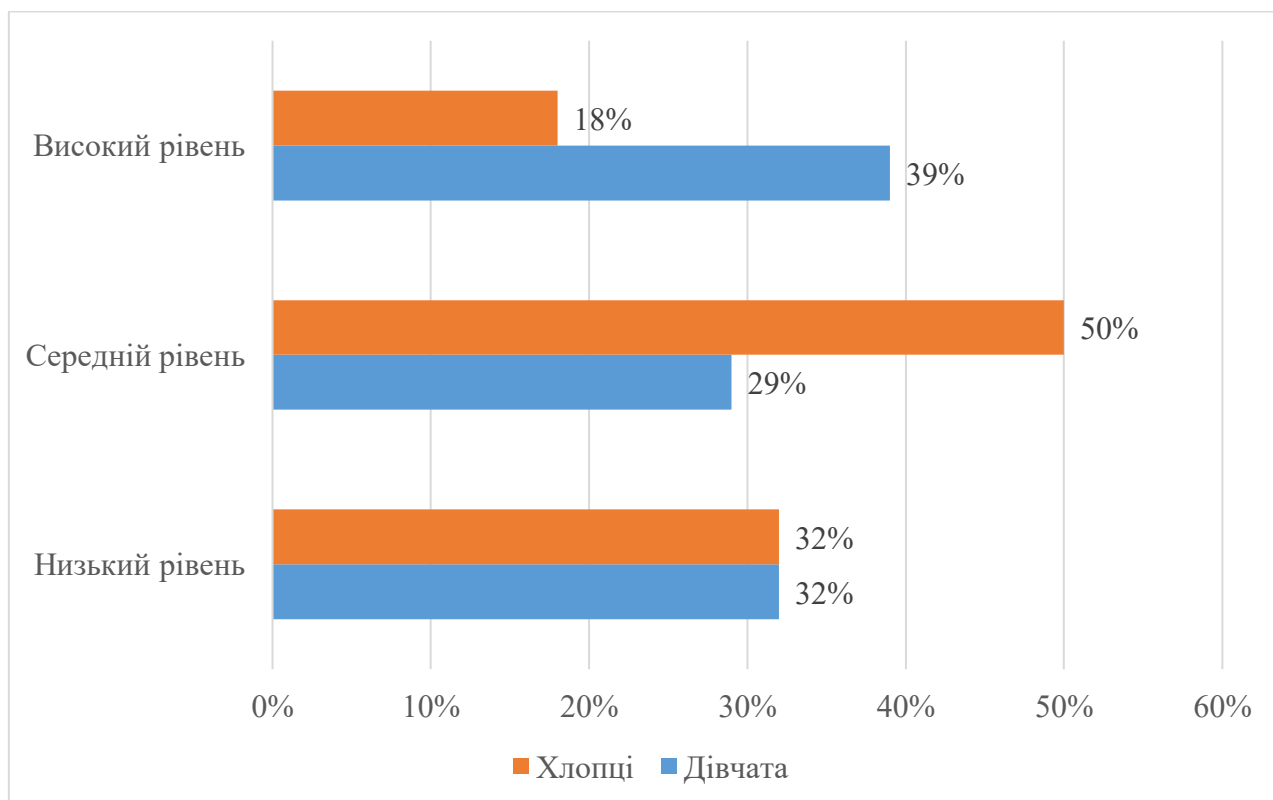

Рис. 3.9. Порівняння результатів діагностики логічного запам'ятовування за методикою О. Леонт'єва за статевими відмінностями студентів

Як видно з рис. 3.9, дівчата мають вищі показники логічного запам'ятовування.

Далі результати дослідження оцінки логічного запам'ятовування за методикою О. Леонт'єва у студентської молоді розглянуті окремо по курсах.

На рис. 3.10 представлені результати діагностики оцінки логічного запам'ятовування за методикою О. Леонт'єва у студентів першого курсу.

Представлені дані свідчать про те, що у більшості студентів першого курсу спостерігається середній рівень логічного запам'ятовування (40%).

У 34% студентів першого курсу домінує низький рівень логічного запам'ятовування.

26% студентів першого курсу мають високий рівень логічного запам'ятовування та змогли пригадати практично всі слова.

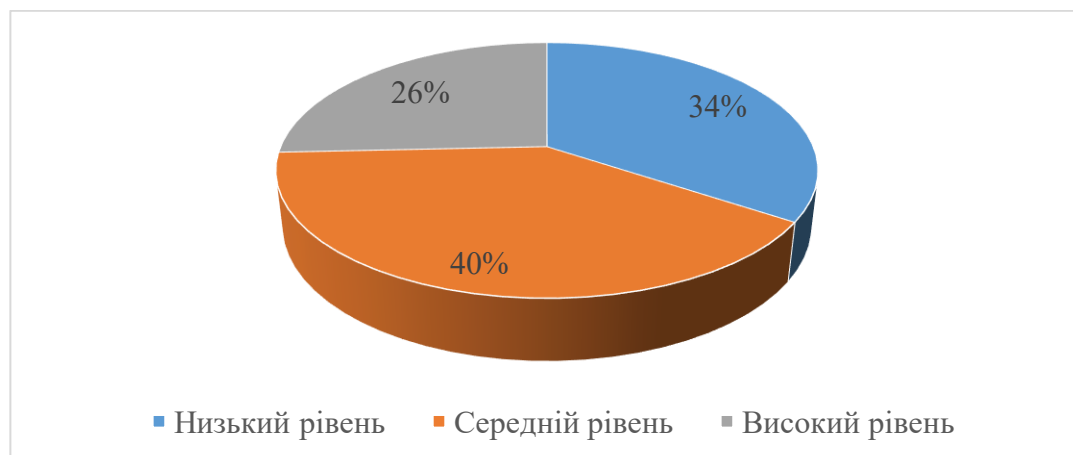

Рис. 3.10. Результати оцінки логічного запам'ятовування за методикою О. Леонт'єва студентів першого курсу

При порівнянні рівня логічного запам'ятовування за методикою О. Леонт'єва у студентів першого курсу серед хлопців та дівчат, спостерігається наступна закономірність (рис. 3.11).

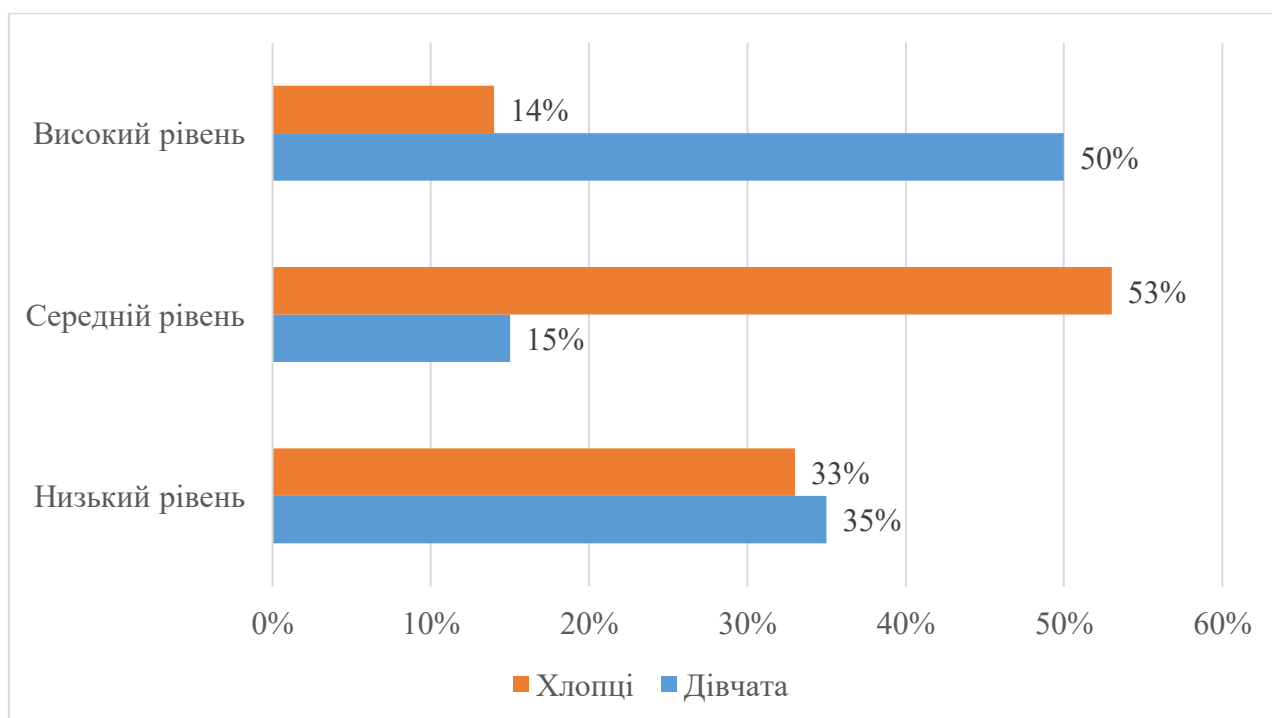

Рис. 3.11. Порівняння результатів діагностики логічного запам'ятовування за методикою О. Леонт'єва за статевими відмінностями студентів першого курсу

Як видно з рис. 3.11, дівчата першого курсу мають більш високий рівень логічного запам'ятовування, ніж хлопці.

На рис. 3.12 представлені результати діагностики логічного запам'ятовування за методикою О. Леонт'єва у студентів шостого курсу.

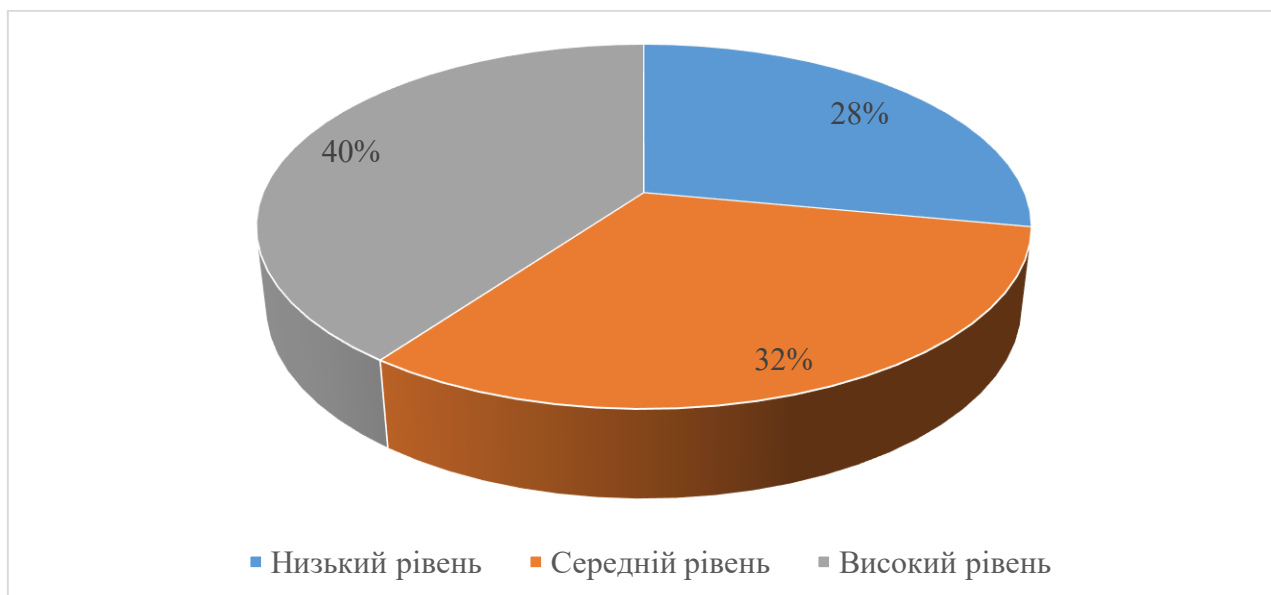

Рис. 3.12. Результати оцінки логічного запам'ятовування за методикою О. Леонт'єва студентів шостого курсу

Представлені дані свідчать про те, що у більшості студентів шостого курсу домінує високий рівень логічного запам'ятовування (40%). Вони легко запам'ятовують сенс завдання й з цікавістю, творчо проводять вибір картинок до слів. Їм характерна висока асоціативна здатність, а також адекватні та змістовні пояснення зробленого вибору.

У 32% студентів спостерігається середній рівень логічного запам'ятовування, вони не завжди встановлюють смислові зв'язки між словами й картинками та відтворюють запропоновані слова. Встановлення більш далеких зв'язків викликає у студентів труднощі. Не завжди надають адекватні та логічні пояснення зробленого вибору.

32% студентів мають низький рівень логічного запам'ятовування. Таким студентам важко встановити зв'язки між словами та зображеннями на картинках. Їм легше відтворити слова (механічно запам'ятати), ніж скористатися картинкою.

При порівнянні логічного запам'ятовування у студентів шостого курсу серед хлопців та дівчат, спостерігається наступна закономірність (рис. 3.13).

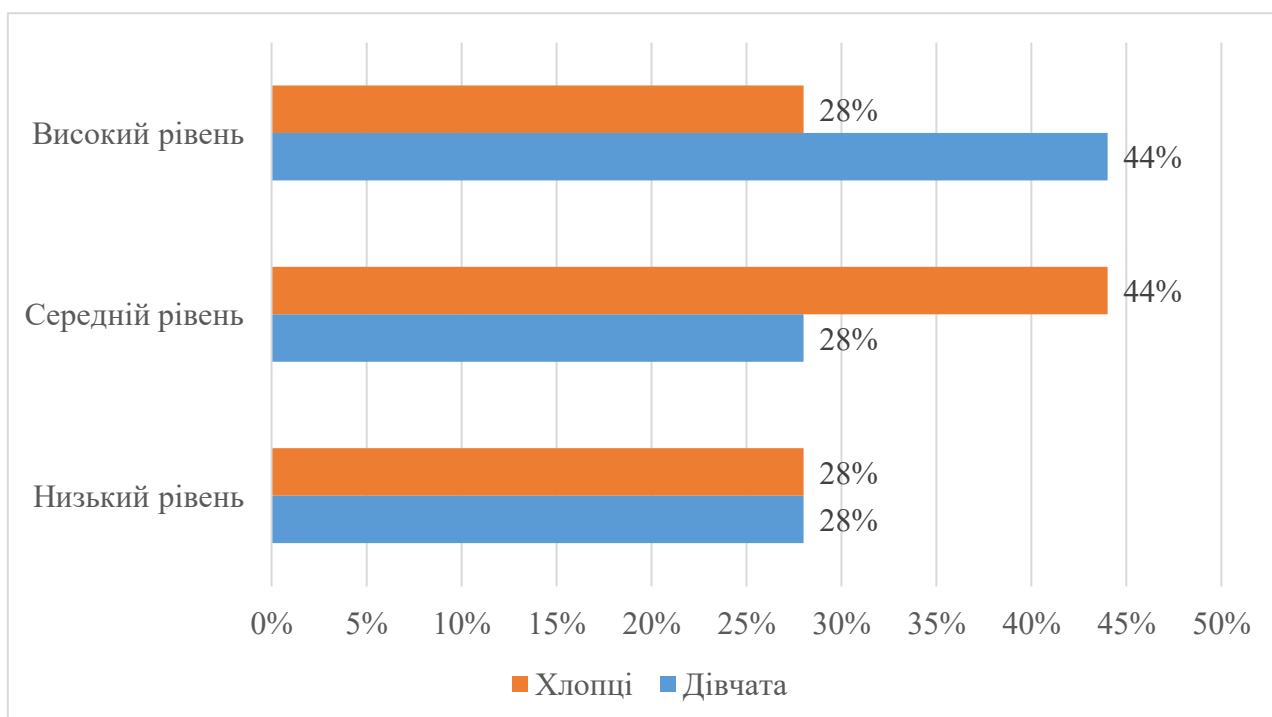

Рис. 3.13. Порівняння результатів діагностики логічного запам'ятовування за методикою О. Леонтєва за статевими відмінностями студентів шостого курсу

Як видно з рис. 3.13, у хлопців шостого курсу переважає середній рівень логічного запам'ятовування, а у дівчат – високий.

Далі представлено порівняння отриманих результатів дослідження логічного запам'ятовування між студентами першого та шостого курсу (рис. 3.14).

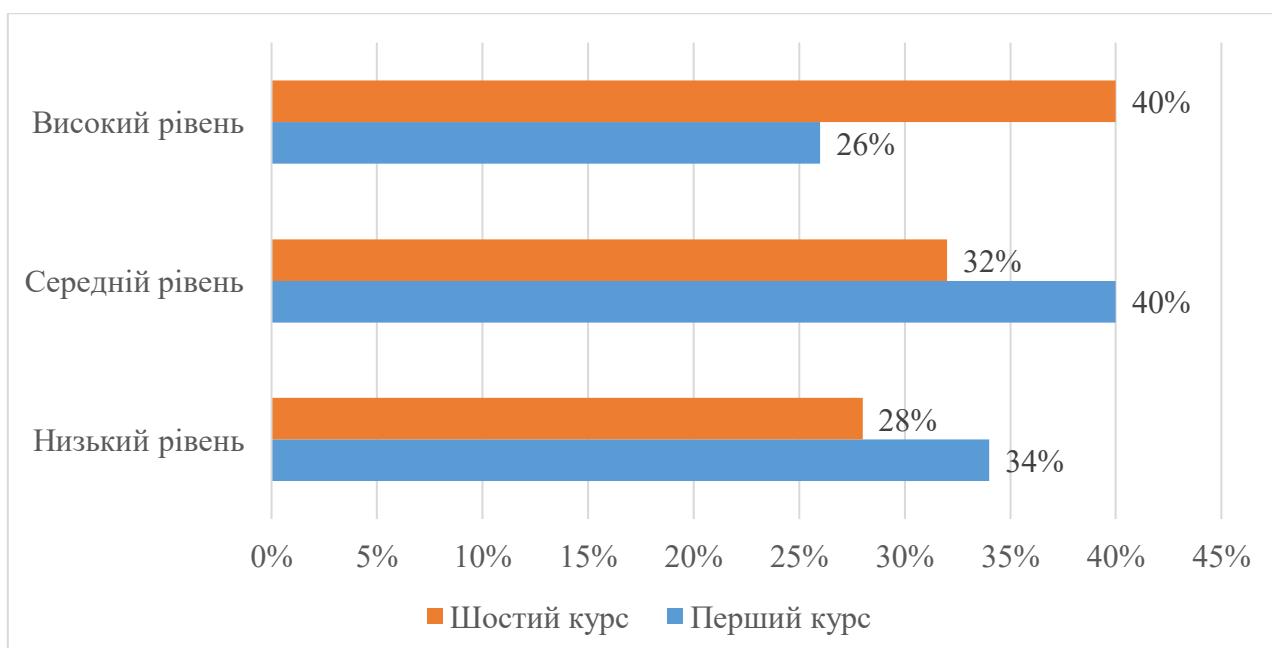

Рис. 3.14. Порівняння результатів діагностики логічного запам'ятовування за методикою О. Леонтьєва студентів за курсом

Представлені дані свідчать про те, що для студентів шостого курсу більш характерний високий рівень логічного запам'ятовування, а для першого курсу – середній рівень логічного запам'ятовування.

Розрахунок статистичного непараметричного U-критерія Манна-Уїтні, емпіричне значення критерію – 514, критична точка – 0,1230. Оскільки $U_{кр} < U_{емп}$, з ймовірністю 95% відмінність визначається як несуттєва.

Кількісні результати оцінки продуктивності запам'ятовування за методикою О. Лурії представлені в Додатку Б.3.

Якісні результати оцінки продуктивності запам'ятовування за даною методикою представлені в таблиці 3.3.

Таблиця 3.3.

Результати оцінки продуктивності запам'ятовування за методикою О. Лурії

Студенти	Низький рівень		Середній рівень		Високий рівень	
	Хлопці	Дівчата	Хлопці	Дівчата	Хлопці	Дівчата
Перший курс	10		14		11	
	4	6	8	6	3	8
Шостий курс	7		8		10	
	2	5	3	5	2	8
Загалом	17		22		21	

Загалом, як свідчать отримані дані, більша частина студентської молоді має середній рівень продуктивності запам'ятовування (рис. 3.15).

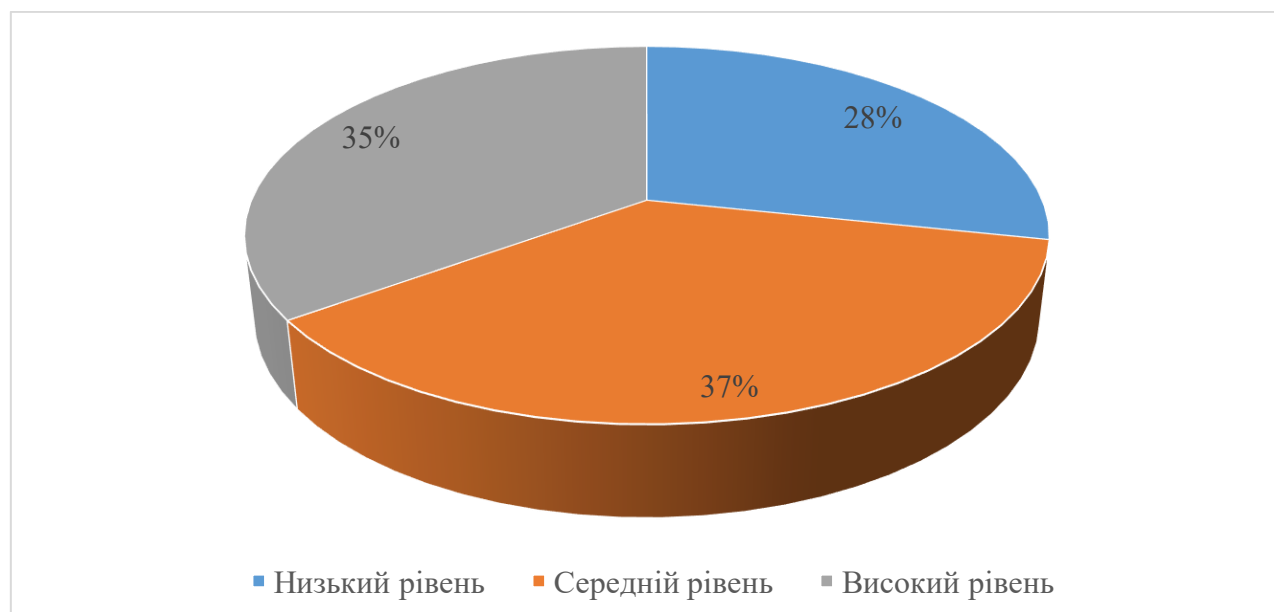

Рис. 3.15. Результати оцінки продуктивності запам'ятовування за методикою О. Лурії

Як видно з рис. 3.15, у більшості студентів (37%) спостерігається середній рівень продуктивності запам'ятовування, вони встановлюють смислові зв'язки між словами й картинками та відтворюють запропоновані слова. Встановлення більш далеких зв'язків викликає у студентів труднощі.

У 28% студентів домінує низький рівень продуктивності запам'ятовування. Таким студентам важко встановити зв'язки між словами та зображеннями на картинках. Їм легше відтворити слова (механічно запам'ятати), ніж скористатися картинкою.

35% студентів мають високий рівень продуктивності запам'ятовування та легко запам'ятовують сенс завдання й з цікавістю, творчо проводять вибір картинок до слів. При відтворенні слів вони можуть відразу згадати слово.

Можна припустити, що пошук респондентами зв'язку між словом і картинкою, яку треба намалювати, сприяє кращому запам'ятовуванню.

На рис. 3.16 представлено порівняння результатів оцінки продуктивності запам'ятовування за методикою О. Лурії за статевими відмінностями студентів (хлопців і дівчат).

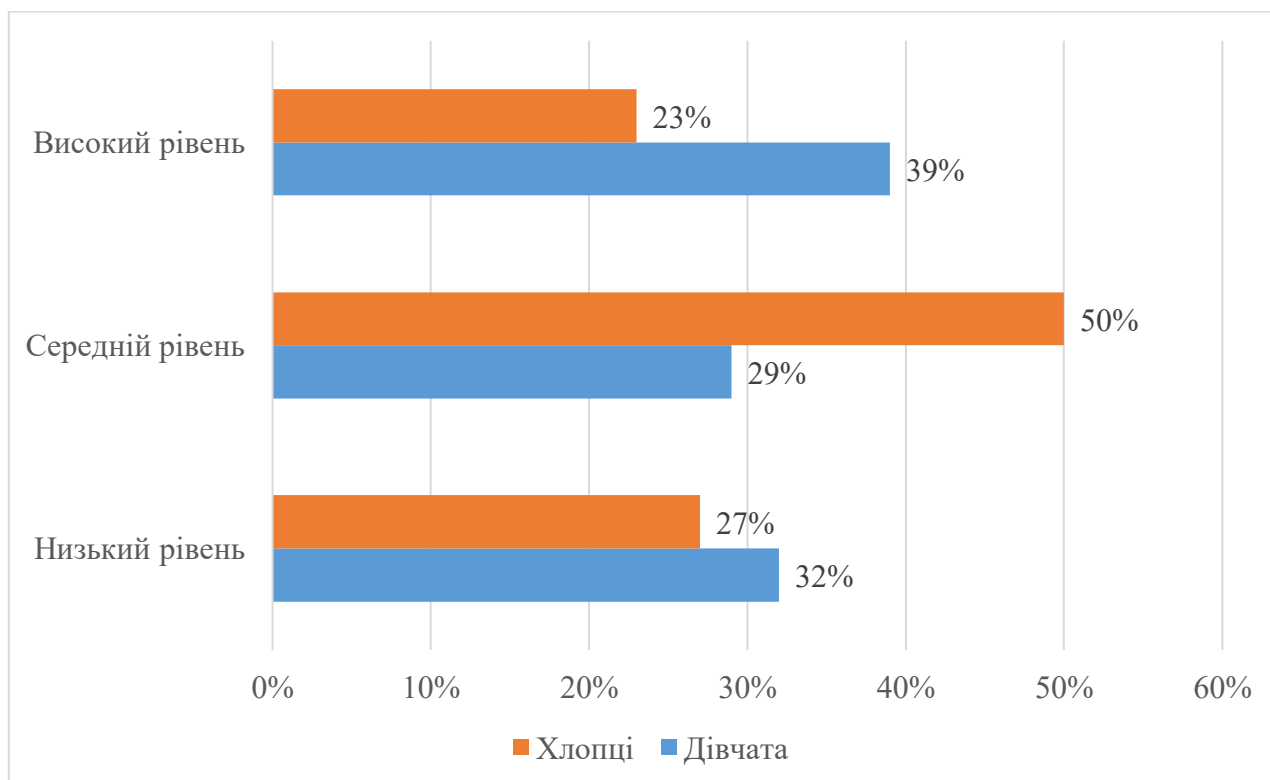

Рис. 3.16. Порівняння результатів діагностики продуктивності запам'ятовування за методикою О. Лурії за статевими відмінностями студентів

Як видно з рис. 3.16, дівчата мають вищі показники продуктивності запам'ятовування.

Далі результати дослідження оцінки продуктивності запам'ятовування за методикою О. Лурії у студентської молоді розглянуті окремо по курсах.

На рис. 3.17 представлені результати діагностики оцінки продуктивності запам'ятовування за методикою О. Лурії у студентів першого курсу.

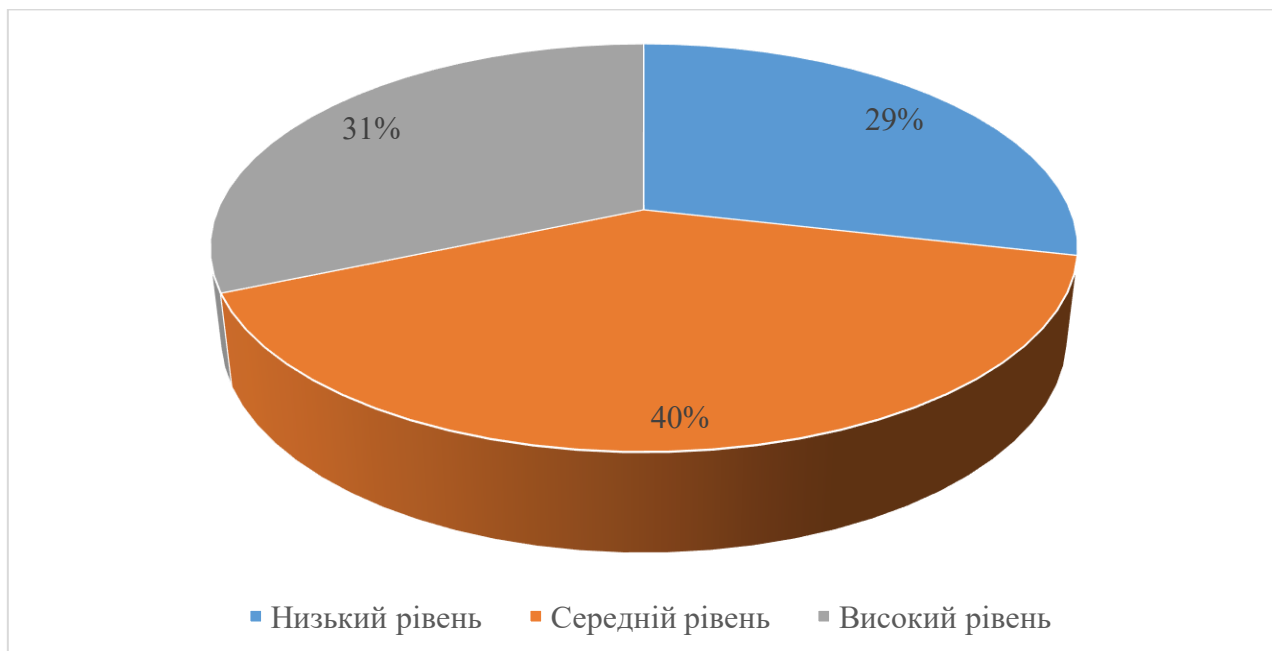

Рис. 3.17. Результати оцінки продуктивності запам'ятовування за методикою О. Лурії студентів першого курсу

Представлені дані свідчать про те, що у більшості студентів першого курсу домінує середній рівень продуктивності запам'ятовування (40%).

У 29% студентів першого курсу спостерігається низький рівень продуктивності запам'ятовування.

31% студентів першого курсу мають високий рівень продуктивності запам'ятовування та змогли пригадати практично всі слова.

При порівнянні рівня продуктивності запам'ятовування за методикою О. Лурії у студентів першого курсу серед хлопців та дівчат, спостерігається наступна закономірність (рис. 3.18).

Як видно з рис. 3.18, дівчата першого курсу мають більш високий рівень продуктивності запам'ятовування, ніж хлопці.

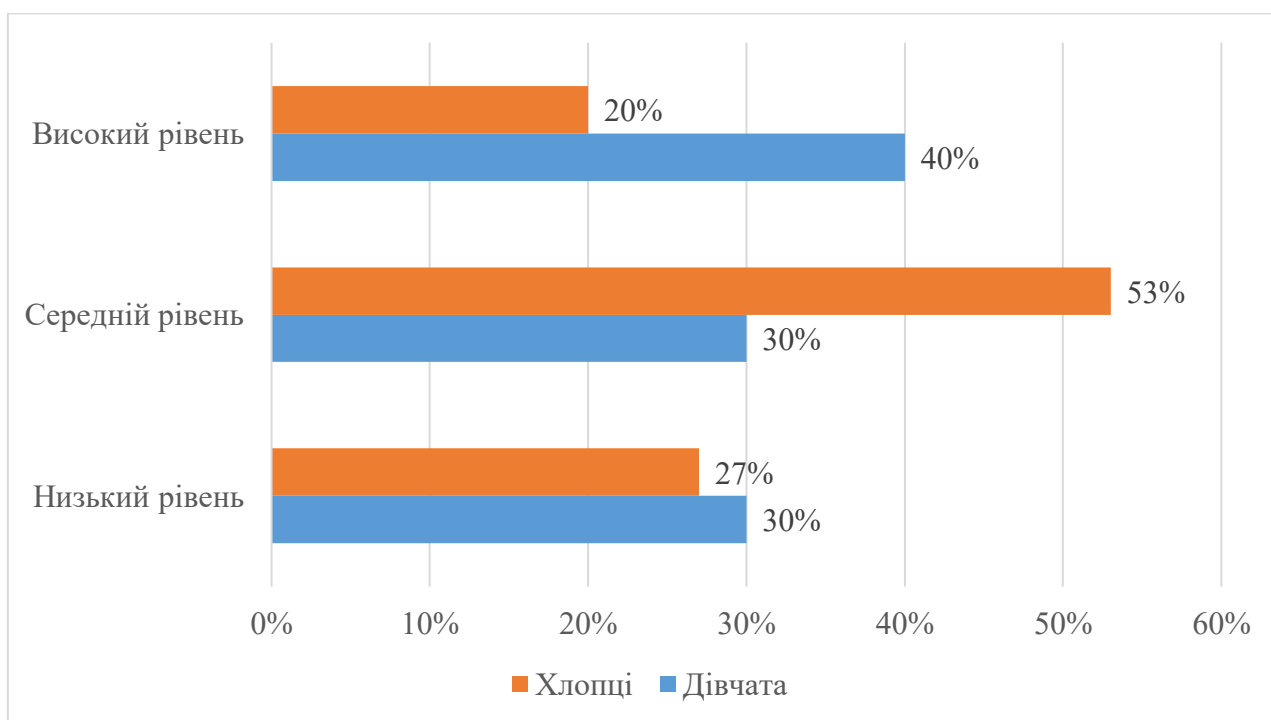

Рис. 3.18. Порівняння результатів діагностики продуктивності запам'ятовування за методикою О. Лурії за статевими відмінностями студентів першого курсу

На рис. 3.19 представлені результати діагностики продуктивності запам'ятовування за методикою О. Лурії у студентів шостого курсу.

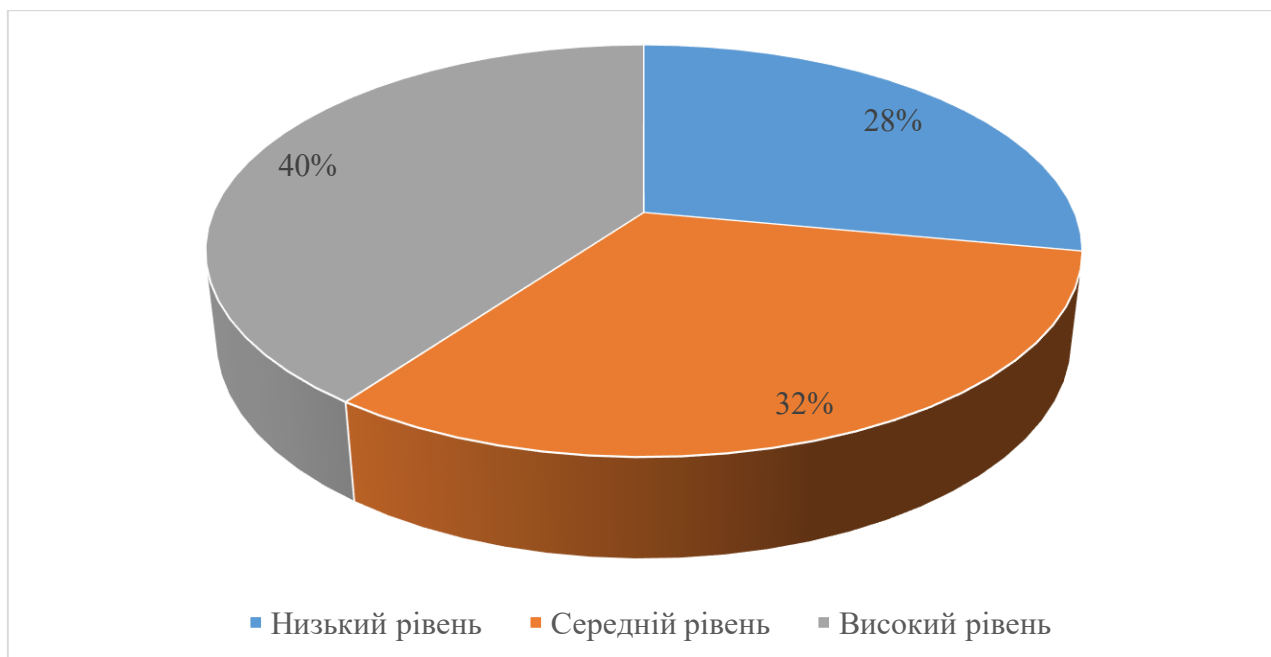

Рис. 3.19. Результати оцінки продуктивності запам'ятовування за методикою О. Лурії студентів шостого курсу

Представлені дані свідчать про те, що у більшості студентів шостого курсу спостерігається високий рівень продуктивності запам'ятовування (40%). Вони легко запам'ятовують сенс завдання й з цікавістю, творчо проводять вибір картинок до слів. Їм характерна висока асоціативна здатність, а також адекватні та змістовні пояснення зробленого вибору.

У 32% студентів домінує середній рівень продуктивності запам'ятовування, вони не завжди встановлюють смислові зв'язки між словами й картинками та відтворюють запропоновані слова. Встановлення більш далеких зв'язків викликає у студентів труднощі. Не завжди надають адекватні та логічні пояснення зробленого вибору.

32% студентів мають низький рівень продуктивності запам'ятовування. Таким студентам важко встановити зв'язки між словами та зображеннями на картинках. Їм легше відтворити слова (механічно запам'ятати), ніж скористатися картинкою.

При порівнянні продуктивності запам'ятовування у студентів шостого курсу серед хлопців та дівчат, спостерігається наступна закономірність (рис. 3.20).

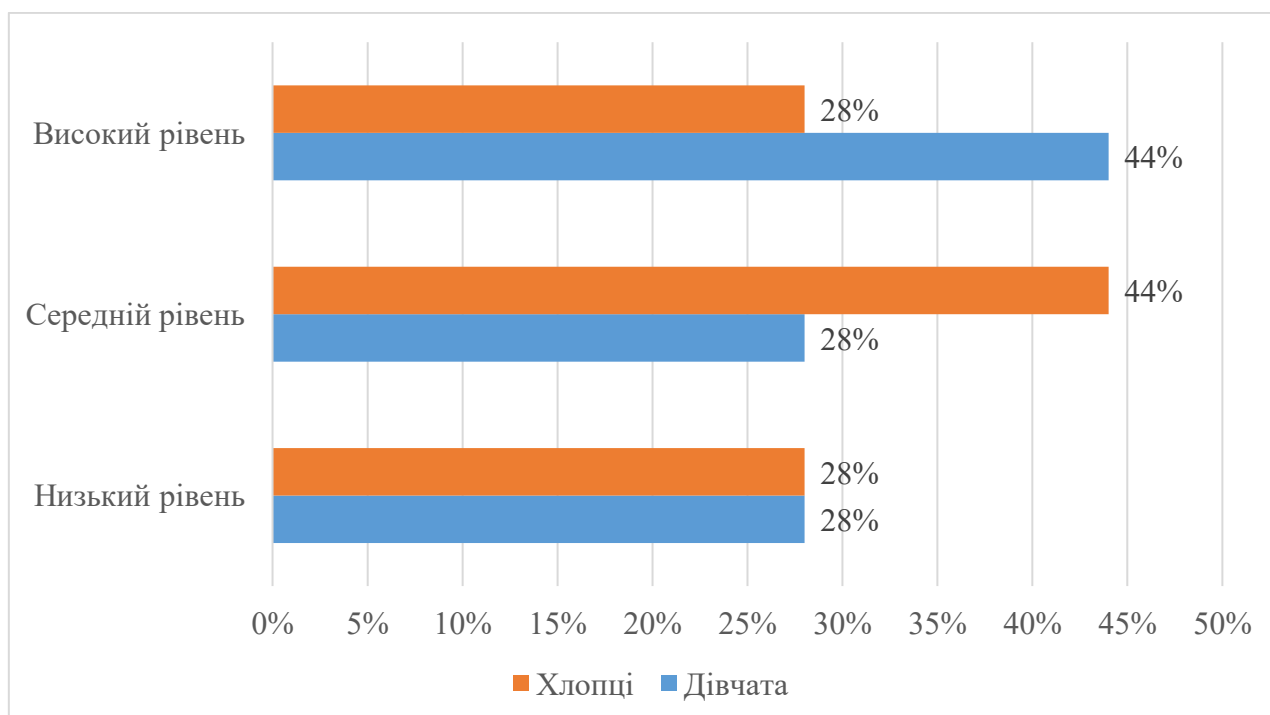

Рис. 3.20. Порівняння результатів діагностики продуктивності запам'ятовування за методикою О. Лурії за статевими відмінностями студентів шостого курсу

Як видно з рис. 3.20, у хлопців шостого курсу переважає середній рівень продуктивності запам'ятовування, а у дівчат – високий.

Далі представлено порівняння отриманих результатів дослідження продуктивності запам'ятовування між студентами першого та шостого курсу (рис. 3.21).

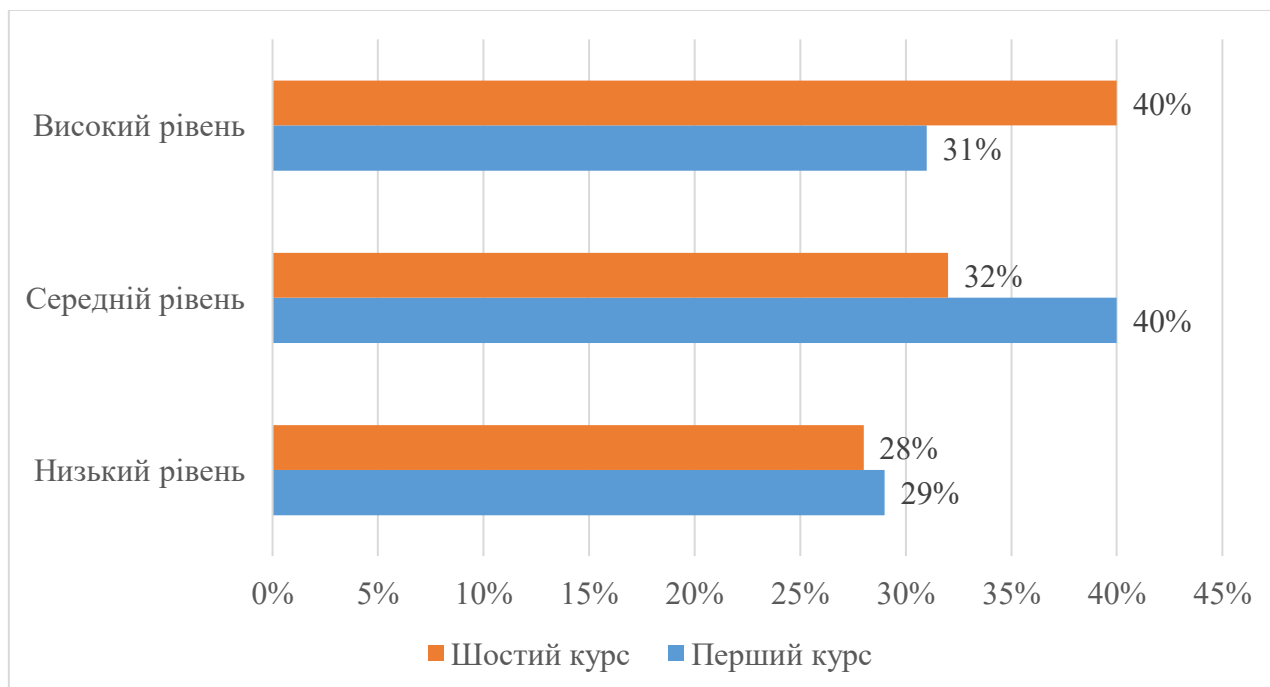

Рис. 3.21. Порівняння результатів діагностики продуктивності запам'ятовування за методикою О. Лурії студентів за курсом

Представлені дані свідчать про те, що для студентів шостого курсу більш характерний високий рівень продуктивності запам'ятовування, а для першого курсу – середній рівень продуктивності запам'ятовування.

Розрахунок статистичного непараметричного U-критерія Манна-Уїтні, емпіричне значення критерію – 485, критична точка – 0,0668. Оскільки $U_{кр} < U_{емп}$, з ймовірністю 95% відмінність визначається як несуттєва.

Кількісні результати оцінки обсягу оперативної пам'яті представлені в Додатку Б.4.

Якісні результати оцінки обсягу оперативної пам'яті за даною методикою представлені в таблиці 3.4.

Результати оцінки обсягу оперативної пам'яті

Студенти	Низький рівень		Середній рівень		Високий рівень	
	Хлопці	Дівчата	Хлопці	Дівчата	Хлопці	Дівчата
Перший курс	14		12		9	
	6	8	7	5	2	7
Шостий курс	13		8		4	
	3	10	3	5	1	3
Загалом	27		20		13	

Загалом, як свідчать отримані дані, більша частина студентської молоді має низький рівень обсягу оперативної пам'яті (рис. 3.22).

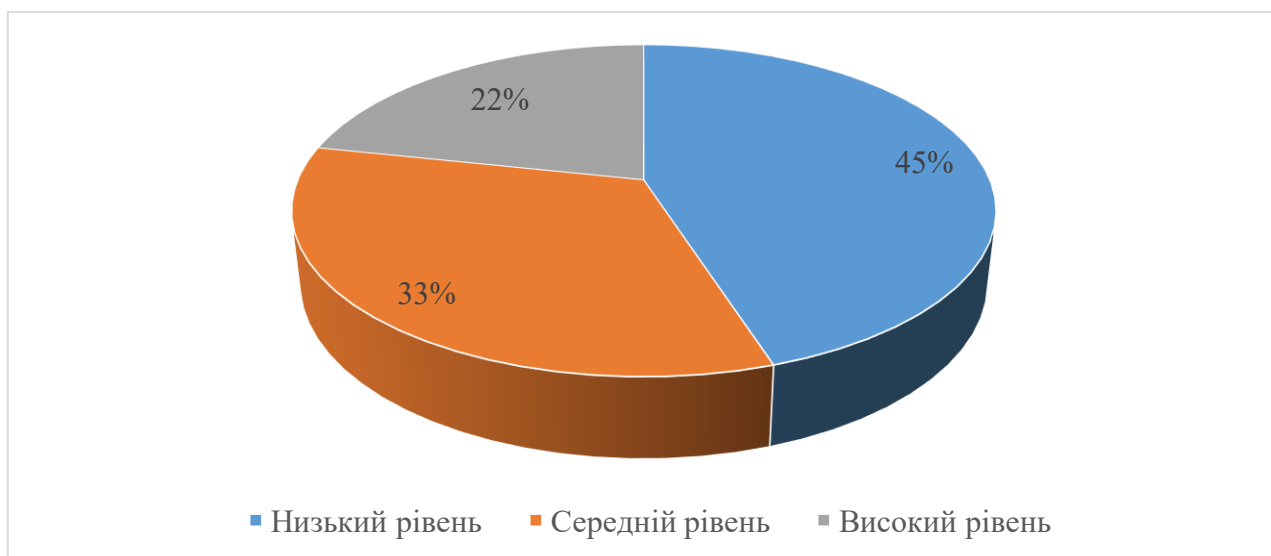

Рис. 3.22. Результати оцінки обсягу оперативної пам'яті

Як видно з рис. 3.22, у більшості студентів (45%) домінує низький рівень обсягу оперативної пам'яті, вони змогли правильно записати у середньому від п'яти до одинадцяти сум.

У 33% студентів спостерігається середній рівень обсягу оперативної пам'яті. Таким студентам важко запам'ятати числа, щоб скласти їх та відтворити через проміжок часу після їхнього пред'явлення.

22% студентів мають високий рівень обсягу оперативної пам'яті та легко змогли правильно записати більшість сум.

На рис. 3.23 представлено порівняння результатів оцінки обсягу оперативної пам'яті за статевими відмінностями студентів (хлопців і дівчат).

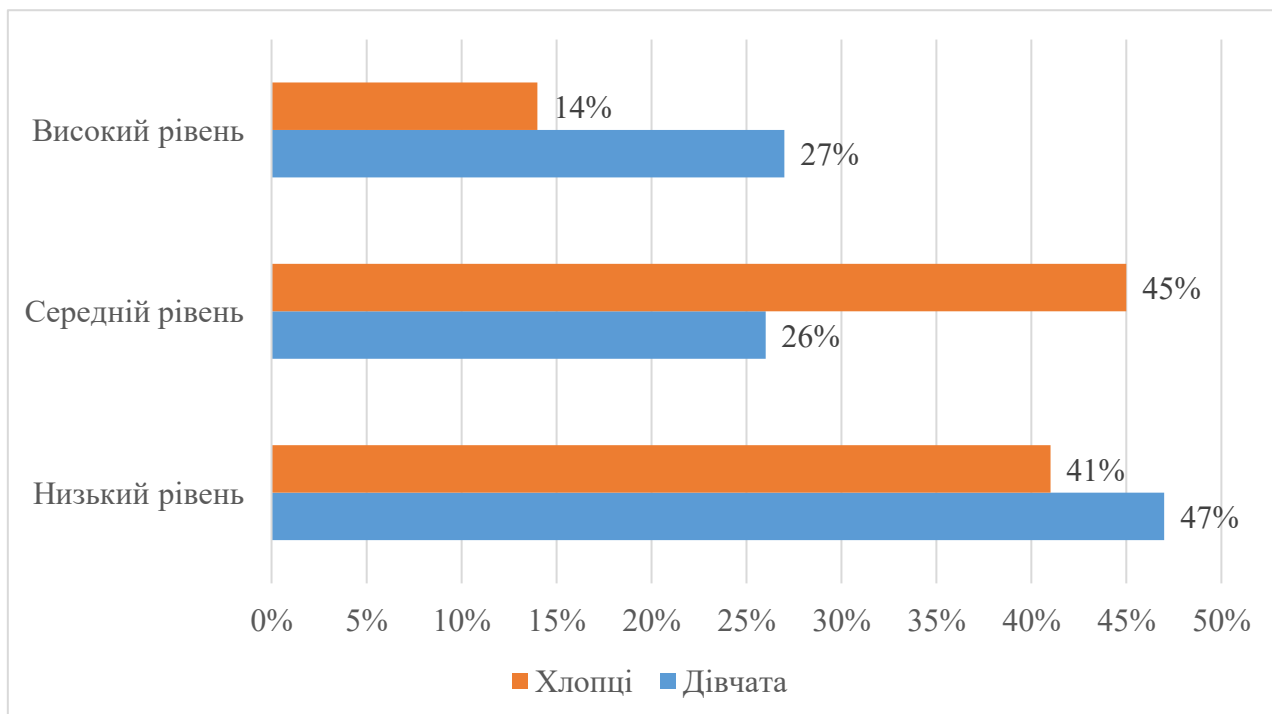

Рис. 3.23. Порівняння результатів діагностики обсягу оперативної пам'яті за статевими відмінностями студентів

Як видно з рис. 3.23, дівчата мають вищі показники обсягу оперативної пам'яті.

Далі результати дослідження оцінки обсягу оперативної пам'яті у студентської молоді розглянуті окремо по курсах.

На рис. 3.24 представлені результати діагностики оцінки обсягу оперативної пам'яті у студентів першого курсу.

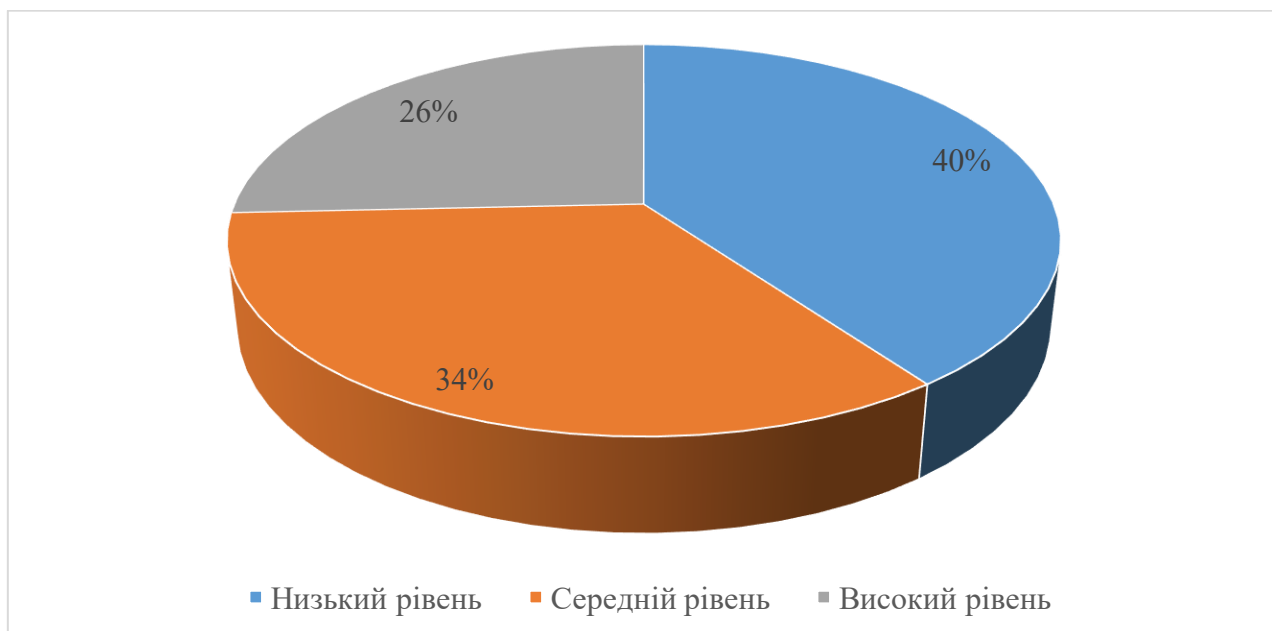

Рис. 3.24. Результати оцінки обсягу оперативної пам'яті студентів першого курсу

Представлені дані свідчать про те, що у більшості студентів першого курсу спостерігається низький рівень обсягу оперативної пам'яті (40%).

У 34% студентів першого курсу домінує середній рівень обсягу оперативної пам'яті.

26% студентів першого курсу мають високий рівень обсягу оперативної пам'яті та змогли пригадати практично всі слова.

При порівнянні рівня обсягу оперативної пам'яті у студентів першого курсу серед хлопців та дівчат, спостерігається наступна закономірність (рис. 3.25).

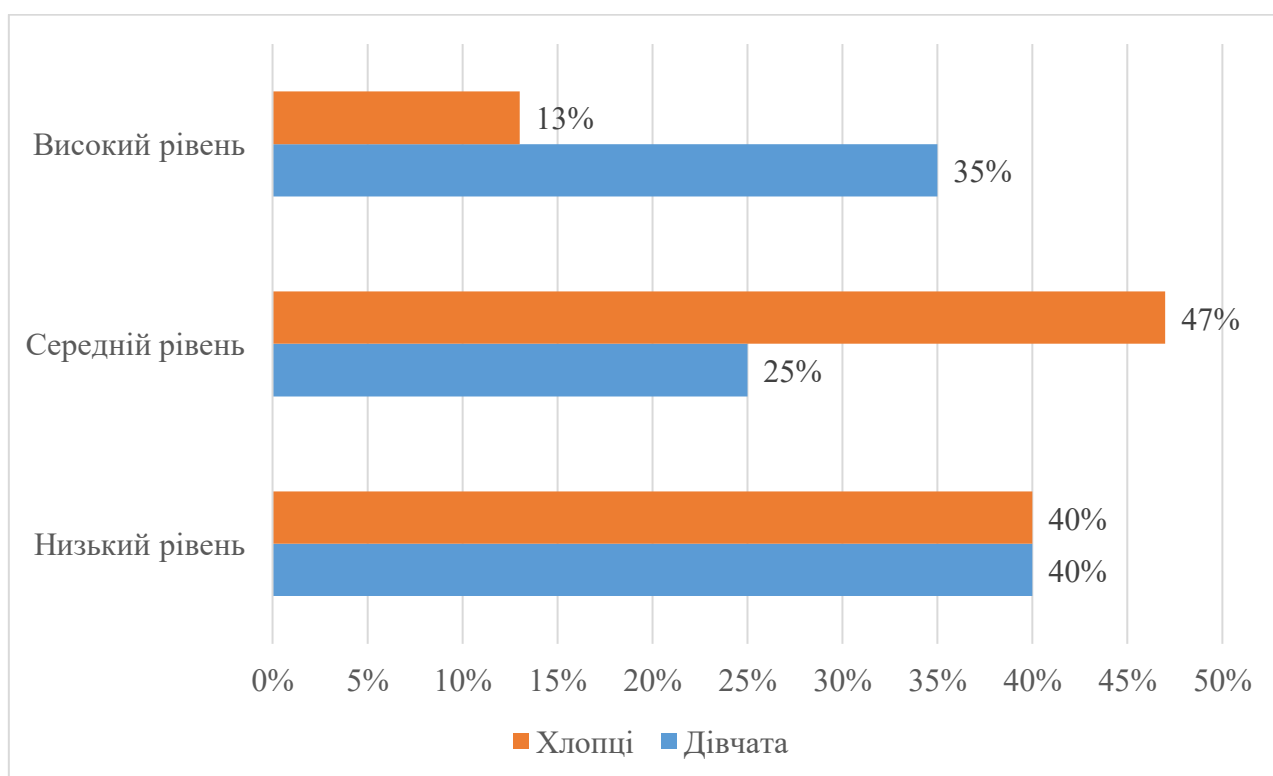

Рис. 3.25. Порівняння результатів діагностики обсягу оперативної пам'яті за статевими відмінностями студентів першого курсу

Як видно з рис. 3.25, дівчата першого курсу мають більш високий рівень обсягу оперативної пам'яті, ніж хлопці.

На рис. 3.26 представлені результати діагностики обсягу оперативної пам'яті у студентів шостого курсу.

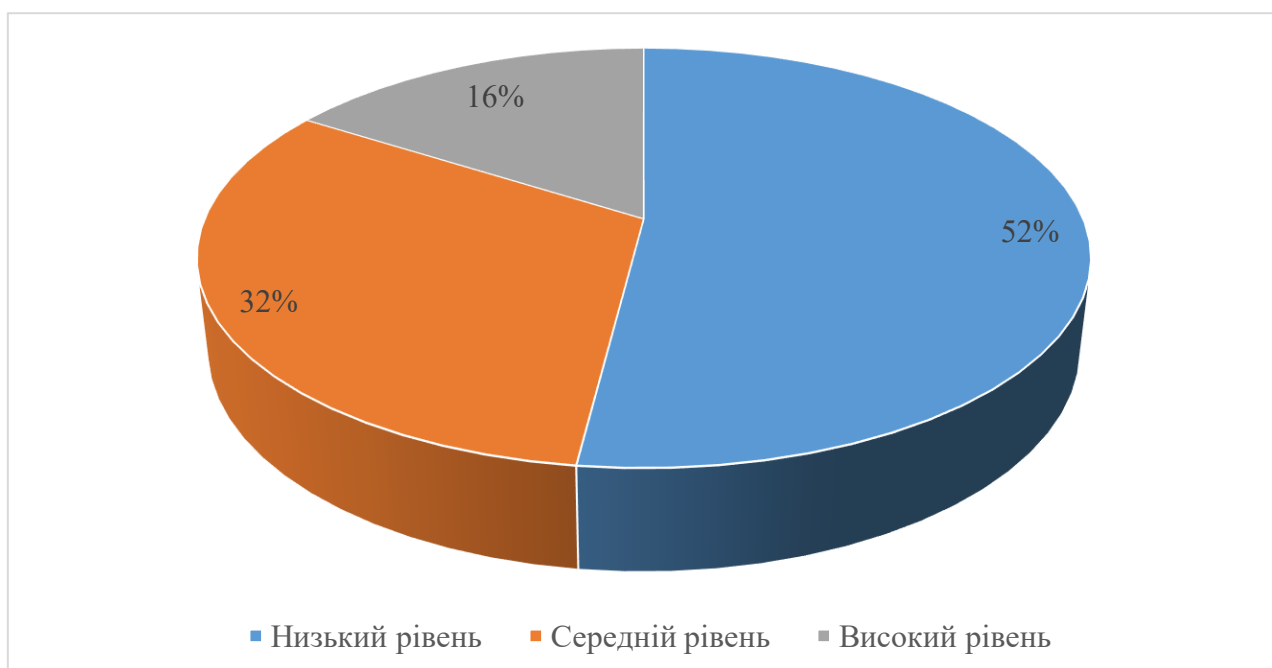

Рис. 3.26. Результати оцінки обсягу оперативної пам'яті студентів шостого курсу

Представлені дані свідчать про те, що у більшості студентів шостого курсу (52%) домінує низький рівень обсягу оперативної пам'яті, вони змогли правильно записати у середньому від п'яти до одинадцяти сум.

У 32% студентів спостерігається середній рівень обсягу оперативної пам'яті. Таким студентам важко запам'ятати числа, щоб скласти їх та відтворити через проміжок часу після їхнього пред'явлення.

16% студентів мають високий рівень обсягу оперативної пам'яті та легко змогли правильно записати більшість сум.

При порівнянні обсягу оперативної пам'яті у студентів шостого курсу серед хлопців та дівчат, спостерігається наступна закономірність (рис. 3.27).

Як видно з рис. 3.27, у хлопців і дівчат шостого курсу рівень обсягу оперативної пам'яті майже однаковий.

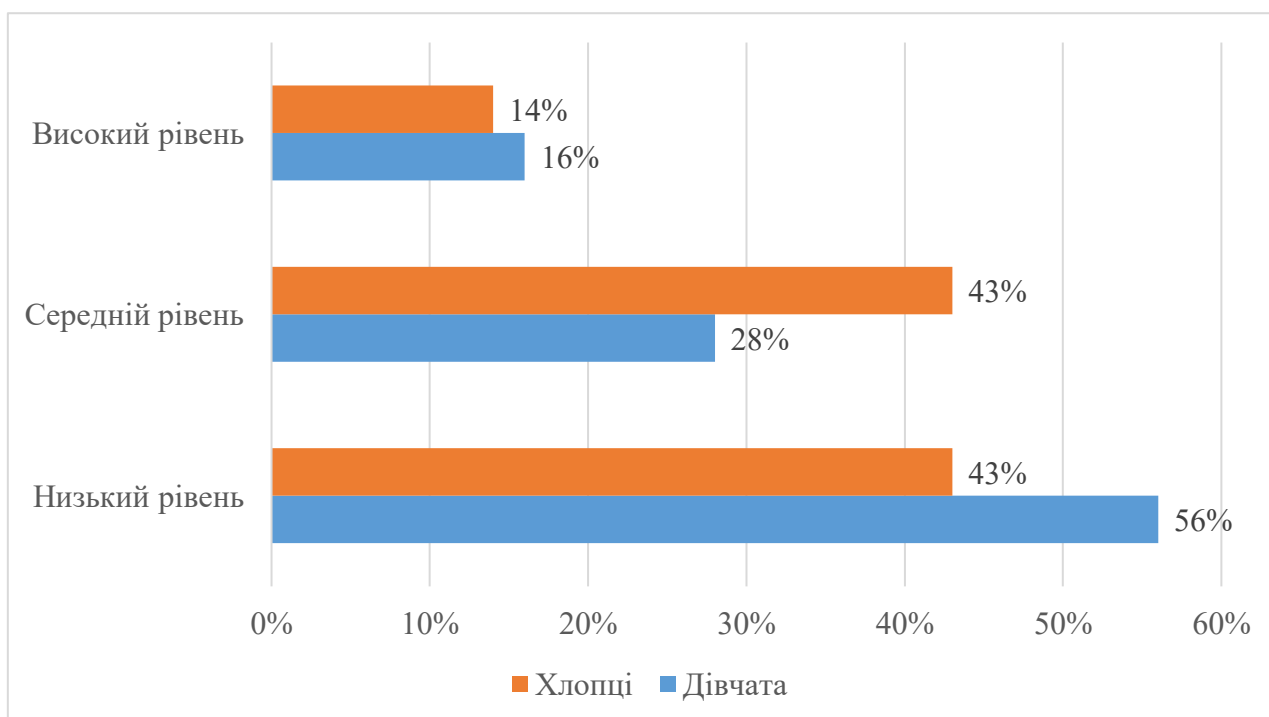

Рис. 3.27. Порівняння результатів діагностики обсягу оперативної пам'яті за статевими відмінностями студентів шостого курсу

Далі представлено порівняння отриманих результатів дослідження обсягу оперативної пам'яті між студентами першого та шостого курсу (рис. 3.28).

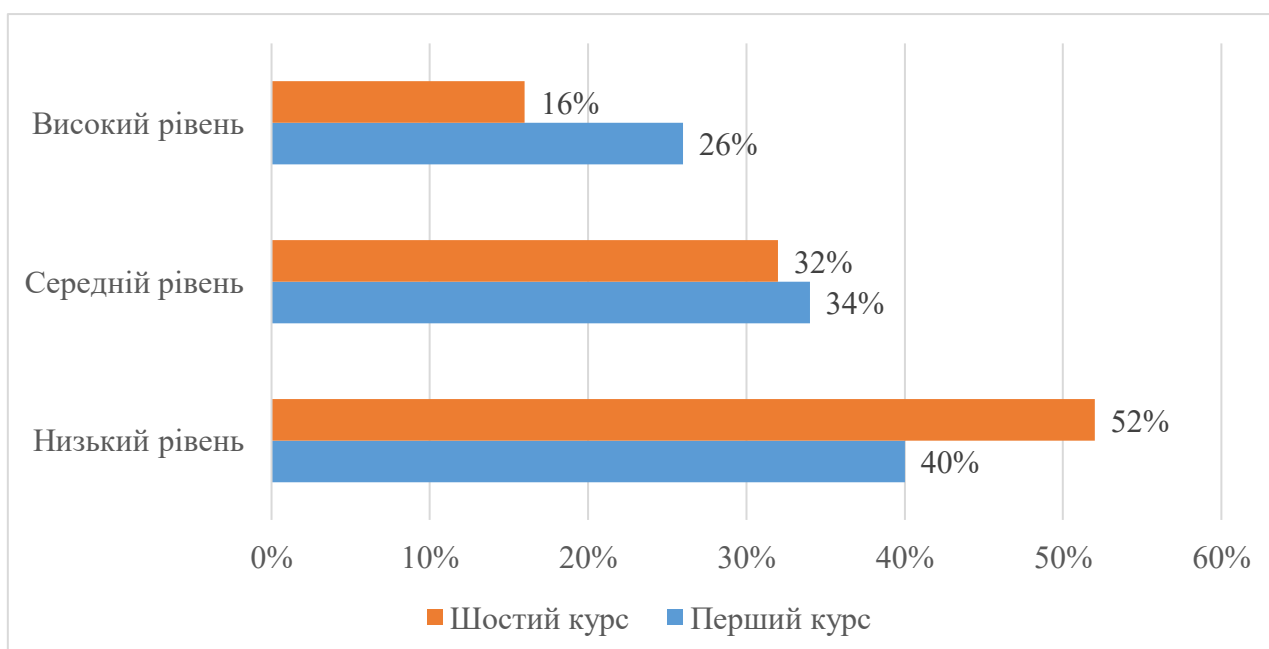

Рис. 3.28. Порівняння результатів діагностики обсягу оперативної пам'яті студентів за курсом

Представлені дані свідчать про те, що у студентів шостого курсу нижче обсяг оперативної пам'яті. На нашу думку, це пов'язано з віком студентів даного курсу, тому що після 30-35 років з'являються перші ознаки вікових змін і

знижується обсяг оперативної пам'яті, яка відповідає за запам'ятовування актуальних дій та подій [14].

Розрахунок статистичного непараметричного U-критерія Манна-Уїтні, емпіричне значення критерію – 457,5, критична точка – 0,0336. Оскільки $U_{кр} < U_{емп}$, з ймовірністю 95% відмінність визначається як несуттєва.

Кількісні результати оцінки зорової пам'яті представлені в Додатку Б.5.

Якісні результати оцінки зорової пам'яті за даною методикою представлені в таблиці 3.5.

Таблиця 3.5.

Результати оцінки зорової пам'яті

Студент и	Низький рівень		Середній рівень		Вище середнього		Високий рівень	
	Хлоп ці	Дівчат а	Хлоп ці	Дівчат а	Хлоп ці	Дівчат а	Хлоп ці	Дівчат а
Перший курс	7		13		8		7	
	3	4	7	6	3	5	2	5
Шостий курс	4		7		7		7	
	1	3	2	5	2	5	2	5
Загалом	11		20		15		14	

Загалом, як свідчать отримані дані, більша частина студентської молоді має середній рівень зорової пам'яті (рис. 3.29).

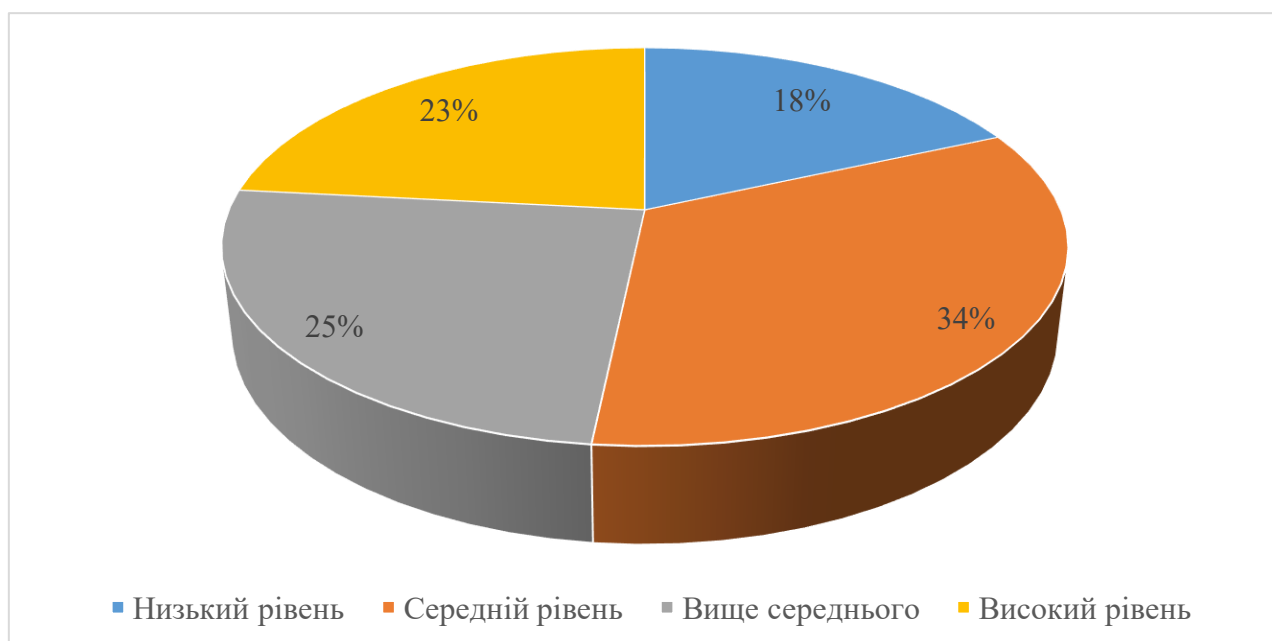

Рис. 3.29. Результати оцінки зорової пам'яті

Як видно з рис. 3.29, у більшості студентів (34%) домінує середній рівень зорової пам'яті, вони показали на середньому рівні здатність до зорового запам'ятовування та утримання у пам'яті ряду предметів, зображених на картинках.

У 25% досліджуваних рівень зорової пам'яті вище середнього. Такі студенти змогли вірно назвати від 15 до 19 предметів.

23% студентів показали високий рівень здатності до зорового запам'ятовування та утримання у пам'яті ряду предметів, зображених на картинках.

18% студентів мають низький рівень зорової пам'яті та запам'ятали не більше 9 зображених на картинках предметів, їм притаманні повторення та привнесення, що не фігурували в завданні.

На рис. 3.30 представлено порівняння результатів оцінки зорової пам'яті за статевими відмінностями студентів (хлопців і дівчат).

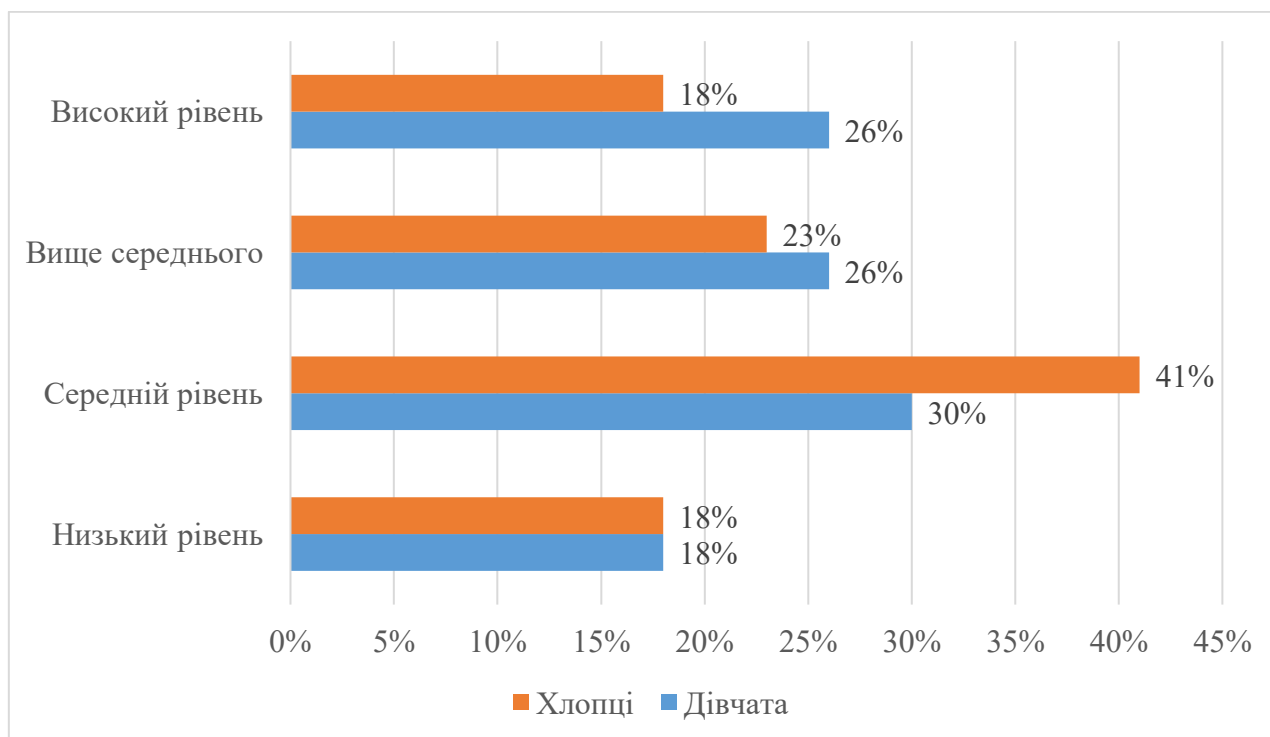

Рис. 3.30. Порівняння результатів діагностики зорової пам'яті за статевими відмінностями студентів

Як видно з рис. 3.30, дівчата мають вищі показники зорової пам'яті.

Далі результати дослідження оцінки зорової пам'яті у студентської молоді розглянуті окремо по курсах.

На рис. 3.31 представлені результати діагностики оцінки зорової пам'яті у студентів першого курсу.

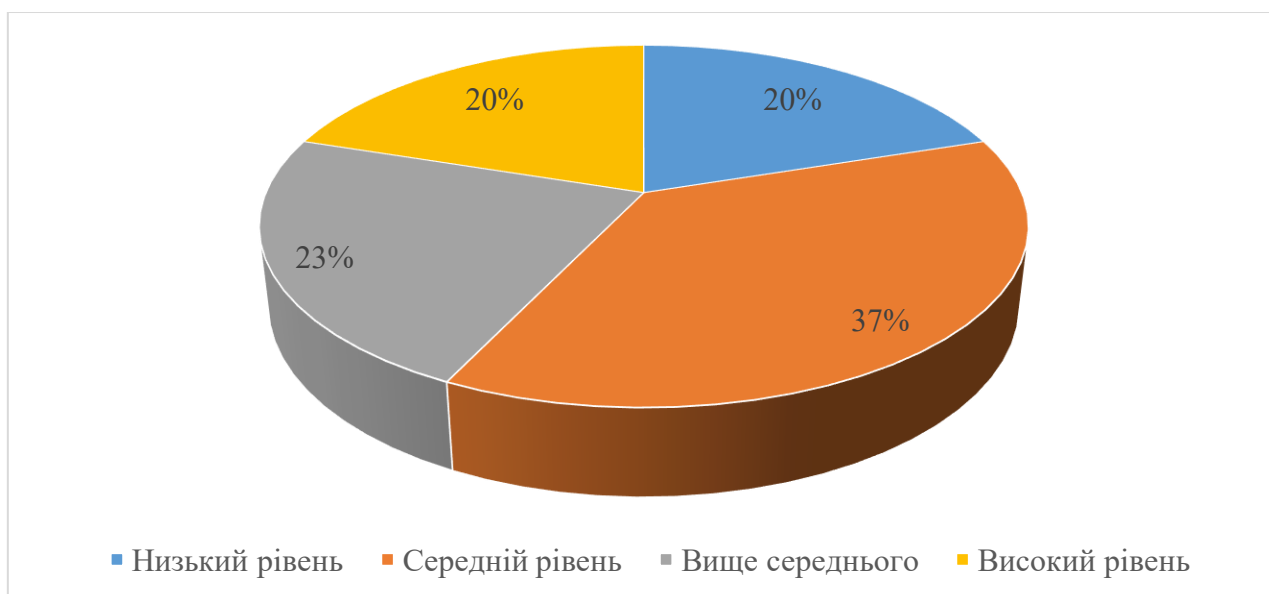

Рис. 3.31. Результати оцінки зорової пам'яті студентів першого курсу

Представлені дані свідчать про те, що у більшості студентів першого курсу спостерігається середній рівень зорової пам'яті (37%), у 23% студентів першого курсу домінує рівень зорової пам'яті вище середнього і по 20% респондентів мають низький або високий рівень зорової пам'яті.

При порівнянні рівня зорової пам'яті у студентів першого курсу серед хлопців та дівчат спостерігається наступна закономірність (рис. 3.32).

Як видно з рис. 3.32, дівчата першого курсу мають більш високий рівень зорової пам'яті, ніж хлопці.

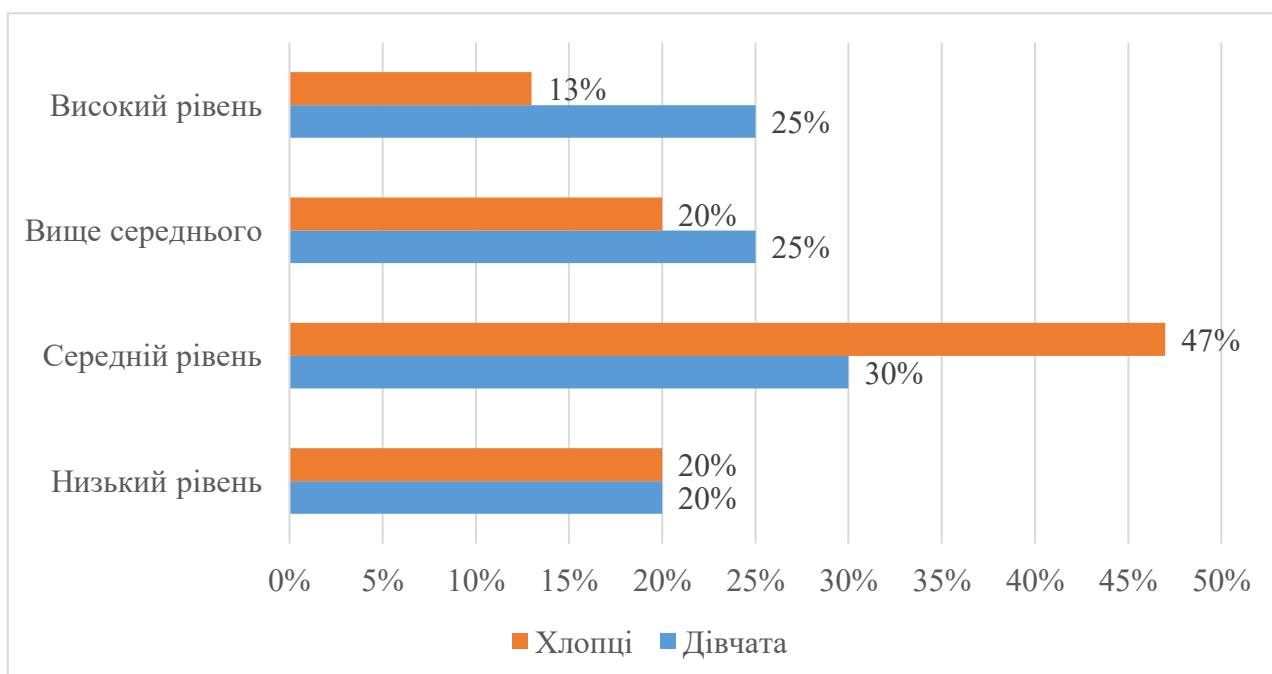

Рис. 3.32. Порівняння результатів діагностики зорової пам'яті за статевими відмінностями студентів першого курсу

На рис. 3.33 представлені результати діагностики зорової пам'яті у студентів шостого курсу.

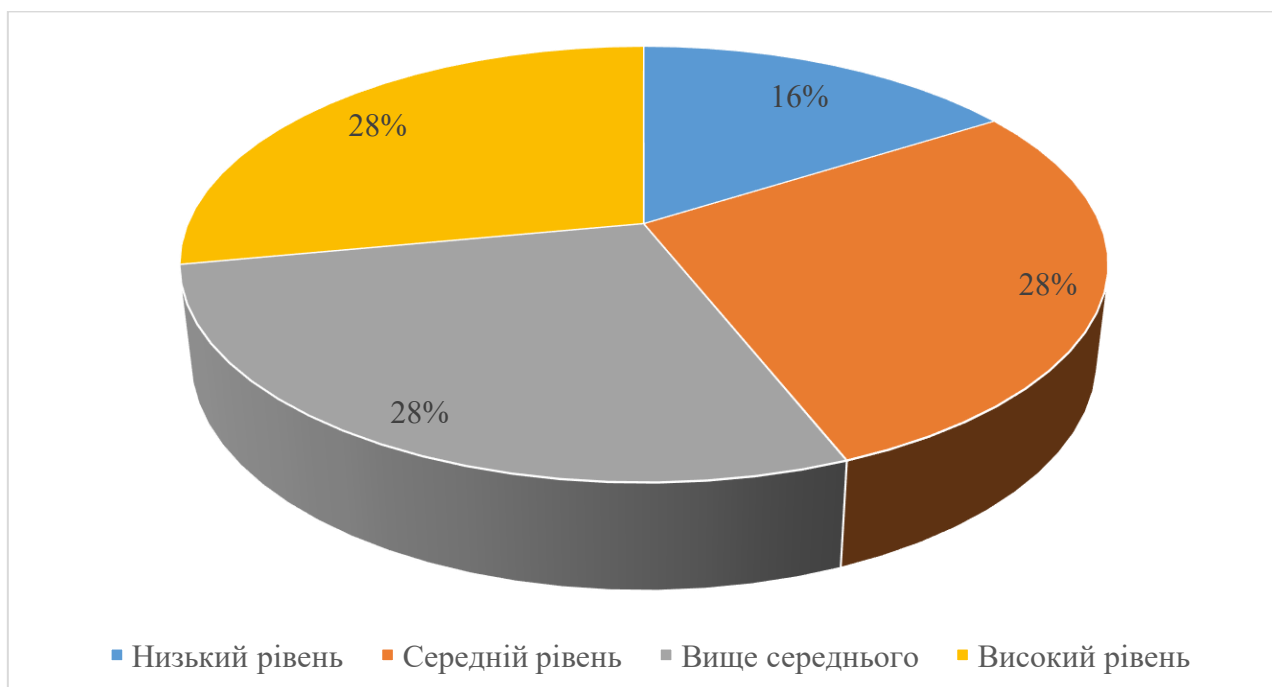

Рис. 3.33. Результати оцінки зорової пам'яті студентів шостого курсу

Представлені дані свідчать про те, що у більшості 28% студентів домінує середній рівень зорової пам'яті, вони показали на середньому рівні здатність до зорового запам'ятовування та утримання у пам'яті ряду предметів, зображених на картинках.

У 28% досліджуваних рівень зорової пам'яті вище середнього. Такі студенти змогли вірно назвати від 15 до 19 предметів.

28% студентів показали високий рівень здатності до зорового запам'ятовування та утримання у пам'яті ряду предметів, зображених на картинках.

16% респондентів мають низький рівень зорової пам'яті та запам'ятали не більше 9 зображених на картинках предметів, їм притаманні повторення та привнесення, що не фігурували в завданні.

При порівнянні зорової пам'яті у студентів шостого курсу серед хлопців та дівчат спостерігається наступна закономірність (рис. 3.34).

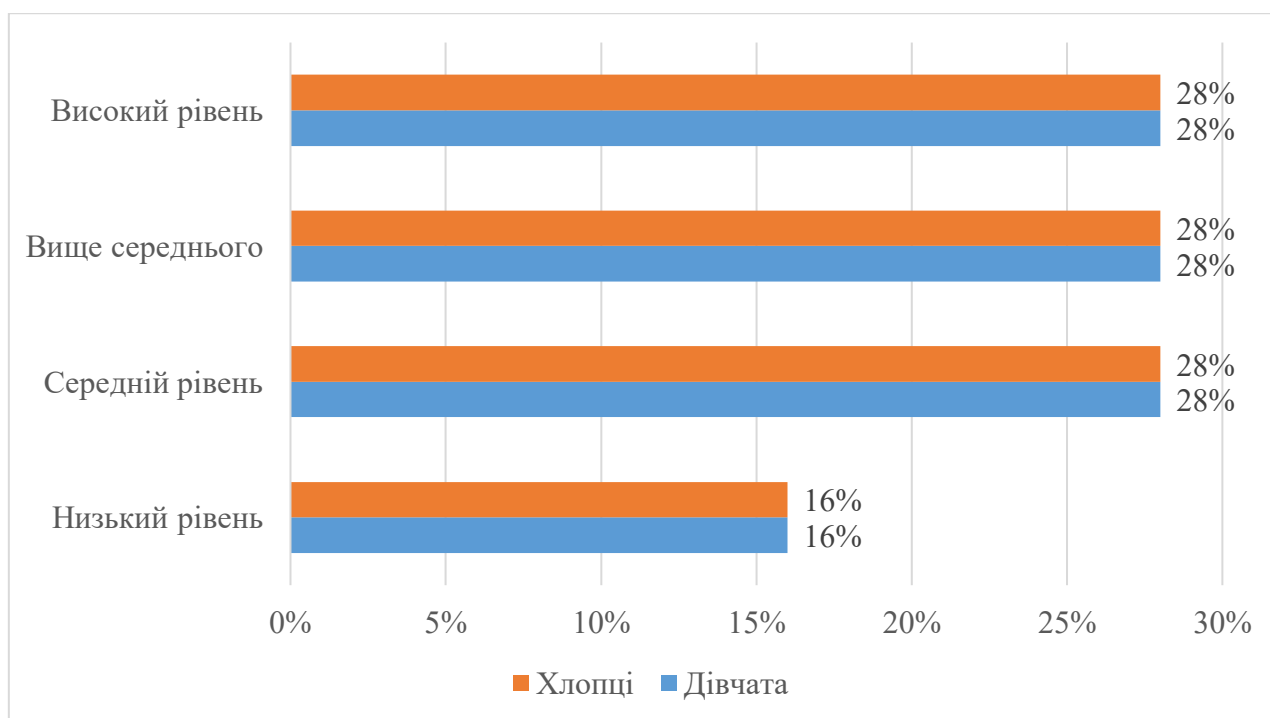

Рис. 3.34. Порівняння результатів діагностики зорової пам'яті за статевими відмінностями студентів шостого курсу

Як видно з рис. 3.34, у дівчат і хлопців шостого курсу рівень зорової пам'яті однаковий.

Далі представлено порівняння отриманих результатів дослідження зорової пам'яті між студентами першого та шостого курсу (рис. 3.35).

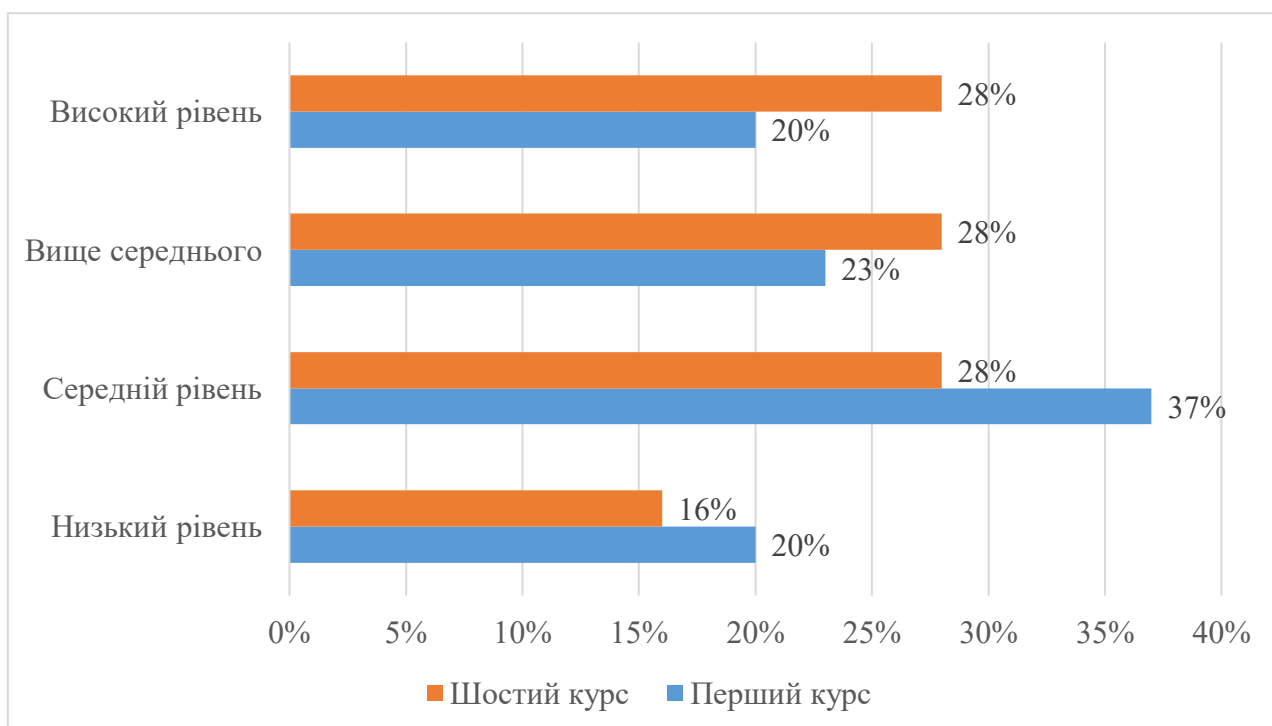

Рис. 3.35. Порівняння результатів діагностики зорової пам'яті студентів за курсом

Представлені дані свідчать про те, що серед студентів шостого курсу більше досліджуваних з високим рівнем зорової пам'яті та вище середнього.

Розрахунок статистичного непараметричного U-критерія Манна-Уїтні, емпіричне значення критерію – 545, критична точка – 0,2119. Оскільки $U_{кр} < U_{емп}$, з ймовірністю 95% відмінність визначається як несуттєва.

Кількісні результати оцінки слухової пам'яті представлені в Додатку Б.6.

Якісні результати оцінки слухової пам'яті за даною методикою представлені в таблиці 3.5.

Таблиця 3.5.

Результати оцінки слухової пам'яті

Студент	Низький рівень		Середній рівень		Вище середнього		Високий рівень	
	Хлопці	Дівчата	Хлопці	Дівчата	Хлопці	Дівчата	Хлопці	Дівчата
Перший курс	13		8		7		7	
	7	6	3	5	3	4	2	5
Шостий курс	7		7		4		7	
	2	5	2	5	1	3	2	5
Загалом	20		15		11		14	

Загалом, як свідчать отримані дані, більша частина студентської молоді має низький рівень слухової пам'яті (рис. 3.29).

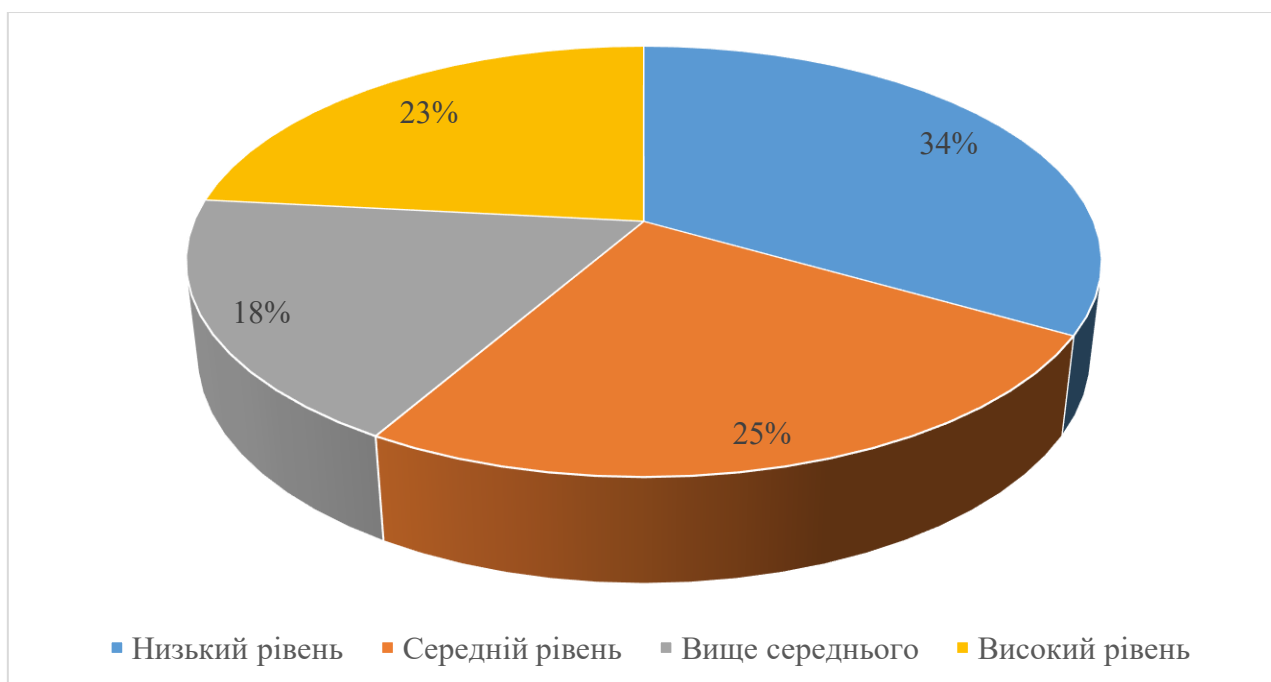

Рис. 3.29. Результати оцінки слухової пам'яті

Як видно з рис. 3.29, у більшості студентів (34%) домінує низький рівень слухової пам'яті, їм притаманні повторення та привнесення, що не фігурували в завданні.

25% респондентів мають середній рівень слухової пам'яті, вони показали на середньому рівні здатність до слухового утримання прочитаного набору слів.

23% студентів показали високий рівень здатності до слухового утримання у пам'яті слів.

У 18% досліджуваних рівень слухової пам'яті вище середнього. Такі студенти змогли вірно назвати від 15 до 19 слів.

На рис. 3.30 представлено порівняння результатів оцінки слухової пам'яті за статевими відмінностями студентів (хлопців і дівчат).

Як видно з рис. 3.30, дівчата мають вищі показники слухової пам'яті.

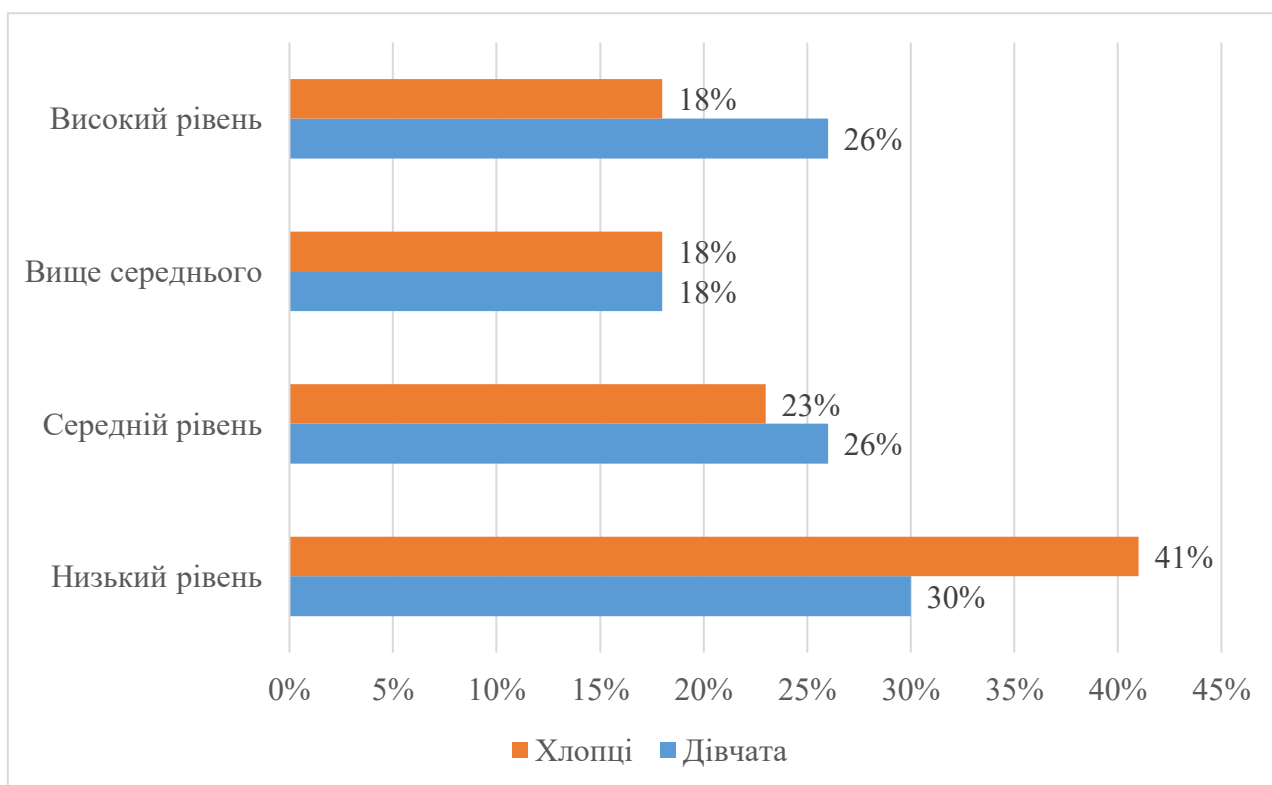

Рис. 3.30. Порівняння результатів діагностики слухової пам'яті за статевими відмінностями студентів

Далі результати дослідження оцінки слухової пам'яті у студентської молоді розглянуті окремо по курсах.

На рис. 3.31 представлені результати діагностики оцінки слухової пам'яті у студентів першого курсу.

Представлені дані свідчать про те, що у більшості студентів першого курсу спостерігається низький рівень слухової пам'яті (37%), у 23% – домінує середній рівень слухової пам'яті і по 20% респондентів мають високий рівень слухової пам'яті або вище середнього.

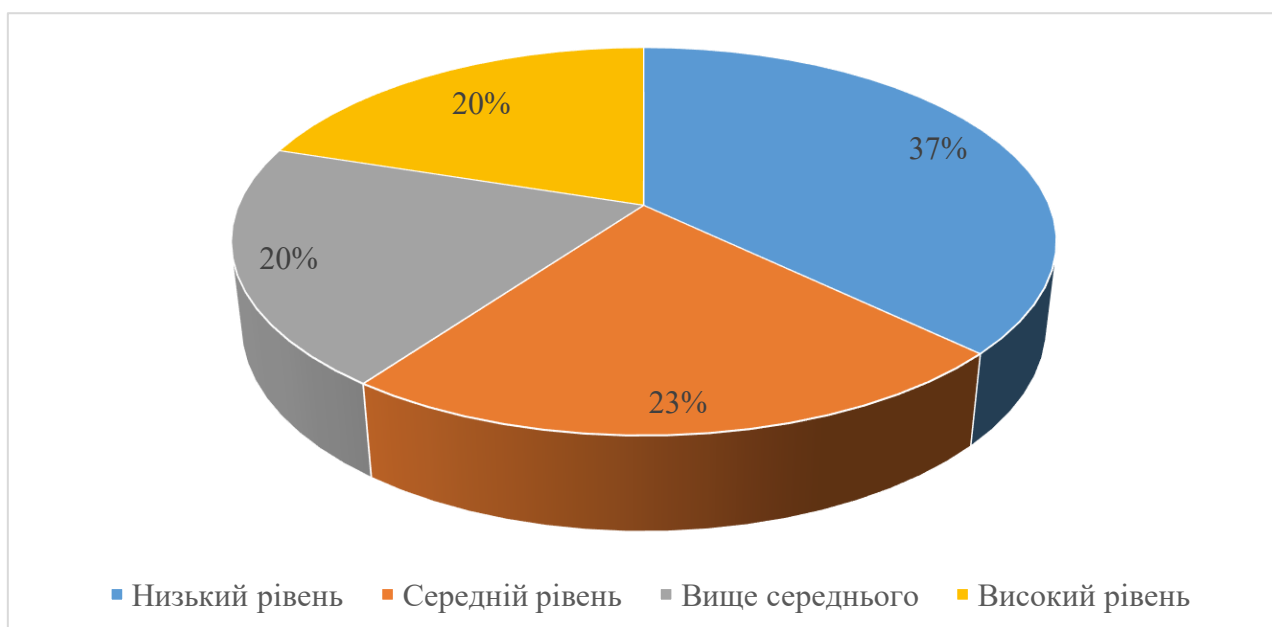

Рис. 3.31. Результати оцінки слухової пам'яті студентів першого курсу
 При порівнянні рівня слухової пам'яті у студентів першого курсу серед хлопців та дівчат спостерігається наступна закономірність (рис. 3.32).

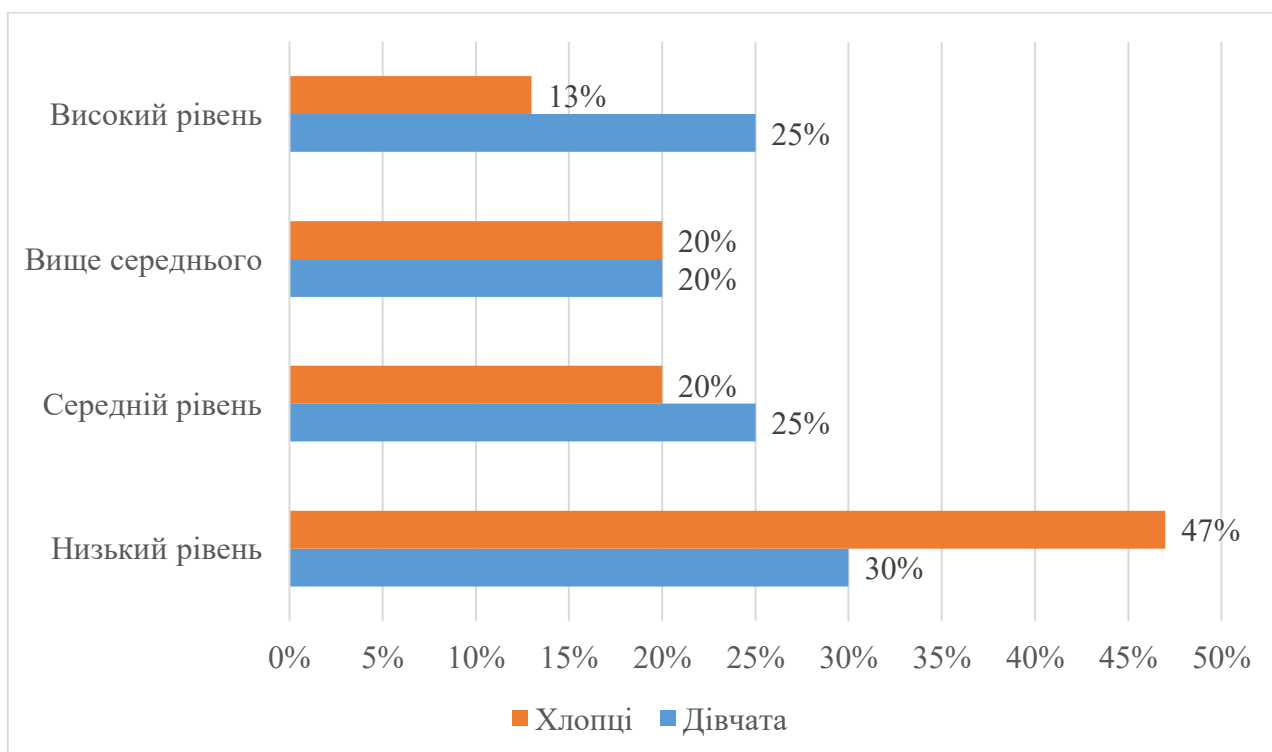

Рис. 3.32. Порівняння результатів діагностики слухової пам'яті за статевими відмінностями студентів першого курсу

Як видно з рис. 3.32, дівчата першого курсу мають більш високий рівень слухової пам'яті, ніж хлопці.

На рис. 3.33 представлені результати діагностики слухової пам'яті у студентів шостого курсу.

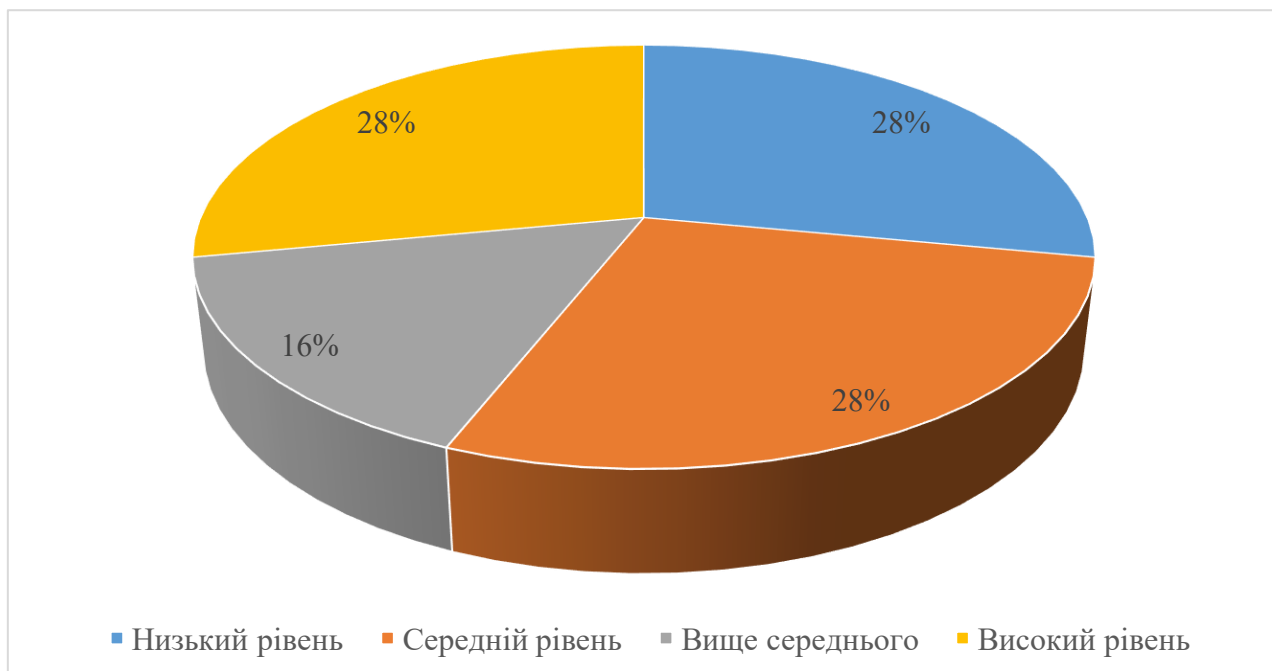

Рис. 3.33. Результати оцінки слухової пам'яті студентів шостого курсу

Представлені дані свідчать про те, що у 28% студентів домінує низький рівень слухової пам'яті, їм притаманні повторення та привнесення, що не фігурували в завданні.

28% респондентів мають середній рівень слухової пам'яті, вони показали на середньому рівні здатність до слухового утримання прочитаного набору слів.

28% студентів показали високий рівень здатності до слухового утримання у пам'яті слів.

У 16% досліджуваних рівень слухової пам'яті вище середнього. Такі студенти змогли вірно назвати від 15 до 19 слів.

При порівнянні слухової пам'яті у студентів шостого курсу серед хлопців та дівчат спостерігається наступна закономірність (рис. 3.34).

Як видно з рис. 3.34, у дівчат і хлопців шостого курсу рівень слухової пам'яті однаковий.

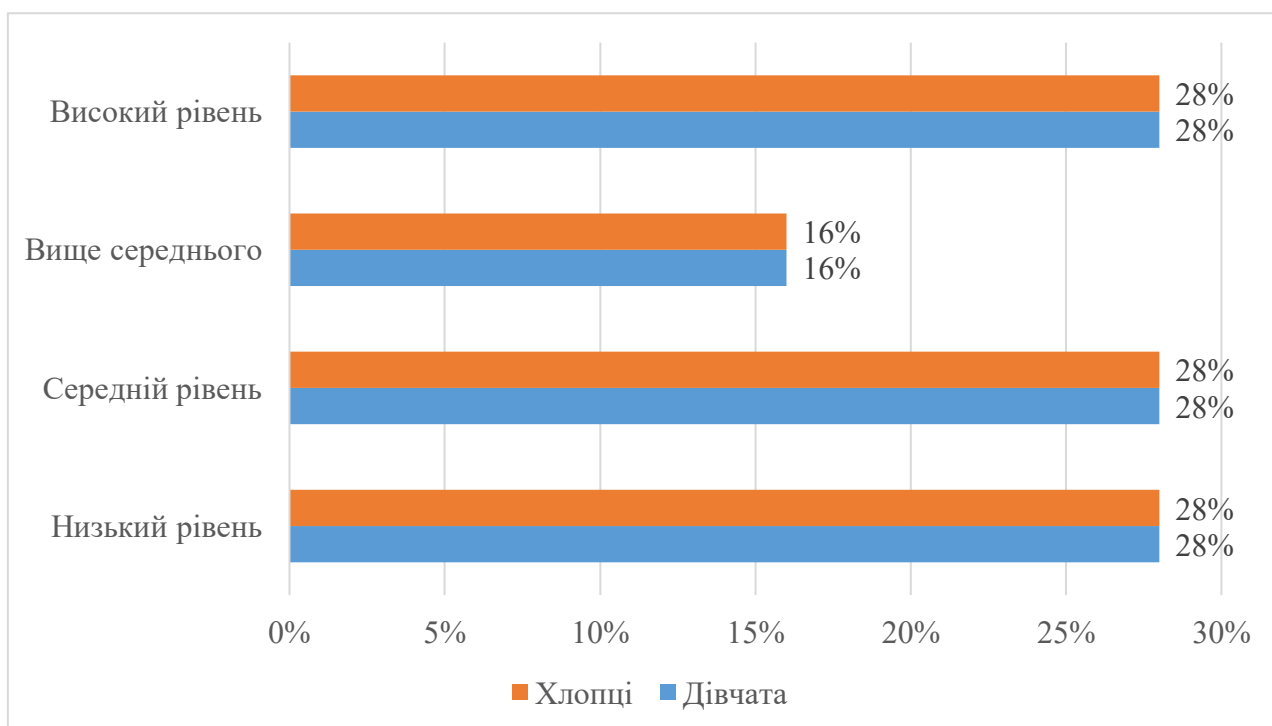

Рис. 3.34. Порівняння результатів діагностики слухової пам'яті за статевими відмінностями студентів шостого курсу

Далі представлено порівняння отриманих результатів дослідження слухової пам'яті між студентами першого та шостого курсу (рис. 3.35).

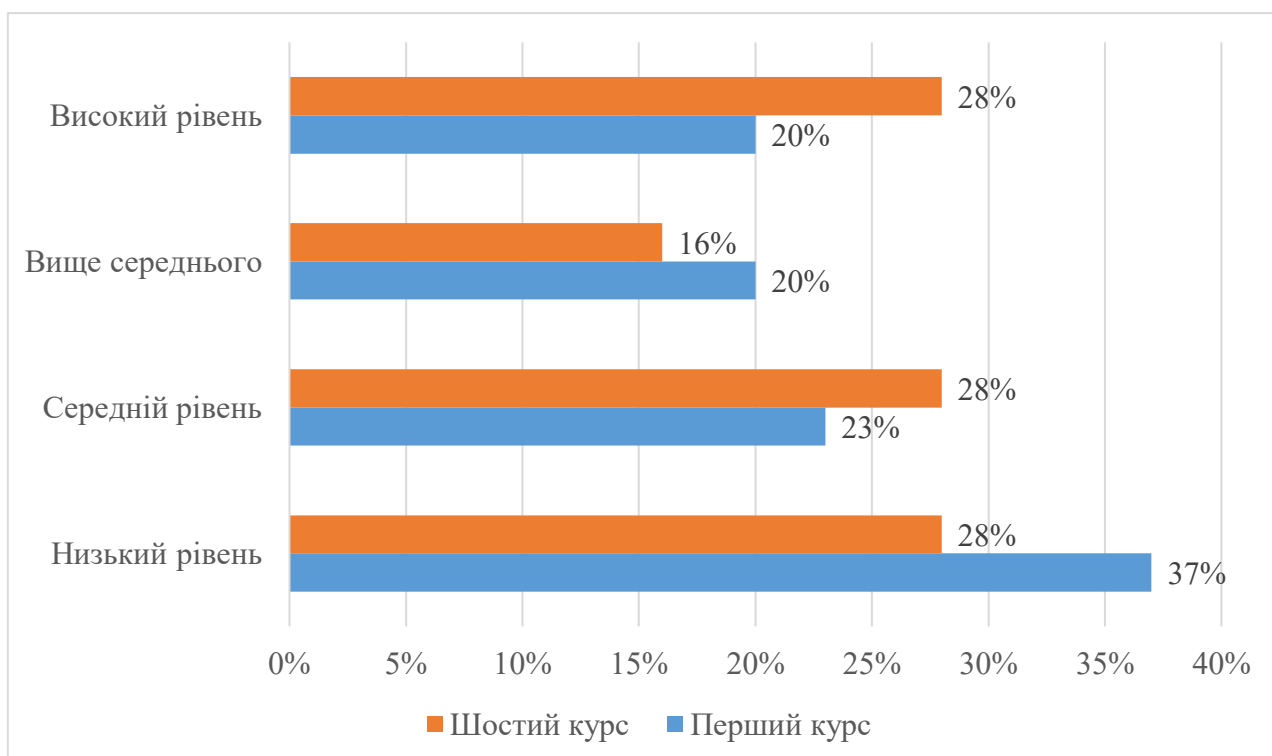

Рис. 3.35. Порівняння результатів діагностики слухової пам'яті студентів за курсом

Представлені дані свідчать про те, що серед студентів шостого курсу більше досліджуваних з високим і середнім рівнем слухової пам'яті.

Розрахунок статистичного непараметричного U-критерія Манна-Уїтні, емпіричне значення критерію – 514, критична точка – 0,1230. Оскільки $U_{кр} < U_{емп}$, з ймовірністю 95% відмінність визначається як несуттєва.

3.3. Обґрунтування взаємозв'язку індивідуальних особливості пам'яті студентів та їх впливу на успішність навчання

Далі було проведено кореляційний аналіз із встановлення взаємозв'язку між індивідуальними особливостями пам'яті студентів і їх успішністю. Кількісні показники успішності досліджуваних представлені в Додатку Б.7. Результати аналізу для досліджуваних першого курсу представлені у таблиці 3.6.

Таблиця 3.6.

Результати кореляційного аналізу з встановлення взаємозв'язку між індивідуальними особливостями пам'яті студентів першого курсу і їх успішністю

Показник	Рівень опосередкованого запам'ятовування	Рівень логічного запам'ятовування	Рівень продуктивності запам'ятовування	Рівень обсягу оперативної пам'яті	Рівень зорової пам'яті	Рівень слухової пам'яті	Успішність
Рівень опосередкованого запам'ятовування	1,000	-	-	-	-	-	-
Рівень логічного запам'ятовування	0,777	1,000	-	-	-	-	-
Рівень продуктивності запам'ятовування	0,499	0,719	1,000	-	-	-	-
Рівень обсягу оперативної пам'яті	0,560	0,555	0,650	1,000	-	-	-
Рівень зорової пам'яті	0,422	0,462	0,529	0,428	1,000	-	-
Рівень слухової пам'яті	-0,116	-0,143	-0,335	-0,416	-0,194	1,000	-

Успішність	0,649	0,585	0,718	0,822	0,560	-0,338	1,000
-------------------	-------	-------	-------	-------	-------	--------	-------

Результати кореляційного аналізу свідчать про наявність сильного прямого взаємозв'язку між рівнем опосередкованого запам'ятовування, логічного запам'ятовування, продуктивності запам'ятовування, обсягу оперативної пам'яті, зорової пам'яті та успішності студентів першого курсу.

Результати кореляційного аналізу з встановлення взаємозв'язку між індивідуальними особливостями пам'яті студентів шостого курсу і їх успішністю представлені у таблиці 3.7.

Таблиця 3.7.

Результати кореляційного аналізу з встановлення взаємозв'язку між індивідуальними особливостями пам'яті студентів шостого курсу і їх успішністю

Показник	Рівень опосередкованого запам'ятовування	Рівень логічного запам'ятовування	Рівень продуктивності запам'ятовування	Рівень обсягу оперативної пам'яті	Рівень зорової пам'яті	Рівень слухової пам'яті	Успішність
Рівень опосередкованого запам'ятовування	1,000	-	-	-	-	-	-
Рівень логічного запам'ятовування	0,650	1,000	-	-	-	-	-
Рівень продуктивності запам'ятовування	0,607	0,942	1,000	-	-	-	-
Рівень обсягу оперативної пам'яті	0,152	0,261	0,247	1,000	-	-	-
Рівень зорової пам'яті	0,548	0,637	0,633	0,125	1,000	-	-
Рівень слухової пам'яті	0,493	0,610	0,587	0,146	0,882	1,000	-
Успішність	0,065	0,233	0,177	0,743	0,183	0,260	1,000

Результати кореляційного аналізу свідчать про наявність сильного прямого взаємозв'язку між рівнем обсягу оперативної пам'яті та успішності студентів,

тобто чим вище обсяг оперативної пам'яті студента, тим вище показник його успішності.

3.4. Умови покращення пам'яті у студентів

Проведене дослідження показало недостатній рівень розвитку пам'яті студентської молоді, що свідчить про необхідність його підвищення.

Для покращення пам'яті студентам можна запропонувати виконувати якомога частіше наступні вправи та рекомендації:

1) Приховані предмети.

Треба покласти на стіл десять предметів, перерахувати їх протягом однієї хвилини, а потім закрити їх непрозорою тканиною. Повторити вголос все, що пам'ятаєш. Щоб підвищити рівень складності, можна збільшити кількість предметів.

Також можна виконати цю вправу по-іншому, за допомогою слів: прочитати та постаратися запам'ятати за одну хвилину список предметів, перевернути аркуш та вимовити назви предметів уголос.

2) Малювання карти.

Спробувати нанести на папір маршрути, якими їздив чи ходив сьогодні чи вчора, коли повертався додому. Вони можуть бути як знайомими, так і новими. Спробувати вказати назви вулиць, закладів, зупинок тощо.

3) Палац пам'яті.

Треба «побудувати» в умі своє власне приміщення, в якому розміщені опорні пункти (місце чи предмет, з яким асоціюється певна інформація) – це можуть бути кімнати чи предмети. До цих опорних пунктів прив'язується інформація, яку слід запам'ятати.

4) Вправ для зорової пам'яті.

Протягом хвилини необхідно дивитись на малюнок, через деякий час спробувати якомога детальніше відтворити зображення на папері.

5) Відмінності.

Знаходити відмінності між двома картинками.

6) Питання собі.

Задавати собі прямі й опосередковані питання про своє життя. Наприклад: Що я вчора їв на вечерю? Як звати ведучого програми чи власника акаунту? Коли день народження у моїх друзів?

7) Запам'ятовування слів пісні.

Треба прослуховувати пісні та намагатись відтворити слова цих пісень.

8) Писати від руки.

В епоху технологій ми все більше використовуємо гаджети та все менше – кулькові ручки. Писання від руки допоможе розвивати дрібну моторику та пам'ять. Рекомендується читати речення з підручника чи статті та записувати по пам'яті.

9) Дотримуватись гігієни сну.

Сон не менше шести годин на день у сприятливій обстановці позитивно впливає на пам'ять.

10) Лінія.

Слід взяти аркуш паперу, ручку та впродовж трьох хвилин повільно вести горизонтальну лінію та ні про що інше не думати. Як тільки в голові з'являється стороння думка, необхідно перетворити лінію на гострий пік, а потім продовжити вести пряму доти, доки не закінчиться час або до нової сторонньої думки.

Якщо наприкінці лінія нагадує кардіограму, тренуватись слід частіше. Якщо, навпаки, завдання виявилось занадто простим, слід засікати 5 хвилин.

11) Портретист.

Треба подивитись на будь-яку людину, яка зустрілася, протягом 30–40 секунд. Потім відвернутись і якомога докладніше згадати особливості її зовнішності: одяг, колір очей, зачіску, родимки й ін..

12) Рішення завдань.

Спершу треба вигадати декілька завдань і вирішувати їх почерзі.

Подивитись на завдання та вирішити його в умі. Потім слід пригадати яка дія була третьою, четвертою та ін..

13) Повтор.

Рекомендується записувати нові для студента терміни та повторювати їх, тому що це сприяє запам'ятовуванню [40].

14) Використання інформаційних технологій.

Сюди, наприклад, можна віднести такі безкоштовні додатки, як:

- Elevate, в якому за допомогою ігор і завдань можна розв'язувати задачі, розвивати пам'ять;
- Peak, що має більш ніж 45 головоломок, завдання для щоденного тренування пам'яті, уваги;
- Brain Wars, в якому можна тренувати пам'ять за рахунок змагання з випадковим суперником.

Висновки до третього розділу

Проведений аналіз психологічних особливостей пам'яті студентської молоді дозволив виявити, що у більшості студентів домінує низький рівень опосередкованого запам'ятовування (47%). Таким студентам важко запам'ятати більше семи слів, встановити зв'язки між словами і зображеннями на картинках. Деякі зі студентів при показі картинок не намагались згадати слово, а називали те, що зображено на картинці, що свідчить про відсутність здатності утримувати в пам'яті опосередковані зв'язки та складність пригадування по асоціаціям.

У 30% студентів спостерігається середній рівень опосередкованого запам'ятовування, вони більш легко утримують в пам'яті опосередковані зв'язки та змогли пригадати по асоціаціям більше половини слів.

23% студентів мають високий рівень опосередкованого запам'ятовування та змогли пригадати по асоціаціям майже всі слова.

У більшості студентів (36%) домінує середній рівень логічного запам'ятовування, вони встановлюють смислові зв'язки між словами й картинками та відтворюють запропоновані слова. Встановлення більш далеких зв'язків викликає у студентів труднощі.

У 32% студентів спостерігається низький рівень логічного запам'ятовування. Таким студентам важко встановити зв'язки між словами та

зображеннями на картинках. Їм легше відтворити слова (механічно запам'ятати), ніж скористатися картинкою.

32% студентів мають високий рівень логічного запам'ятовування та легко запам'ятовують сенс завдання й з цікавістю, творчо проводять вибір картинок до слів. При відтворенні слів вони можуть відразу згадати слово.

У більшості студентів (37%) спостерігається середній рівень продуктивності запам'ятовування, вони встановлюють смислові зв'язки між словами й картинками та відтворюють запропоновані слова. Встановлення більш далеких зв'язків викликає у студентів труднощі.

У 28% студентів домінує низький рівень продуктивності запам'ятовування. Таким студентам важко встановити зв'язки між словами та зображеннями на картинках. Їм легше відтворити слова (механічно запам'ятати), ніж скористатися картинкою.

35% студентів мають високий рівень продуктивності запам'ятовування та легко запам'ятовують сенс завдання й з цікавістю, творчо проводять вибір картинок до слів. При відтворенні слів вони можуть відразу згадати слово.

У більшості студентів (45%) домінує низький рівень обсягу оперативної пам'яті, вони змогли правильно записати у середньому від п'яти до одинадцяти сум.

У 33% студентів спостерігається середній рівень обсягу оперативної пам'яті. Таким студентам важко запам'ятати числа, щоб скласти їх та відтворити через проміжок часу після їхнього пред'явлення.

22% студентів мають високий рівень обсягу оперативної пам'яті та легко змогли правильно записати більшість сум.

У більшості студентів (34%) домінує середній рівень зорової пам'яті, вони показали на середньому рівні здатність до зорового запам'ятовування та утримання у пам'яті ряду предметів, зображених на картинках.

У 25% досліджуваних рівень зорової пам'яті вище середнього. Такі студенти змогли вірно назвати від 15 до 19 предметів.

23% студентів показали високий рівень здатності до зорового запам'ятовування та утримання у пам'яті ряду предметів, зображених на картинках.

18% студентів мають низький рівень зорової пам'яті та запам'ятали не більше 9 зображених на картинках предметів, їм притаманні повторення та привнесення, що не фігурували в завданні.

У більшості студентів (34%) домінує низький рівень слухової пам'яті, їм притаманні повторення та привнесення, що не фігурували в завданні.

25% респондентів мають середній рівень слухової пам'яті, вони показали на середньому рівні здатність до слухового утримання прочитаного набору слів.

23% студентів показали високий рівень здатності до слухового утримання у пам'яті слів.

У 18% досліджуваних рівень слухової пам'яті вище середнього. Такі студенти змогли вірно назвати від 15 до 19 слів.

Дівчата мають більш високий рівень розвитку пам'яті, ніж хлопці.

Результати кореляційного аналізу свідчать про наявність сильного прямого взаємозв'язку між рівнем опосередкованого запам'ятовування, логічного запам'ятовування, продуктивності запам'ятовування, обсягу оперативної пам'яті, зорової пам'яті та успішності студентів першого курсу, а також про наявність сильного прямого взаємозв'язку між рівнем обсягу оперативної пам'яті та успішності студентів, тобто чим вище обсяг оперативної пам'яті студента, тим вище показник його успішності.

Для покращення пам'яті у студентської молоді були запропоновані розвивальні вправи та рекомендації.

ВИСНОВКИ

В результаті опрацювання теоретичної літератури, що стосується психологічних особливостей пам'яті студентської молоді та проведення емпіричного дослідження, яке пов'язано з даною проблематикою виявлено наступе:

1. Дослідники включають до визначення пам'яті ті процеси, якими вона зумовлена. Розглядаючи пам'ять, як психологічну категорію можна визначити її як сукупність психічних процесів і збереження отриманого досвіду, що дозволяє застосовувати їх у подальшій життєдіяльності. Інформація, що накопичена, збережена та відтворена в пам'яті особи, є матеріалом, який використовують всі психічні процеси, без якого вони не можливі. Основними характеристиками пам'яті є обсяг, швидкість запам'ятовування, тривалість зберігання, точність відтворення, швидкість відтворення, завадостійкість.

2. Студентська молодь характеризується найвищими показниками в швидкості оперативної пам'яті, переключенні уваги, здатності приймати рішення, пов'язані з мовними та логічними завданнями. Цей вік характеризується також мінімальним значенням латентності реакції на прості, комбіновані та словесні сигнали, оптимальним значенням абсолютної та диференціальної чутливості аналізатора, максимальною пластичністю у вихованні складних психомоторних та інших навичок. Тому ця вікова група характеризується досягненнями, пов'язаними з найвищими, «піковими» результатами на основі всього попереднього біологічного, психологічного та соціального розвитку.

3. Для молоді характерне зростання обсягу зорової пам'яті та незначне зниження обсягу слухової пам'яті; довільне запам'ятовування переважає над мимовільним; навчання сприяє розширенню кругозору та інформаційної ємності інтелекту шляхом тренуваності пам'яті та розвинення інших психічних процесів.

4. В результаті дослідження виявлено, що у більшості студентів домінує низький рівень опосередкованого запам'ятовування (47%). Таким студентам важко запам'ятати більше семи слів, встановити зв'язки між словами і

зображеннями на картинках. Деякі зі студентів при показі картинок не намагались згадати слово, а називали те, що зображено на картинці, що свідчить про відсутність здатності утримувати в пам'яті опосередковані зв'язки та складність пригадування по асоціаціям.

У 30% студентів спостерігається середній рівень опосередкованого запам'ятовування, вони більш легко утримують в пам'яті опосередковані зв'язки та змогли пригадати по асоціаціям більше половини слів.

23% студентів мають високий рівень опосередкованого запам'ятовування та змогли пригадати по асоціаціям майже всі слова.

У більшості студентів (36%) домінує середній рівень логічного запам'ятовування, вони встановлюють смислові зв'язки між словами й картинками та відтворюють запропоновані слова. Встановлення більш далеких зв'язків викликає у студентів труднощі.

У 32% студентів спостерігається низький рівень логічного запам'ятовування. Таким студентам важко встановити зв'язки між словами та зображеннями на картинках. Їм легше відтворити слова (механічно запам'ятати), ніж скористатися картинкою.

32% студентів мають високий рівень логічного запам'ятовування та легко запам'ятовують сенс завдання й з цікавістю, творчо проводять вибір картинок до слів. При відтворенні слів вони можуть відразу згадати слово.

У більшості студентів (37%) спостерігається середній рівень продуктивності запам'ятовування, вони встановлюють смислові зв'язки між словами й картинками та відтворюють запропоновані слова. Встановлення більш далеких зв'язків викликає у студентів труднощі.

У 28% студентів домінує низький рівень продуктивності запам'ятовування. Таким студентам важко встановити зв'язки між словами та зображеннями на картинках. Їм легше відтворити слова (механічно запам'ятати), ніж скористатися картинкою.

35% студентів мають високий рівень продуктивності запам'ятовування та легко запам'ятовують сенс завдання й з цікавістю, творчо проводять вибір картинок до слів. При відтворенні слів вони можуть відразу згадати слово.

У більшості студентів (45%) домінує низький рівень обсягу оперативної пам'яті, вони змогли правильно записати у середньому від п'яти до одинадцяти сум.

У 33% студентів спостерігається середній рівень обсягу оперативної пам'яті. Таким студентам важко запам'ятати числа, щоб скласти їх та відтворити через проміжок часу після їхнього пред'явлення.

22% студентів мають високий рівень обсягу оперативної пам'яті та легко змогли правильно записати більшість сум.

У більшості студентів (34%) домінує середній рівень зорової пам'яті, вони показали на середньому рівні здатність до зорового запам'ятовування та утримання у пам'яті ряду предметів, зображених на картинках.

У 25% досліджуваних рівень зорової пам'яті вище середнього. Такі студенти змогли вірно назвати від 15 до 19 предметів.

23% студентів показали високий рівень здатності до зорового запам'ятовування та утримання у пам'яті ряду предметів, зображених на картинках.

18% студентів мають низький рівень зорової пам'яті та запам'ятали не більше 9 зображених на картинках предметів, їм притаманні повторення та привнесення, що не фігурували в завданні.

У більшості студентів (34%) домінує низький рівень слухової пам'яті, їм притаманні повторення та привнесення, що не фігурували в завданні.

25% респондентів мають середній рівень слухової пам'яті, вони показали на середньому рівні здатність до слухового утримання прочитаного набору слів.

23% студентів показали високий рівень здатності до слухового утримання у пам'яті слів.

У 18% досліджуваних рівень слухової пам'яті вище середнього. Такі студенти змогли вірно назвати від 15 до 19 слів.

Дівчата мають більш високий рівень розвитку пам'яті, ніж хлопці.

Результати кореляційного аналізу свідчать про наявність сильного прямого взаємозв'язку між рівнем опосередкованого запам'ятовування, логічного запам'ятовування, продуктивності запам'ятовування, обсягу оперативної пам'яті, зорової пам'яті та успішності студентів першого курсу, а також про наявність сильного прямого взаємозв'язку між рівнем обсягу оперативної пам'яті та успішності студентів, тобто чим вище обсяг оперативної пам'яті студента, тим вище показник його успішності.

Для покращення пам'яті у студентської молоді були запропоновані розвивальні вправи та рекомендації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Баррі Дж., Сепіде Н. Нейропсихіатрія та поведінкова неврологія : навч. посіб. Київ : ВСВ «Медицина», 2024. 306 с.
2. Белянська Т. Є. Соціально-психологічні характеристики студентського віку. *Вчені записки*. 2020. № 3 (55). С. 139-144.
3. Борисенко Д. А., Поручинська Т. Ф. Вікові особливості короткочасної пам'яті. *Молода наука Волині*. 2020. № 1. С. 36-39.
4. Варій М. Й., Ортинський В. Л. Основи психології і педагогіки : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2020. 376 с.
5. Виготський Л. С. Історичний зміст психологічної кризи. Київ : Либідь, 1998. 988 с.
6. Видра О. Г. Вікова та педагогічна психологія : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2018. 111 с.
7. Дмитрієва С. М., Бондаренко Л. М. Вікові особливості пам'яті старшокласників і шляхи її розвитку. *Конкурентоспроможність в умовах глобалізації: реалії, проблеми та перспективи*. 2016. № 1. С. 56–61.
8. Доброштан Н. А. Вікові особливості у дослідженнях видів і процесів пам'яті. *Вісник Львівського університету*. 2020. № 7. С. 37–44.
9. Дуткевич Т. В. Загальна психологія. Теоретичний курс. Київ : Центр учбової літератури, 2021. 388 с.
10. Захаров В. В. Види пам'яті і клінічні синдроми амнестичних розладів. *Поведінкова неврологія*. 2022. № 1. С. 18-26.
11. Захарченко Є. В. Пам'ять та її процеси. *Прояви резилієнтності на різних рівнях системи: сім'я, освіта, суспільство під час війни*. 2024. № 1.
12. Ільїна Н. М., Мисник С. О. Загальна психологія: теорія та практикум. Київ : Університетська книга, 2023. 352 с.
13. Каскова М. Є. Розвиток пам'яті як стратегія навчання. *Гуманітарні науки*, 2024. № 2. С. 111-116.

14. Кацавець Р. С. Вікова психологія : навч. посіб. Київ : Алерта, 2019. 112 с.
15. Кацавець Р. С. Вікова психологія : навч. посіб. 2-ге вид., доп. Київ : Алерта, 2024. 142 с.
16. Коляда Н. В. Психофізіологія : конспект лекцій. Суми: Сумський державний університет, 2022. 264 с.
17. Коц С. М., Коц В. П. Деякі аспекти пам'яті. *Innovative scientific research: theory and practice*. 2023. №1. С. 59-63.
18. Кузнєцов М. А., Заїка Є. В., Ходикіна Ю. Ю. Психологія моторної пам'яті: прикладні аспекти : монографія. Харків : Діса Плюс, 2019. 446 с.
19. Купрік К. С. Порівняльний аналіз глядної пам'яті у лівшій і правшій. **Інтелектуальні ресурси – регіонального розвитку**, 2021. № 1. С. 171-175.
20. Кутішенко В. В. Вікова та педагогічна психологія : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2021. 128 с.
21. Лебединець Н. В., Степанюк І. В. Особливості пам'яті в різні вікові періоди. **Механізм старіння в біології**, 2024. № 1. С. 93-95.
22. Лебон Г. Психологія людських спільнот. Пер. Я. Мішанич. Київ : Андронум, 2021. 224 с.
23. Лемак М. В., Петрище В. Ю. Психологу для роботи. Діагностичні методики : збірник. Ужгород : Видавництво Олександри Гаркуші, 2012. 616 с.
24. Лурія А. Р. Маленька книжка про велику пам'ять. URL : https://royallib.com/book/luriya_aleksandr/malenkaya_knigka_o_bolshoy_pamyati.html
25. Ляля Г. Б. Психологічні особливості студентського віку у контексті проблеми формування професійної правосвідомості у вузі. **Вісник МУР**, 2018. № 1. С. 240-245.
26. Мазкіна О. Б. Соціально-психологічні особливості студентів та їх вплив на формування моральної позиції. **Гносеологічні аспекти освіти**, 2018. № 1. С. 237-242.

27. Марцева Л. А. Педагогіка і психологія вищої школи : навч. посіб. Житомир : Державний університет «Житомирська політехніка», 2022. 150 с.
28. Мачушник О. Л. Тестування як форма контролю в курсі «Прикладні методики» : навч. посіб. Житомир : ЖДУ імені Івана Франка, 2016. 66 с.
29. Могильова В. Н. Особливості когнітивних процесів дистанційного навчання. URL : http://www.ict.edu.ru/vcont7index.php?avconf&cgetForm&rthesisDesc&dlight&idsec9&id_thesis
30. Москалець В. В. Психологія особистості : підручник. Київ : Ліра-К, 2021. 564 с.
31. Мясоїд П. О. Курс загальної психології. Київ : Алерта, 2021. 496 с.
32. Нурова М. А., Мамедова Л. В. Класифікація видів пам'яті, їх характеристика. **Вісник науки**, 2020. № 21. С. 55-58.
33. Оленко Є. С., Рамазанова Р. Р. Пам'ять, її значення і можливі фізіологічні механізми. *Інновації у науці і практиці*. 2020. № 1. С. 118-124.
34. Палаш С. С., Діра Н. О. Класифікація видів уваги та пам'яті відповідно до поглядів К. Ушинського. **Сучасна гуманітарна наука в інтерпретації молодих дослідників**, 2023. № 1. С. 138-139.
35. Піаже Ж. Мова та мислення дитини. **Neoclassic**, 2003. 352 с.
36. Подоляк Л. Г., Юрченко В. І. Психологія вищої школи : підручник. Львів : «Магнолія плюс», 2023. 360 с.
37. Поліщук В. М. Вікова і педагогічна психологія : навч. посіб. Київ: Університетська книга, 2023. 352 с.
38. Ржанова І. Є., Алексеєва О. С., Бурдукова Ю. А. Успішність у навчанні: взаємозв'язок флюїдного інтелекту та робочої пам'яті. **Психологічна наука та освіта**, 2020. № 1. С. 63-74.
39. Савчин М. В. Загальна психологія : підручник. Київ : ВЦ «Академія», 2018. 344 с.
40. Сафарова З. А., Асадова Н. В. Наукові терміни запорука поліпшення пам'яті студента. **Суспільні науки у світі: теоретичні та практичні дослідження**, 2022. № 1 (25). С. 121-122.

41. Сергєєнкова О. А. Вікова психологія : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2021. 376 с.
42. Скрипченко О. В. Загальна психологія : підручник / О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук та ін. Київ : Каравела, 2024. 464 с.
43. Спіркіна О. О., Фомич М. В., Кришталь М. А. Вікова психологія та геронтопсихологія : курс лекцій. Черкаси: ЧПБ ім. Героїв Чорнобиля, 2019. 342 с.
44. Титаренко Т. М. Сучасна психологія особистості : навч. посіб. 2-е вид. Київ : Каравела, 2013. 372 с.
45. Ушакова І. М. Вікова психологія : курс лекцій. Харків : НУЦЗУ, 2016. 123 с.
46. Целуйкіна Т. Г. Соціально-психологічні особливості сучасного студентства в умовах цифровізації навчання. **Нотатки вченого**, 2021. № 2. С. 521-524.
47. Шадських Ю. Г. Психологія і педагогіка : навч. посіб. Львів : «Магнолія плюс», 2022. 320 с.
48. Conway A. R. et al. A latent variable analysis of working memory capacity, shortterm memory capacity, processing speed, and general fluid intelligence. **Intelligence**, 2002. № 30 (2). P. 163-183.
49. Kwon S. J. Difficulties faced by university students with self-reported symptoms of attention-deficit hyperactivity disorder: a qualitative study. Child. Adolescent. **Psychiatry Ment. Health**, 2018. № 12. P. 18-22.
50. Purcell K., Rainie L., Heaps A. How teens do research in the digital world. **Pew Research Center**, 2012. № 1. P. 313-316.
51. Sparrow B., Liu J., Wegner D. M. Google ефекти на пам'яті: cognitive consequences of having information readily available. **Science**, 2011. № 333. P. 776-778.

ДОДАТКИ

Додаток А. Зразки бланків психодіагностики

*А.І. Бланк методики визначення опосередкованого запам'ятовування
(Л. Виготського)
Бланк для відповідей*

Прізвище, ім'я, по-батькові

№ з/п	Слово	Вибір картки	Правильність відтворення (+/-)
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			
10			
11			
12			
13			
14			
15			

*А.2. Бланк методики діагностики логічного, або опосередкованого,
запам'ятовування (О. Леонт'єва)
Бланк для відповідей*

Прізвище, ім'я, по-батькові

№ слова	Кибір картинки	Пояснення	Адекватність пояснення (+/-)	Правильність відтворення (+/-)
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				
11				
12				
13				
14				
15				

*А.3. Бланк методики «Піктограми» (О. Лурії)
Бланк для відповідей*

Прізвище, ім'я, по-батькові

№ з/п	Слово	Наявність малюнку (+/-)	Правильність відтворення (+/-)
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			
10			
11			
12			
13			
14			
15			

*А.4. Бланк методики визначення обсягу оперативної пам'яті «Рахунок»
(Е. Крепеліна)
Бланк для відповідей*

Прізвище, ім'я, по-батькові

№ з/п	Сума			
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				

*А.5. Бланк методики дослідження зорової та слухової пам'яті (К. Мейлі)
Бланк для відповідей*

Прізвище, ім'я, по-батькові

№ з/п	Картинка	Правильність відтворення (+/-)	Повторення та привнесення, що не фігурували в завданні
<i>Перша серія</i>			
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			
10			
11			
12			
13			
14			
15			
16			
17			
18			
19			
20			
21			
22			
23			
24			
25			
26			
27			
28			
29			
30			
<i>Друга серія</i>			
1			
2			
3			

4			
5			
6			
7			
8			
9			
10			
11			
12			
13			
14			
15			
16			
17			
18			
19			
20			
21			
22			
23			
24			
25			
26			
27			
28			
29			
30			
№ з/п	Слово	Правильність відтворення (+/-)	Повторення та привнесення, що не фігурували в завданні
Перша серія			
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			
10			
11			
12			
13			

14			
15			
16			
17			
18			
19			
20			
21			
22			
23			
24			
25			
26			
27			
28			
29			
30			

Друга серія			
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			
10			
11			
12			
13			
14			
15			
16			
17			
18			
19			
20			
21			
22			
23			
24			

25			
26			
27			
28			
29			
30			

Додаток Б. Первинні дані обробки результатів

Б.1. Первинні дані обробки результатів за методикою Л. Виготського, спрямованою на визначення опосередкованого запам'ятовування

№ студента 1 курсу	Стать	Бал	Рівень опосередкованого запам'ятовування
1	д	7	низький
2	д	6	низький
3	д	9	середній
4	д	14	високий
5	д	6	низький
6	д	8	середній
7	д	7	низький
8	д	12	високий
9	д	15	високий
10	д	6	низький
11	д	7	низький
12	д	14	високий
13	д	9	середній
14	д	11	середній
15	д	6	низький
16	д	12	високий
17	д	10	середній
18	д	7	низький
19	д	9	середній
20	д	7	низький
21	х	10	середній
22	х	7	низький
23	х	5	низький
24	х	8	середній
25	х	13	високий
26	х	6	низький
27	х	8	середній
28	х	7	низький
29	х	7	низький
30	х	6	низький
31	х	9	середній
32	х	6	низький

33	x	11	середній
34	x	12	високий
35	x	7	низький

№ студента 6 курсу	Стать	Бал	Рівень опосередкованого запам'ятовування
1	д	7	низький
2	д	6	низький
3	д	9	середній
4	д	14	високий
5	д	6	низький
6	д	8	середній
7	д	7	низький
8	д	12	високий
9	д	15	високий
10	д	6	низький
11	д	7	низький
12	д	14	високий
13	д	9	середній
14	д	11	середній
15	д	6	низький
16	д	12	високий
17	д	10	середній
18	д	7	низький
19	х	7	низький
20	х	10	середній
21	х	7	низький
22	х	5	низький
23	х	8	середній
24	х	13	високий
25	х	12	високий

Б.2. Первинні дані обробки результатів за методикою О. Леонтєва, спрямованою на визначення логічного запам'ятовування

№ студента 1 курсу	Стать	Бал	Рівень логічного запам'ятовування
1	д	2	низький
2	д	2	низький
3	д	3	середній
4	д	4	високий
5	д	2	низький
6	д	3	середній
7	д	2	низький
8	д	4	високий
9	д	4	високий
10	д	4	високий
11	д	4	високий
12	д	4	високий
13	д	3	середній
14	д	3	середній
15	д	2	низький
16	д	4	високий
17	д	3	середній
18	д	2	низький
19	д	3	середній
20	д	2	низький
21	х	3	середній
22	х	2	низький
23	х	2	низький
24	х	3	середній
25	х	4	високий
26	х	2	низький
27	х	3	середній
28	х	3	середній
29	х	2	низький
30	х	2	низький
31	х	3	середній
32	х	2	низький
33	х	3	середній
34	х	4	високий
35	х	2	низький

№ студента 6 курсу	Стать	Бал	Рівень логічного запам'ятовування
1	д	4	високий
2	д	2	низький
3	д	3	середній
4	д	4	високий
5	д	2	низький
6	д	3	середній
7	д	2	низький
8	д	4	високий
9	д	4	високий
10	д	4	високий
11	д	4	високий
12	д	4	високий
13	д	3	середній
14	д	3	середній
15	д	2	низький
16	д	4	високий
17	д	3	середній
18	д	2	низький
19	х	2	низький
20	х	3	середній
21	х	2	низький
22	х	3	середній
23	х	3	середній
24	х	4	високий
25	х	4	високий

*Б.3. Первинні дані обробки результатів за методикою О. Лурії
«Піктограми», спрямованою на визначення продуктивності
запам'ятовування*

№ студента 1 курсу	Стать	Бал	Рівень продуктивності запам'ятовування
1	д	23	високий
2	д	11	низький
3	д	17	середній
4	д	18	високий
5	д	9	низький
6	д	14	середній
7	д	10	низький
8	д	20	високий
9	д	18	високий
10	д	21	високий
11	д	24	високий
12	д	22	високий
13	д	15	середній
14	д	17	середній
15	д	8	низький
16	д	19	високий
17	д	16	середній
18	д	10	низький
19	д	12	середній
20	д	9	низький
21	х	13	середній
22	х	21	високий
23	х	11	низький
24	х	13	середній
25	х	18	високий
26	х	10	низький
27	х	15	середній
28	х	17	середній
29	х	11	низький
30	х	9	низький
31	х	14	середній
32	х	10	низький
33	х	12	середній
34	х	19	високий
35	х	8	низький

№ студента 6 курсу	Стать	Бал	Рівень продуктивності запам'ятовування
1	д	18	високий
2	д	10	низький
3	д	16	середній
4	д	20	високий
5	д	9	низький
6	д	13	середній
7	д	11	низький
8	д	21	високий
9	д	19	високий
10	д	22	високий
11	д	22	високий
12	д	18	високий
13	д	15	середній
14	д	17	середній
15	д	8	низький
16	д	23	високий
17	д	14	середній
18	д	9	низький
19	х	11	низький
20	х	14	середній
21	х	10	низький
22	х	12	середній
23	х	17	середній
24	х	20	високий
25	х	19	високий

*Б.4. Первинні дані обробки результатів за методикою Е. Креліна
«Рахунок», спрямованою на оцінку обсягу оперативної пам'яті*

№ студента 1 курсу	Стать	Бал	Рівень обсягу оперативної пам'яті
1	д	37	високий
2	д	28	низький
3	д	33	середній
4	д	36	високий
5	д	24	низький
6	д	26	низький
7	д	20	низький
8	д	38	високий
9	д	36	високий
10	д	28	низький
11	д	36	високий
12	д	37	високий
13	д	35	середній
14	д	31	середній
15	д	28	низький
16	д	36	високий
17	д	30	середній
18	д	27	низький
19	д	32	середній
20	д	24	низький
21	х	33	середній
22	х	36	високий
23	х	22	низький
24	х	33	середній
25	х	37	високий
26	х	25	низький
27	х	35	середній
28	х	30	середній
29	х	27	низький
30	х	29	низький
31	х	34	середній
32	х	20	низький
33	х	32	середній
34	х	21	низький
35	х	28	низький

№ студента 6 курсу	Стать	Бал	Рівень обсягу оперативної пам'яті
1	д	27	низький
2	д	29	низький
3	д	35	середній
4	д	28	низький
5	д	28	низький
6	д	33	середній
7	д	29	низький
8	д	36	високий
9	д	26	низький
10	д	28	низький
11	д	38	високий
12	д	36	високий
13	д	35	середній
14	д	32	середній
15	д	29	низький
16	д	26	низький
17	д	34	середній
18	д	27	низький
19	х	27	низький
20	х	35	середній
21	х	28	низький
22	х	33	середній
23	х	35	середній
24	х	37	високий
25	х	29	низький

*Б.5. Первинні дані обробки результатів за методикою К. Мейлі,
спрямованою на оцінку зорової пам'яті*

№ студента 1 курсу	Стать	Бал	Рівень зорової пам'яті
1	д	13	середній
2	д	10	середній
3	д	9	низький
4	д	15	вище середнього
5	д	8	низький
6	д	8	низький
7	д	19	вище середнього
8	д	26	високий
9	д	23	високий
10	д	17	вище середнього
11	д	22	високий
12	д	26	високий
13	д	11	середній
14	д	11	середній
15	д	15	вище середнього
16	д	20	високий
17	д	14	середній
18	д	19	вище середнього
19	д	12	середній
20	д	8	низький
21	х	13	середній
22	х	24	високий
23	х	17	вище середнього
24	х	14	середній
25	х	21	високий
26	х	7	низький
27	х	10	середній
28	х	12	середній
29	х	9	низький
30	х	18	вище середнього
31	х	11	середній
32	х	9	низький
33	х	11	середній
34	х	16	вище середнього
35	х	14	середній

№ студента 6 курсу	Стать	Бал	Рівень зорової пам'яті
1	д	17	вище середнього
2	д	9	низький
3	д	13	середній
4	д	18	вище середнього
5	д	18	вище середнього
6	д	13	середній
7	д	9	низький
8	д	26	високий
9	д	26	високий
10	д	18	вище середнього
11	д	23	високий
12	д	22	високий
13	д	14	середній
14	д	12	середній
15	д	9	низький
16	д	26	високий
17	д	14	середній
18	д	17	вище середнього
19	х	7	низький
20	х	14	середній
21	х	25	високий
22	х	13	середній
23	х	19	вище середнього
24	х	27	високий
25	х	19	вище середнього

*Б.6. Первинні дані обробки результатів за методикою К. Мейлі,
спрямованою на оцінку слухової пам'яті*

№ студента 1 курсу	Стать	Бал	Рівень слухової пам'яті
1	д	9	низький
2	д	10	середній
3	д	26	високий
4	д	9	низький
5	д	22	високий
6	д	26	високий
7	д	19	вище середнього
8	д	9	низький
9	д	23	високий
10	д	17	вище середнього
11	д	8	низький
12	д	8	низький
13	д	11	середній
14	д	11	середній
15	д	15	вище середнього
16	д	8	низький
17	д	14	середній
18	д	19	вище середнього
19	д	12	середній
20	д	20	високий
21	х	9	низький
22	х	7	низький
23	х	17	вище середнього
24	х	14	середній
25	х	21	високий
26	х	24	високий
27	х	9	низький
28	х	9	низький
29	х	9	низький
30	х	18	вище середнього
31	х	9	низький
32	х	9	низький
33	х	11	середній
34	х	16	вище середнього
35	х	14	середній

№ студента 6 курсу	Стать	Бал	Рівень зорової пам'яті
1	д	17	вище середнього
2	д	9	низький
3	д	13	середній
4	д	9	низький
5	д	9	низький
6	д	13	середній
7	д	9	низький
8	д	26	високий
9	д	26	високий
10	д	18	вище середнього
11	д	23	високий
12	д	22	високий
13	д	14	середній
14	д	12	середній
15	д	9	низький
16	д	26	високий
17	д	14	середній
18	д	17	вище середнього
19	х	7	низький
20	х	14	середній
21	х	25	високий
22	х	13	середній
23	х	9	низький
24	х	27	високий
25	х	19	вище середнього

Б.7. Дані про успішність студентів (за 5-ти бальною шкалою)

№ студента 1 курсу	Бал	№ студента 6 курсу	Бал
1	5	1	4
2	3	2	3
3	4	3	4
4	5	4	3
5	3	5	3
6	4	6	5
7	4	7	4
8	5	8	5
9	5	9	4
10	3	10	4
11	5	11	5
12	5	12	5
13	4	13	4
14	4	14	4
15	3	15	3
16	5	16	3
17	4	17	5
18	3	18	4
19	4	19	4
20	3	20	5
21	4	21	4
22	5	22	5
23	3	23	5
24	4	24	5
25	5	25	3
26	3		
27	4		
28	4		
29	3		
30	3		
31	4		
32	3		
33	4		
34	3		
35	4		